

เอกสารวิชาการฉบับที่ ๑/๒๕๖๓

Technical Paper No. 1/2020

การประเมินความคิดเห็นของเกษตรกรที่เข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้
การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส
ประจำปีงบประมาณ 2561

An Evaluation of Opinions of Agriculturists on the Agricultural
Productivity Efficiency Increasing Learning Center's Fisheries Learning
Project in Narathiwat Province, in the Fiscal Year of 2018

ยงยุทธ เล็บกะเต็บ

Yongyut Labkateb

สำนักงานประมงจังหวัดนราธิวาส
กรมประมง
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

Narathiwat Provincial Fisheries Office
Department of Fisheries
Ministry of Agriculture and Cooperatives

การประเมินความคิดเห็นของเกษตรกรที่เข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้
การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส
ประจำปีงบประมาณ 2561

An Evaluation of Opinions of Agriculturists on the Agricultural
Productivity Efficiency Increasing Learning Center's Fisheries Learning
Project in Narathiwat Province, in the Fiscal Year of 2018

ยงยุทธ เล็บกะเต็บ

Yongyut Labkateb

กลุ่มพัฒนาและส่งเสริมอาชีพการประมง

The development and promotion
of professional fishing

สำนักงานประมงจังหวัดนราธิวาส

Narathiwat Provincial Fisheries Office

กรมประมง

Department of Fisheries

๒๕๖๓

2020

รหัสทะเบียนวิจัย 63 3 5600 63014

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	1
Abstract	3
ความสำคัญและที่มาของปัญหา	5
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	7
ประโยชน์ที่ได้รับ	7
ขอบเขตของการศึกษา	7
ขอบเขตด้านประชากร	7
ขอบเขตด้านเนื้อหา	7
ขอบเขตด้านระยะเวลา	8
วิธีการศึกษา	9
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	9
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	10
การเก็บรวบรวมข้อมูล	12
การวิเคราะห์ข้อมูล	12
นิยามศัพท์	13
แนวคิด ทฤษฎี การตรวจสอบเอกสารผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และกรอบแนวคิดในการศึกษา	15
แนวคิดและทฤษฎี	15
โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง	30
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	40
กรอบแนวคิดในการศึกษา	45
ผลการศึกษา	46
ตอนที่ 1. ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร	46
ตอนที่ 2. การประเมินผลของเกษตรกรที่เข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพ	54
การผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ประกอบด้วยข้อมูล	
ด้านสถานะแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต	
ตอนที่ 3. ปัญหา และข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาโครงการศูนย์การเรียนรู้การเพิ่ม	78
ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส	

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
วิจารณ์ผลการศึกษา	82
ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร	82
ผลการวิจารณ์ด้านสภาวะแวดล้อม	83
ผลการวิจารณ์ด้านปัจจัยนำเข้า	85
ผลการวิจารณ์ด้านกระบวนการ	86
ผลการวิจารณ์ด้านผลผลิต	88
สรุปและข้อเสนอแนะ	90
ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ ฯ	90
การประเมินความคิดเห็นของเกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ ฯ	91
ด้านสภาวะแวดล้อม	91
ด้านปัจจัยนำเข้า	92
ด้านกระบวนการ	93
ด้านผลผลิต	93
สรุปผลการประเมินเพื่อหาแนวทางการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพโครงการ	94
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส	
ข้อเสนอแนะ	95
ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของ	95
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส	
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	96
เอกสารอ้างอิง	97
ภาคผนวก	100
แบบสอบถามเกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต	101
สินค้าเกษตรกร ด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส ประจำปีงบประมาณ 2561	

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกรายอำเภอ	10
2	แผนการจัดสรรงบประมาณ โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส ประจำปีงบประมาณ 2561	39
3	ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร	47
4	ความคิดเห็นเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส ด้านสภาวะแวดล้อม	55
5	ความคิดเห็นเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส ด้านปัจจัยนำเข้า	61
6	ความคิดเห็นเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาสด้านกระบวนการ	67
7	ความคิดเห็นเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส ด้านผลผลิต	74
8	แสดงความถี่ของปัญหา และข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาโครงการศูนย์การเรียนรู้การเพิ่ม ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส	79

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 แสดงประเภทของการประเมินและการตัดสินใจของสตัฟเฟิลบีม	20
2 แสดงถึงการเรียนรู้ของมนุษย์	26
3 กระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเองตามความเหมาะสม	27
4 แนวทางในการดำเนินงานของโครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	37
ด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส ประจำปีงบประมาณ 2561	

**การประเมินความคิดเห็นของเกษตรกรที่เข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้การเพิ่ม
ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส
ประจำปีงบประมาณ 2561**

ยงยุทธ เล็บกะเต็บ
สำนักงานประมงจังหวัดนราธิวาส

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความคิดเห็นของเกษตรกรที่เข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส ประจำปีงบประมาณ 2561 ในด้านสภาวะแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต และศึกษาแนวทางการพัฒนา และเพิ่มประสิทธิภาพโครงการศูนย์เรียนรู้ ฯ โดยมีกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 347 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมทางสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการประเมินความคิดเห็นของเกษตรกรที่เข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ ฯ ตามรูปแบบจำลองแบบชิปปป์โมเดล (CIPP model) เพื่อประเมินองค์ประกอบ 4 ด้าน พบว่า ด้านสภาวะแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต มีความสอดคล้องภาพรวมเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้ง 4 ด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยภาพรวมเท่ากับ 4.00 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.84 ทำให้โครงการศูนย์เรียนรู้ ฯ ดังกล่าวมีผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ของโครงการทุกประการ และผลการศึกษารายด้านแต่ละด้านพบว่า ด้านสภาวะแวดล้อมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.68 ด้านปัจจัยนำเข้ามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.74 ด้านกระบวนการมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.03 และด้านผลผลิตมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.73

การวิเคราะห์ผลการประเมินความคิดเห็นเพื่อหาแนวทางการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพโครงการศูนย์เรียนรู้ ฯ พบว่า

1) ด้านสภาวะแวดล้อมที่เกี่ยวกับเป้าหมายของโครงการและการเตรียมการภายในโครงการ ถึงแม้ว่าภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่ผลปรากฏในด้านการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ในการประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรเข้ามาศึกษาเรียนรู้ นั้น เจ้าหน้าที่ควรปรับปรุงเพิ่มประสิทธิภาพในการแนะนำประชาสัมพันธ์ใจเกษตรกร และลงพื้นที่อย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกษตรกรเข้ามาศึกษาเรียนรู้ให้มากขึ้น

2) ด้านกระบวนการ เจ้าหน้าที่ควรเพิ่มประสิทธิภาพในการติดตาม ลงพื้นที่แนะนำแก่เกษตรกร หรือผู้บริหารควรพิจารณาเพิ่มงบประมาณ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการติดตาม ส่วนในด้านการพัฒนาเกษตรกรต้นแบบ เจ้าหน้าที่ควรแนะนำเกษตรกรต้นแบบ หรือผู้บริหารควรจัดหาวัสดุอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

สัญญาณอินเทอร์เน็ต เป็นต้น เพื่อให้เกษตรกรต้นแบบนำมาใช้ในการถ่ายทอดองค์ความรู้ต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

คำสำคัญ: การประเมิน, เกษตรกร, ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง, จังหวัดนราธิวาส

ผู้รับผิดชอบ: หมู่ที่ 9 ถนนศูนย์ราชการ ตำบลโคกเคียน อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส 96000
โทร 0 7353 2052 E-mail: mardft18@gmail.com

An Evaluation of Opinions of Agriculturists on the Agricultural Productivity Efficiency Increasing Learning Center's Fisheries Learning Project in Narathiwat Province, in the Fiscal Year of 2018

Yongyut Labkateb

Narathiwat Provincial Fisheries Office

Abstract

This research aimed to evaluate opinions of agriculturists who enrolled in Fisheries Learning Project at Fisheries Section of the Agricultural Productivity Efficiency Increasing Learning Center in Narathiwat Province, in the fiscal year of 2018. Their opinions on Fisheries Learning Project's context, input, process, product, and ways to develop and increase effectiveness of the learning center's projects were studied. Subjects of the research were 347 agriculturists who answered questionnaires. Data collected from the questionnaires were analyzed statistically by a computer program to find out percentages, means and standard deviations.

However, the learning project was conducted based on CIPP Model, or Context, Input, Process, Product Model. The agriculturists' opinions on these four elements-context, input, process and product, were evaluated. Results of the study showed that the four elements were highly relevant. Mean of the relevance was 4.00 and the standard deviation was 0.84. This made the learning project achieved every goal. In each element, the mean of context was 4.19 and the standard deviation was 0.68. For input element, the mean was 4.09 and the standard deviation was 0.74. The mean of process element was 3.76 and the standard deviation was 1.03. While, the mean of product element was 4.00 and the standard deviation was 0.73.

The evaluation outcomes for improving and increasing efficiency of the learning project center were as followed. 1) Even though the context element regarding the project's goals and preparation was high, officials should improve their effectiveness of publicizing the learning project to agriculturists, persuading them to join it, and meeting more agriculturists to get them participate in the project. 2) In the process element, officials should develop their potential in following and meeting agriculturists in order to guide agriculturists, and

administrators should increase budget in following-up operation. In terms of model agriculturists, officials should teach model agriculturists how to convey their knowledge and techniques effectively or administrators should provide tools to spread out the model agriculturists' knowledge to the public, such as electronic devices and Internet signal.

Keywords: Learning assessment, Agriculturist, Agricultural Productivity Learning Center
Project under Fisheries, Narathiwat Province

Corresponding author: Moo 9, Soon Ratchakan Road, Khok Khian, Muang Narathiwat District,
Narathiwat Province 96000 Tel. 0 7353 2052
E-mail: mardft18@gmail.com

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ในปี 2557 คณะรักษาความสงบแห่งชาติ มีนโยบายที่ต้องการให้มีศูนย์เรียนรู้ด้านการเกษตรในระดับชุมชนที่เป็นเครื่องมือในการพัฒนาการเกษตร ดูแลเกษตรกร และช่วยแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรต่าง ๆ ในพื้นที่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงมีนโยบายให้กรมส่งเสริมการเกษตรในฐานะที่เป็นหน่วยงานหลักในการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร ครอบคลุมเกษตรกร องค์กรเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็งพึ่งพาตนเอง ได้จัดตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ในระดับชุมชนอำเภอละ 1 ศูนย์ รวม 882 ศูนย์ การคัดเลือกศูนย์เรียนรู้ใช้หลักการ Zoning ซึ่งมีการจำแนกพื้นที่ ที่มีความเหมาะสมมาก เหมาะสมปานกลาง เหมาะสมน้อย และไม่เหมาะสม ร่วมกับการต้องการของเกษตรกรจึงมีประเด็นการเรียนรู้ทั้งจากการพัฒนาและการเปลี่ยนกิจกรรมตามหลักของ Zoning เพื่อเป็นแหล่งศึกษา และเรียนรู้ของเกษตรกร และประชาชนที่สนใจในด้านการเกษตรจากสถานที่จริง เรียนรู้จากเกษตรกรต้นแบบ ที่ทำอาชีพการเกษตร และประสบความสำเร็จสามารถลดต้นทุนการผลิต ผลผลิตที่ได้เพิ่มขึ้นและมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น โดยเน้นการใช้เทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสม การปรับปรุงบำรุงดิน พร้อมทั้งการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดเพื่อนำไปสู่กระบวนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

การดำเนินงานที่ผ่านมาได้มีการพัฒนา ศพก. ภายใต้หลักคิด “เกษตรกรพัฒนาเกษตรกรด้วยกันเองจึงจะเกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน” ดังนั้น ศพก.จึงเป็นศูนย์ของเกษตรกรและชุมชนในระดับอำเภอ มีการดำเนินงานที่สำคัญคือ 1) การพัฒนาศักยภาพของ ศพก. ให้พร้อมที่จะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) การให้บริการต่าง ๆ รวมถึงการแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรแก่เกษตรกรและชุมชน 3) การพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่และการประกอบอาชีพของเกษตรกรตามแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการและสถานการณ์ในพื้นที่ โดยมี ศพก.เป็นหลักในการดำเนินงาน และมีศูนย์เรียนรู้หรือจุดเรียนรู้อื่น ๆ ที่เป็นจุดเรียนรู้เฉพาะทาง เช่น ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.) ศูนย์เรียนรู้ด้านประมง ศูนย์เรียนรู้ด้านปศุสัตว์ ฯลฯ เป็นเครือข่ายในการเสริมหนุนกระบวนการเรียนรู้ให้สมบูรณ์ครอบคลุมหลากหลายสาขาทางการเกษตร และตรงกับความต้องการของเกษตรกรในชุมชน ซึ่งภาคราชการจะต้องเข้าไปร่วมดำเนินการในลักษณะการขับเคลื่อนและสนับสนุนให้ ศพก. สามารถปฏิบัติงานได้ และมีความเข้มแข็งรวมถึงการประสานเชื่อมโยงภาครัฐ เอกชน และชุมชน ตามแนวทางประชารัฐ การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. จึงต้องมีการพัฒนาและสนับสนุนการดำเนินงานทั้งศูนย์หลัก และศูนย์เครือข่ายให้มีความพร้อมในการดำเนินงาน สามารถให้บริการด้านการเกษตรแก่เกษตรกรได้อย่างแท้จริงมีการประสานงานกันระหว่าง ศพก. เป็นเครือข่ายทั้งในระดับจังหวัด เขต และประเทศ รวมทั้งให้มีการบูรณาการ และเป็นเอกภาพในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. ร่วมกัน (กองโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและกิจกรรมพิเศษ, 2561)

ในส่วนของการดำเนินงานด้านการประมงนั้น สำนักงานงานประมงจังหวัดนครราชสีมาได้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของโครงการโดยมีการดำเนินการพัฒนาเกษตรกรต้นแบบ พัฒนาฐานเรียนรู้และแปลงสาธิตร่วมทั้งสร้างเครือข่ายศูนย์เรียนรู้ในพื้นที่ทั้ง 13 อำเภอ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต การบริหารจัดการ และการตลาดแก่เกษตรกร รวมทั้งการให้บริการทางการประมง และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ให้บริการแก้ไขปัญหา และรับเรื่องร้องเรียนของเกษตรกร รวมทั้งเป็นจุดศูนย์กลางในการพบปะของอาสาสมัครเกษตร อาสาสมัครด้านการประมงกับนักส่งเสริมการเกษตร และเจ้าหน้าที่หน่วยงานต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน และเกษตรกรให้เกิดการพัฒนาการเกษตรด้านการประมงอย่างมีประสิทธิภาพ 2) เพื่อเป็นกลไกในการบูรณาการการทำงานในหน่วยงานต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการเกษตรในพื้นที่ในเชิงวิชาการ ข้อมูลข่าวสาร ของหน่วยงานต่าง ๆ กับเกษตรกรในชุมชน 3) เพื่อส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาอาชีพการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำให้แก่เกษตรกรในชุมชนให้เกษตรกรสามารถเข้าใจ และทดลองการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ 4) เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบปัญหาด้านการประมง และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตให้สามารถลดต้นทุนได้ โดยเกษตรกรสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และมีแปลงสาธิตให้สามารถนำความรู้ที่ได้กลับไปพัฒนาในพื้นที่ของตนเอง

ถึงแม้ว่าโครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมงในจังหวัดนครราชสีมา ได้มีการดำเนินการมาแล้วระยะเวลาหนึ่งก็ตามแต่ก็ยังไม่มีการประเมินความคิดเห็นของเกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ ๆ อย่างเป็นระบบมาก่อน ผู้วิจัยจึงสนใจในการประเมินประเด็นดังกล่าว และเห็นว่าวิธีการประเมินโครงการแบบ CIPP Model ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) นั้นเป็นวิธีการที่เหมาะสม และครอบคลุมการประเมินในทุกองค์ประกอบ เพราะเป็นรูปแบบการประเมินที่ให้ข้อมูลสารสนเทศ ได้ครอบคลุมในด้านปัจจัยต่าง ๆ ใน 4 ด้าน ประกอบด้วยการประเมิน 1) ด้านบริบท (Context) หรือสภาพแวดล้อมเป็นการพิจารณาถึงหลักการและเหตุผลของโครงการ 2) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) เป็นการพิจารณาถึงความเป็นไปได้ของโครงการ ความเหมาะสม ตลอดจนการดำเนินการจัดสรรทรัพยากรในการดำเนินโครงการ 3) ด้านกระบวนการ (Process) เป็นการพิจารณาถึงจุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหา และอุปสรรคของการดำเนินโครงการ 4) ด้านผลผลิต (Product) เป็นการพิจารณาถึงผลที่เกิดจากโครงการได้ผลตามวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่ และนอกจากนี้ผู้วิจัยยังสนใจที่จะศึกษาด้านแนวทางการพัฒนาศูนย์เรียนรู้ ๆ ซึ่งเป็นการประเมินที่พัฒนาต่อยอดมาจากรูปแบบเดิม คือ CIPP Model โดยในด้านผลกระทบนี้จะเป็นการพิจารณาถึงผลพลอยได้ที่เกิดขึ้นตามมาจากการผลผลิตที่ได้จากดำเนินโครงการ โดยผลการประเมินเกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ตามโครงการ ๆ นั้นจะทำให้ทราบว่าดำเนินโครงการที่ผ่านมาได้ดำเนินไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ก่อให้เกิดผลดีผลเสียในด้านใด การดำเนินงานใดบ้างที่ควรปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาเพื่อให้ได้ข้อมูลของผลการดำเนินงานซึ่งเป็นประโยชน์อันจะนำไปสู่แนวทางในการพัฒนาปรับปรุง หรือให้ข้อเสนอแนะการแก้ไขการดำเนินโครงการต่อไปให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลยิ่งขึ้นของโครงการในปีต่อ ๆ

ไป สามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานให้บังเกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นอย่างไรอันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของเกษตรกร ภายใต้หลักคิด “เกษตรกรพัฒนาเกษตรกรด้วยกันเองจึงจะเกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน” ในอนาคตต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาข้อมูลปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง และศูนย์เครือข่ายด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส ประจำปีงบประมาณ 2561

2. เพื่อประเมินความคิดเห็นของเกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง และศูนย์เครือข่ายด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส ประจำปีงบประมาณ 2561

1.3 ประโยชน์ที่ได้รับ

ผลของการศึกษานี้จะทำให้ทราบถึงการดำเนินงานโครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ผู้บริหารหน่วยงาน เจ้าหน้าที่กรมประมง เกษตรกรเจ้าของศูนย์เรียนรู้ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการนำไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศที่สำคัญในการตัดสินใจ และวางแผนเพื่อพัฒนาการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง และศูนย์เครือข่ายด้านการประมง ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะกลุ่มบุคคลซึ่งเป็นเกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง และศูนย์เครือข่ายด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส ประจำปีงบประมาณ 2561

1. **ขอบเขตด้านประชากร** การประเมินเกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง และศูนย์เครือข่ายด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส ประจำปีงบประมาณ 2561 ผู้วิจัยได้เจาะจงกลุ่มประชากร คือ เกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง และศูนย์เครือข่ายด้านการประมง จำนวนทั้งสิ้น 347 ราย

2. **ขอบเขตด้านเนื้อหา** การศึกษาครั้งนี้เป็นการประเมินความคิดเห็นของเกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง และศูนย์เครือข่ายด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส ประจำปีงบประมาณ 2561 โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model ซึ่งครอบคลุม 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท (Context evaluation) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input evaluation)

ด้านกระบวนการ (Process evaluation) และด้านผลผลิต (Product evaluation) นอกจากนี้ยังเป็นการหาแนวทางในการพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง ขอบเขตเนื้อหาประกอบด้วย

2.1 การประเมินความคิดเห็นของเกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส ประจำปีงบประมาณ 2561

2.1.1 การประเมินด้านบริบท หรือด้านสภาพแวดล้อม (Context evaluation) เป็นการประเมินสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง ได้แก่ หลักการแนวคิด และเหตุผลของโครงการ วัตถุประสงค์ของโครงการ เป้าหมายของโครงการ และการเตรียมการภายในโครงการ

2.1.2 การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ได้แก่ การประเมินสิ่งที่นำมาใช้ระหว่างการทำงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส ได้แก่ ความเหมาะสมของงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร ความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ฐานเรียนรู้ แพลงเรียนรู้ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ความถูกต้องครบถ้วน และทันสมัยของฐานเรียนรู้ และแปลงเรียนรู้

2.1.3 การประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส ได้แก่ การตรวจสอบการปฏิบัติงาน การกำกับติดตามการดำเนินงาน การพัฒนาเกษตรกรต้นแบบ การพัฒนาฐานเรียนรู้ และแปลงเรียนรู้

2.1.4 การประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการศึกษาเรียนรู้ของเกษตรกรหลังจากที่ได้เข้ามาศึกษาเรียนรู้ ได้แก่ เกษตรกรมีความรู้ด้านการประมงเพิ่มมากขึ้น ความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของเกษตรกรในการกลับไปพัฒนาอาชีพด้านการประมงของตนเอง

2.2 แนวทางการพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส เป็นวิธีการดำเนินการเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นของการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้ ฯ ได้แก่ การวิเคราะห์ผลการประเมินเพื่อหาแนวทางการพัฒนา และเพิ่มประสิทธิภาพโครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา ผู้วิจัยจะดำเนินการประเมินความคิดเห็นของเกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง และศูนย์เครือข่ายด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2560 – กันยายน 2561

1.5 วิธีการศึกษา

งานวิจัยนี้เป็นการประเมินความคิดเห็นของเกษตรกรที่เข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง และศูนย์เครือข่ายด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส ประจำปีงบประมาณ 2561 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) ตามรูปแบบจำลองชิปปี้ (CIPP model) เพื่อประเมินองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท (Context evaluation) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input evaluation) ด้านกระบวนการ (Process evaluation) และด้านผลผลิต (Product evaluation) โดยได้ดำเนินการ ดังนี้

1.5.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ เกษตรกรที่เข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง และศูนย์เครือข่ายด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส ประจำปีงบประมาณ 2561 เป็นจำนวนทั้งสิ้น 2,600 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ จำนวน 347 คน ซึ่งได้มาจากการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมโดยใช้การคำนวณตามวิธีของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 (Yamane, 1973)

$$n = \frac{N}{1 + N (e)^2}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนของการกลุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้

$$\text{ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง} = \frac{2,600}{1 + 2,600(0.05)^2} = 347$$

ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จึงเท่ากับ 347 คน

3. การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

เพื่อให้การสุ่มตัวอย่างเกิดการกระจายครอบคลุมทุกอำเภอ ผู้วิจัยจึงได้ทำการหาสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างตามตาราง ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกรายอำเภอ

หน่วย: คน

อำเภอ	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1. อำเภอเมือง	200	27
2. อำเภอเวียง	200	27
3. อำเภอสุคิริน	200	27
4. อำเภอระแงะ	200	27
5. อำเภอจะแนะ	200	26
6. อำเภอบาเจาะ	200	27
7. อำเภอยี่งอ	200	26
8. อำเภอตากใบ	200	27
9. อำเภอสุไหงโก-ลก	200	27
10. อำเภอรีโอสาละ	200	27
11. อำเภอศรีสาคร	200	26
12. อำเภอเจาะไอร้อง	200	26
13. อำเภอสุไหงปาดี	200	27
รวม	2,600	347

1.5.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจะทำการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบไปด้วยแบบสอบถามเกษตรกรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยการศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การสร้างแบบสอบถาม

1.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี หลักการจากหนังสือ และตำราต่าง ๆ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางการสร้างแบบสอบถาม

1.2 ศึกษารูปแบบการสร้างเครื่องมือ วิธีการสร้างเครื่องมือ และรายละเอียดของเครื่องมือเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างและปรับปรุงแบบสอบถาม

1.3 นำแนวคิด หลักการ และข้อมูลต่าง ๆ มาสร้างแบบสอบถาม

1.4 นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา และความเหมาะสมของแบบสอบถามทำการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

1.5 นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของข้อคำถามและหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index for Item Objective Congruence) (Cronbach, 1954) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

+1 หมายความว่า แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้อง/ตรงตามวัตถุประสงค์

0 หมายความว่า ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้อง/ไม่สอดคล้องหรือตรงตามวัตถุประสงค์

-1 หมายความว่า ข้อคำถามไม่สอดคล้อง/ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์

ค่า IOC ที่คำนวณได้จะต้องมีค่า ≥ 0.5 จึงจะถือว่าข้อคำถามนั้นมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามนี้มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00

1.6 ปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำคณะกรรมการที่ปรึกษาแล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีการหาความสอดคล้องภายในโดยใช้วิธีแอลฟาของครอนบาค (Cronbach, 1954) โดยจะต้องได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับไม่น้อยกว่า 0.75 ขึ้นไปจึงจะนำแบบสอบถามไปใช้ในการวิจัยต่อไป ซึ่งในครั้งนี้อาจค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่หาค่าได้มีค่าเท่ากับ 0.95

2. แบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษา

แบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสอบถามเกษตรกรที่เข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง และศูนย์เครือข่ายด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส ประจำปีงบประมาณ 2561 มี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษาสูงสุด อาชีพหลัก วัตถุประสงค์ในการเข้าเยี่ยมชม เกษตรกรเข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ประเภทใด และจำนวนครั้งที่ครั้ง รายได้ของครัวเรือนต่อปี กิจกรรมการเลี้ยงสัตว์น้ำ ประสบการณ์ด้านการเลี้ยงสัตว์น้ำ การรับทราบข้อมูลข่าวสาร องค์ประกอบของศูนย์เรียนรู้ การได้เข้ามาศึกษาเรียนรู้เกษตรกรสามารถนำความรู้จากการถ่ายทอดเทคโนโลยีและวิชาการด้านการประมงไปปฏิบัติและปรับใช้ในพื้นที่ของเกษตรกรสาเหตุที่ทำให้เกษตรกรไม่ได้ดำเนินการนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในกิจกรรมด้านการประมงของเกษตรกรเป็นแบบสอบถามชนิดปลายปิดประเภทแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเพื่อประเมินข้อมูลด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อม (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Product) มีลักษณะเป็นมาตรวัดแบบประเมินค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 3 ปัญหา และข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาโครงการศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open – end Form)

1.5.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยการนัดหมายเกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย ณ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง และศูนย์เครือข่ายด้านการประมง ประจำอำเภอต่าง ๆ แจกแบบสอบถามให้กับเกษตรกร ชี้แจงและทำความเข้าใจแบบสอบถามให้แก่เกษตรกร และขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม หลังจากเกษตรกรทำแบบสอบถามเสร็จสิ้นจะทำการตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง และนำแบบสอบถามที่ได้มาดำเนินการวิเคราะห์และประมวลผล โดยเครื่องคอมพิวเตอร์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์

1.5.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้หลังจากได้รับแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดมาจัดระเบียบข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมเพื่อคำนวณหาค่าสถิติ ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามประเภทแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ใช้การวิเคราะห์ด้วยค่าสถิติร้อยละ (percentage)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็น เพื่อประเมินข้อมูลด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Product) ลักษณะคำถามเป็นแบบสอบถามชนิดปลายปิด (Closed – end Form) ประเภทมาตรประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ใช้การวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาและแปลผลการศึกษาตามระดับคะแนนดังต่อไปนี้

5 หมายถึง เห็นด้วยในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง เห็นด้วยในระดับมาก

3 หมายถึง เห็นด้วยในระดับปานกลาง

2 หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อย

1 หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

ซึ่งเกณฑ์ในการพิจารณาและแปลผลการประเมินของลักษณะของแบบสอบถาม ตอนที่ 2 กำหนดให้มีคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1 - 5 คะแนน ด้วยวิธีการหาความกว้างของอันตรภาคชั้น ดังต่อไปนี้

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = \frac{\text{ข้อมูลที่มีค่าสูงสุด} - \text{ข้อมูลที่มีค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80	หมายถึง	ความคิดเห็นจัดอยู่ในเกณฑ์ระดับน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60	หมายถึง	ความคิดเห็นจัดอยู่ในเกณฑ์ระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40	หมายถึง	ความคิดเห็นจัดอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20	หมายถึง	ความคิดเห็นจัดอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00	หมายถึง	ความคิดเห็นจัดอยู่ในเกณฑ์ระดับมากที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาโครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open – end Form) ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการแจกแจงความถี่ พร้อมทั้งนำเสนอในรูปการถ้อยคำบรรยายเป็นความเรียง

1.6 นิยามศัพท์

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง หมายถึง ศูนย์เรียนรู้ที่สำนักงานประมงจังหวัดนราธิวาสจัดตั้งขึ้น ในปีงบประมาณ 2561 ประกอบด้วย ศูนย์หลัก 1 ศูนย์ : อำเภอ และศูนย์เครือข่ายด้านการประมง 3 เครือข่าย : อำเภอ เพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ และเป็นจุดที่ให้บริการข้อมูลข่าวสาร และบริการด้านการเกษตรต่าง ๆ รวมทั้งจุดนัดพบในการพบปะพูดคุยของเจ้าหน้าที่กับเกษตรกรและเกษตรกรกับเกษตรกรเอง

การประเมินความคิดเห็นของเกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของเกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ ๆ อย่างเป็นระบบแล้วนำมาพิจารณาตามหลักการเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและเชื่อถือได้ในการตัดสินใจ ปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาโครงการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในด้านต่าง ๆ 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านบริบท (Context evaluation) หมายถึง สภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการศึกษารเรียนรู้ของเกษตรกรในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส ได้แก่ หลักการแนวคิด และเหตุผลของโครงการ วัตถุประสงค์ของโครงการ เป้าหมายของโครงการ และการเตรียมการภายในโครงการ

2. ด้านปัจจัยนำเข้า (Input evaluation) หมายถึง สิ่งที่นำมาใช้ระหว่างการทำงาน ของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส ได้แก่ ความเหมาะสมของงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร ความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ฐานเรียนรู้ แปลงเรียนรู้ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ความถูกต้องครบถ้วน ความทันสมัยของฐานเรียนรู้ และแปลงเรียนรู้

3. ด้านกระบวนการ (Process evaluation) หมายถึง เป็นกระบวนการทำงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส และที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การพัฒนาเกษตรกรต้นแบบ การพัฒนาฐานเรียนรู้ และแปลงเรียนรู้ การตรวจสอบการปฏิบัติงาน และการกำกับติดตามการดำเนินงาน

4. ด้านผลผลิต (Product evaluation) หมายถึง เกษตรกรมีความรู้ด้านการประมงเพิ่มมากขึ้น ความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของเกษตรกรในการกลับไปพัฒนาอาชีพด้านการประมงของตนเอง

แนวทางการพัฒนา หมายถึง วิธีการดำเนินการเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นของการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส

ศูนย์เครือข่ายด้านการประมง หมายถึง แหล่งเรียนรู้ด้านการประมงที่ดำเนินการจัดตั้งโดยกรมประมง (1 ศูนย์หลัก : 3 เครือข่าย) รวมเป็น 39 เครือข่าย ใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการประมงรองรับการดำเนินงานใน 13 ศูนย์หลัก

เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรที่มีความสนใจเข้าไปศึกษาเรียนรู้ (ยอมรับ เรียนรู้ ปรับใช้) ในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง รวมทั้งศูนย์เครือข่ายด้านการประมงในจังหวัดนราธิวาส

เกษตรกรต้นแบบ หมายถึง เกษตรกรเจ้าของแปลงเรียนรู้ที่เป็น Smart Farmer มีความรู้ทักษะและความพร้อมในการถ่ายทอดความรู้ และประสบความสำเร็จในการปรับปรุง หรือปรับเปลี่ยนกิจกรรมการเกษตรที่สำคัญของพื้นที่ ตั้งแต่การผลิต การบริหารจัดการ จนถึงการตลาด เป็นที่ยอมรับ และสามารถเป็นแบบอย่างให้กับเกษตรกรรายอื่น ๆ ในชุมชน

หลักสูตรการเรียนรู้ หมายถึง เป็นชุดเนื้อหาวิชาที่ตอบโจทย์ และประเด็นปัญหาทางการเกษตรของชุมชนโดยเกษตรกรต้นแบบ นักส่งเสริมเกษตรในพื้นที่ และหน่วยงานต่าง ๆ ร่วมกันวิเคราะห์กำหนดขึ้น

ฐานเรียนรู้ หมายถึง เป็นจุดเรียนรู้เฉพาะเรื่องที่สอดคล้องกับหลักสูตรเรียนรู้ เช่น การเลี้ยงปลากินพืช การเลี้ยงปลาแบบลดต้นทุน การเลี้ยงปลาดุกในบ่อซีเมนต์ การเลี้ยงปลาหมอสายพันธุ์ชุมพร การทำอาหารปลาอย่างง่าย การแปรรูปสัตว์น้ำ รวมทั้งอื่น ๆ ตามความเหมาะสมของพื้นที่เพื่อใช้แสดงของจริง และใช้ในการฝึกปฏิบัติให้ผู้เรียนรู้ได้เห็น และนำไปปฏิบัติได้อย่างต่อเนื่อง

แปลงเรียนรู้ หมายถึง แปลงของเกษตรกรต้นแบบที่ทำการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมงสามารถใช้ประโยชน์ในการสาธิตวิธี และสาธิตผลให้กับเกษตรกรในชุมชนได้

องค์ประกอบอื่น ๆ หมายถึง การที่ทำให้ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรด้านการประมง รวมทั้งศูนย์เครือข่ายด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส มีความสมบูรณ์มากขึ้น เช่น ศาลาการเรียนรู้ ศาลาข้อมูลข่าวสาร โครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ข้อมูลประจำศูนย์ เป็นต้น

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี การตรวจเอกสารผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และกรอบแนวคิดในการศึกษา

การศึกษาเรื่องการประเมินความคิดเห็นของเกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส ประจำปีงบประมาณ 2561 ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องดังนี้

2.1 แนวคิดและทฤษฎี

2.1.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการประเมิน

2.1.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดเห็น

2.1.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้

2.2 โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.4 กรอบแนวคิดในการศึกษา

2.1 แนวคิดและทฤษฎี

2.1.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการประเมิน

การประเมินมีแนวคิดพื้นฐานมาจากระบบเสรีประชาธิปไตยที่ว่าทุกสิ่งสามารถตรวจสอบและปรับปรุงได้เพื่อเป็นการสร้างสรรค์และพัฒนาสังคมที่สอดคล้องกับหลักประชาธิปไตย ซึ่งในปัจจุบันการดำเนินการหรือบริการจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลต้องมีความรับผิดชอบต่อโปร่งใสพร้อมให้ตรวจสอบได้ โดยอาศัยการประเมินเป็นกลไกสำคัญซึ่งนักการศึกษาได้กล่าวถึงแนวคิดของการประเมินไว้ดังนี้

สุวิมล (2538) กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินว่าแบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ การประเมินเพื่อตัดสินคุณค่าของสิ่งที่มุ่งประเมิน (Judgmental evaluation) ซึ่งเป็นแนวคิดที่ได้รับการยอมรับกันในปัจจุบันอีกกลุ่มหนึ่ง คือ การประเมินเพื่อแสวงหาสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ (Decision-based evaluation) ดำเนินการต่าง ๆ ซึ่งเป็นประโยชน์สำคัญยิ่งของการประเมินที่ช่วยให้การตัดสินใจเกิดขึ้นอย่างมีเหตุผล

พิชญ (2549) กล่าวว่า ในปัจจุบันการประเมินเข้ามามีบทบาททุกภาพส่วนของสังคม โดยเฉพาะสังคมประชาธิปไตย เนื่องจากได้รับการยอมรับมากขึ้นว่าเป็นกลไกสำคัญในการที่จะพัฒนาสิ่งที่จะประเมินได้ จึงอาจกล่าวได้ว่าไม่มีบุคคลหรือองค์การใดหลีกเลี่ยงการประเมินได้ทุกคนทุกแห่งต้องอยู่กลางแจ้งหรือในที่สว่างพร้อมให้ผู้เกี่ยวข้องตรวจสอบประเมินได้เสมอ ดังที่ทราบกันทั่วไปแม้แต่องค์กรที่ทำหน้าที่ประเมินผู้อื่นซึ่งเป็นองค์การอิสระ หรือองค์การมหาชน เช่น สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. ก็ต้องได้รับการประเมินจากบุคคลหรือองค์การอื่น ๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชน

เช่น การประเมินโดยคณะกรรมการการศึกษาสภาผู้แทนราษฎร หรือคณะกรรมการการของวุฒิสภา และรับการประเมินจากบริษัททริส (TRIS) เป็นต้น

Daniel (1971) ได้ให้นิยามคำว่า “การประเมิน” คือ กระบวนการของการระบุหรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการรวมถึงการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลที่จัดเก็บมาแล้วนั้นมาจัดทำให้เกิดเป็นสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการประกอบการตัดสินใจต่อไปจากนิยามดังกล่าวมีสาระสำคัญที่สามารถขยายความเป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้

- 1) การประเมินเป็นกิจกรรมที่มีลักษณะเป็นกระบวนการ คือมีความต่อเนื่องกันในการดำเนินงานอย่างครบวงจร และย้อนกลับมาสู่รอบใหม่ของวงจรด้วย
- 2) กระบวนการประเมินจะต้องมีการระบุหรือบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการ
- 3) กระบวนการประเมินจะต้องมีการนำเอาข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาแล้วนั้นมาจัดทำให้เป็นสารสนเทศ
- 4) สารสนเทศที่ได้มานั้นจะต้องมีความหมายและมีประโยชน์
- 5) สารสนเทศดังกล่าวจะต้องได้รับการนำไปเสนอเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในการกำหนดทางเลือกใหม่หรือแนวทางดำเนินการใด ๆ ต่อไป

สรุปได้ว่าการประเมินสอดคล้องกับหลักประชาธิปไตย ทุกคนทุกกลุ่มหรือทุกองค์กรสามารถที่จะประเมินซึ่งกันและกันโดยมุ่งเน้นประเมินเพื่อตัดสินคุณค่าของสิ่งที่ประเมิน และเพื่อแสวงหาสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ

ความหมายของการประเมิน มีผู้ให้ความหมายของ การประเมินไว้หลายท่าน ดังนี้

ศิริวัฒน์ (2540) กล่าวว่าไว้ว่า การประเมินหมายถึงวิธีการตัดสินคุณค่าหรือดีราคาของสิ่งที่ถูกประเมิน และเป็นการเสนอสารสนเทศ เพื่อช่วยเสนอทางเลือกในการตัดสินใจต่อการดำเนินการต่าง ๆ

สมหวัง (2544) กล่าวว่าว่าการประเมิน หมายถึง กระบวนการที่ก่อให้เกิดสารสนเทศเชิงคุณค่า เพื่อช่วยให้ผู้มีอำนาจหรือผู้เกี่ยวข้องได้ตัดสินใจเลือกทางเลือกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ศิริชัย (2545) ได้สรุปความหมายของการประเมินไว้ว่าเป็นกระบวนการศึกษาสิ่งต่าง ๆ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัย (Research oriented) เป็นการตรวจสอบการบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ช่วยเสนอสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจและการตัดสินคุณค่าของสิ่งที่มุ่งประเมิน

ความสำคัญของการประเมิน

การประเมินมีความสำคัญต่อกระบวนการบริหารงานเนื่องจากให้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ดังที่ ศิริชัย (2537) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการประเมินในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านบริหาร (Administrative) การประเมินสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการติดตาม กำกับ การดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ด้านจิตวิทยา (Psychological) การประเมินสามารถใช้เป็นกลยุทธ์สำหรับการกระตุ้นให้เร้าความสนใจ และสร้างความตื่นตัวในการปฏิบัติงาน ด้านรัฐศาสตร์

(Sociological) การประเมินสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบ ความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติ (Accountability) ตลอดจนสามารถใช้เป็นกลยุทธ์ในการสร้างแรงสนับสนุน

ประโยชน์ของการประเมิน

สมคิด (2544) ได้ชี้แจงให้เห็นถึงประโยชน์ของการประเมินที่มีต่อการวางแผน การบริหารงาน ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

- 1) ช่วยให้ข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการกำหนดแผนงาน และโครงการ การตรวจสอบความพร้อมของทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในการดำเนินงานกิจกรรม ตลอดจนความเป็นไปได้ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ
- 2) ช่วยในการจัดหาข้อมูลเกี่ยวกับความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงานที่นำมาใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขการดำเนินงานโครงการให้เป็นไปได้ตามทิศทางที่ต้องการ
- 3) ช่วยในการจัดหาข้อมูลเกี่ยวกับความสำเร็จและความล้มเหลวของกิจกรรมที่นำมาใช้ในการตัดสินใจ และวินิจฉัยที่จะดำเนินงานในช่วงต่อไปหรือไม่ จะยกเลิกหรือจะขยายการดำเนินงานต่อไปอีก
- 4) ช่วยให้ได้ข้อมูลที่บ่งบอกประสิทธิภาพของการดำเนินงานว่าเป็นอย่างไรคุ้มค่ากับการลงทุนหรือไม่
- 5) เป็นแรงจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานได้มีข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน และนำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนางานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กล่าวสรุปได้ว่าการประเมินมีความสำคัญต่อกระบวนการบริหารงานต่าง ๆ เป็นอย่างยิ่ง ไม่ว่าจะเป็นด้านการบริหาร ด้านจิตวิทยา และด้านรัฐศาสตร์ การประเมินจะทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงาน ช่วยในการจัดหาข้อมูลความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ในการดำเนินงาน อีกทั้งยังได้ข้อมูลเพื่อใช้ในการปรับปรุง และพัฒนางานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

รูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model

Daniel (1997 อ้างจาก ชนิตดา, 2557) กล่าวว่ารูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model ของสตัฟเฟิลบีมเป็นโมเดลที่ได้รับการยอมรับกันทั่วไปในปัจจุบันเป็นรูปแบบการประเมินเพื่อการตัดสินใจ (Decision – oriented Evaluation Model) ซึ่งมีนิยามของการประเมินว่าเป็นกระบวนการของการวิเคราะห์ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจในทางเลือกต่าง ๆ ที่มีอยู่รูปแบบ CIPP นี้ใช้สำหรับการประเมินบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต เพื่อช่วยผู้บริหารในการตัดสินใจเกี่ยวกับการเลือก เป้าหมาย หรือจุดมุ่งหมายของสิ่งที่ประเมินการดำเนินงานการกำหนดยุทธวิธีแผนงาน และการปรับเปลี่ยน ยุทธวิธี แผนงานการดำเนินงานให้มีความเหมาะสม รวมทั้งการตัดสินใจเกี่ยวกับการปรับปรุงขยายโครงการ ยุติโครงการ หรือยกฐานะเป็นงานประจำ โดยนักประเมินจะต้องออกแบบการประเมินให้สอดคล้องกับสภาพ การตัดสินใจของผู้บริหารด้วยการระบุประเภทระดับ และคาดคะเนสถานการณ์ของการตัดสินใจที่จะเกิดขึ้น

รวมทั้งอาจกำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินใจในแต่ละสถานการณ์ รูปแบบการประเมินแบบนี้เป็นที่รู้จักและใช้กันแพร่หลายมากที่สุดในประเทศไทย

ความสำคัญของแบบจำลอง CIPP Model

เป็นกลไกในการให้ข้อมูลย้อนกลับที่จำเป็นมายังโครงการ ซึ่งจะทำให้มีสารสนเทศที่จำเป็นต่อการตัดสินใจอย่างต่อเนื่อง ข้อสมมติเบื้องต้น 4 ประการของแบบจำลอง CIPP มีดังนี้

- 1) การประเมินเป็นบริการสนเทศเพื่อการตัดสินใจที่ควรให้สารสนเทศที่จำเป็นต่อผู้ตัดสินใจ
- 2) การประเมินเป็นวงจรและกระบวนการที่มีความต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการประเมินโครงการทั้งหมดอย่างเป็นระบบ
- 3) กระบวนการประเมินมีขั้นตอน คือ การวิเคราะห์ การบรรยายสิ่งที่ต้องการประเมิน การได้มาซึ่งข้อมูล และการใช้ประโยชน์ของข้อมูลเพื่อการตัดสินใจปรับปรุงรวมทั้งพัฒนางานซึ่งขั้นตอนเหล่านี้เป็นพื้นฐานสำหรับวิธีการประเมิน
- 4) ขั้นตอนการวิเคราะห์ และการใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจทางเลือกต่าง ๆ ในกระบวนการประเมินกิจกรรมที่ต้องการทำร่วมกันระหว่างนักประเมินที่เป็นผู้รับผิดชอบโครงการและผู้ตัดสินใจ

กรอบของการประเมิน CIPP Model

Daniel (1983) ได้พัฒนากรอบของการประเมินเพื่อสนองการตัดสินใจของผู้บริหาร 4 ประเภทตามอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของ CIPP Model ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) การประเมินบริบท (Context Evaluation : C) หรือสภาพแวดล้อมเป็นการประเมินก่อนเริ่มโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการ และเหตุผลความจำเป็น (needs) สภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ตลอดจนปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ของโครงการเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ ความเป็นไปได้ของโครงการเป็นการตรวจสอบว่าโครงการที่จะทำสนองปัญหาหรือความต้องการจำเป็นที่แท้จริงหรือไม่ วัตถุประสงค์ของโครงการชัดเจน เหมาะสม สอดคล้องกับนโยบายขององค์กรหรือไม่ เป็นโครงการที่มีความเป็นไปได้ในแง่ของโอกาสที่จะได้รับการสนับสนุนจากองค์กรต่าง ๆ หรือไม่ เป็นต้น การประเมินสภาวะแวดล้อมจะช่วยให้การตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องโครงการควรจะทำในสภาพแวดล้อมใด ต้องการจะบรรลุเป้าหมายอะไร หรือต้องการบรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะอะไร เป็นต้น

2) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation: I) เป็นการประเมินก่อนเริ่มโครงการ เช่นเดียวกับการประเมินบริบท ประเมินเพื่อพิจารณาถึงความเป็นไปได้ของโครงการ ความเหมาะสม และความพอเพียงในด้านทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินโครงการ เช่น งบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ เวลา รวมทั้งเทคโนโลยี และแผนการดำเนินงาน เป็นต้น เพื่อตอบสนองความต้องการจำเป็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง การประเมินปัจจัยนำเข้าจะช่วยผู้บริหารในการตัดสินใจเลือกกลยุทธ์วิธีดำเนินการและวางแผนวิธี

3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินระหว่างดำเนินการโครงการ เพื่อศึกษาว่าอะไรเป็นจุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหา และอุปสรรคของการดำเนินโครงการซึ่งจะทำให้

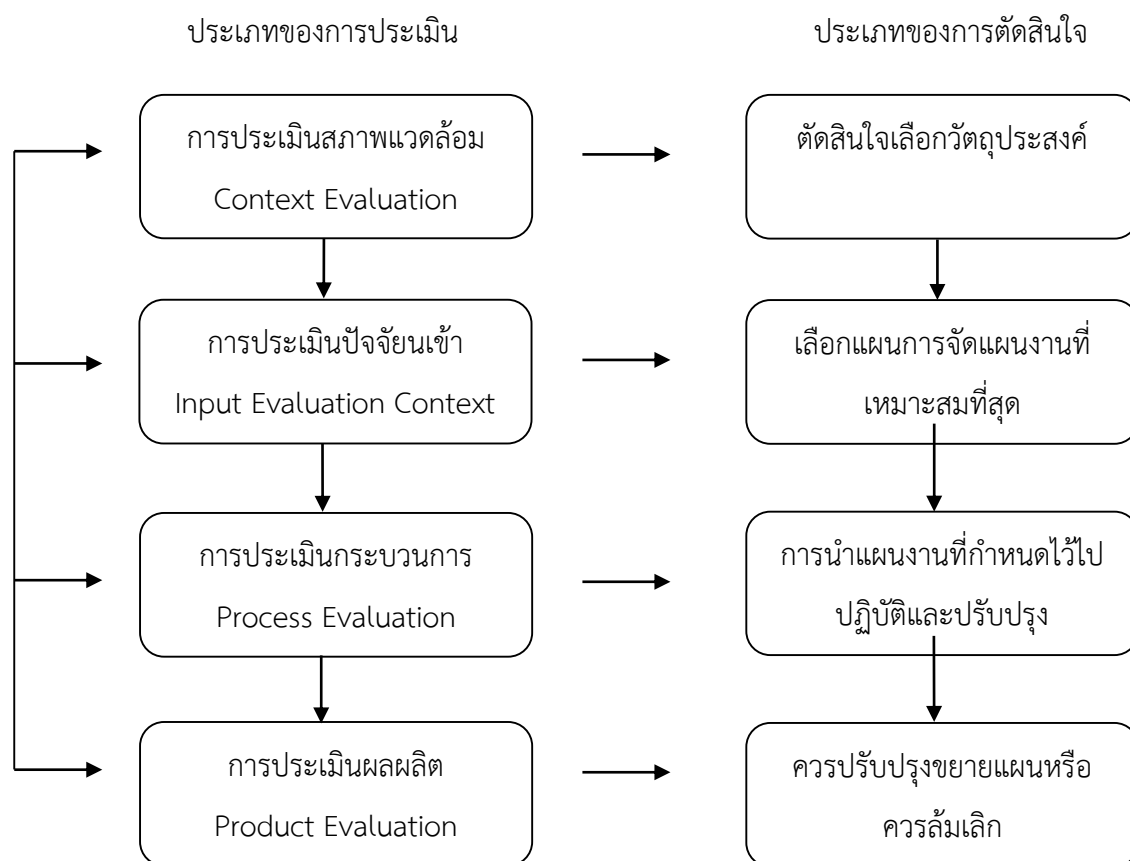
สามารถกำกับดูแล ควบคุม และปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานของโครงการได้ สารสนเทศที่ได้จากการประเมินกระบวนการจะช่วยให้ผู้บริหารทราบความก้าวหน้า จุดแข็ง และจุดอ่อนของโครงการ เพื่อการกำกับดูแลตัดสินใจเกี่ยวกับการปรับปรุงวิธีการดำเนินโครงการ และเร่งรัดการดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ ภายใต้ทรัพยากรและเวลาที่กำหนดไว้ การประเมินกระบวนการจะมีบทบาทสำคัญในเรื่องการให้ข้อมูลย้อนกลับเป็นระยะ ๆ เพื่อการตรวจสอบการดำเนินของโครงการโดยทั่วไป การประเมินกระบวนการมีจุดมุ่งหมาย คือ

3.1) เพื่อการหาข้อบกพร่องของโครงการ ในระหว่างที่มีการปฏิบัติการ หรือการดำเนินงานตามแผนนั้น

3.2) เพื่อหาข้อมูลต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของโครงการ

3.3) เพื่อการเก็บข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการดำเนินงานของโครงการ

4) การประเมินผลผลิตของโครงการ (Product Evaluation: P) เป็นการประเมินหลังสิ้นสุดโครงการ เพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับวัตถุประสงค์ของโครงการ หรือความต้องการและเป้าหมายที่กำหนดไว้ซึ่งจะตอบคำถามว่าผลผลิตที่ได้จากโครงการมีอะไรบ้างเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ ความต้องการจำเป็นลดลงหรือไม่อย่างไร ผลการดำเนินงานคุ้มค่าเพียงใด ควรจะจัดการอย่างไรกับโครงการที่ติดตามมา ซึ่งคำถามข้างต้นมีความสำคัญต่อการตัดสินใจความสำเร็จของโครงการ สารสนเทศที่ได้จากการประเมินผลผลิตจะมีประโยชน์ต่อผู้บริหารในการตัดสินใจปรับขยายโครงการ ยุติโครงการ หรือยกฐานะเป็นงานประจำการประเมินโดยใช้รูปแบบ CIPP เป็นที่นิยมใช้กันแพร่หลายมากที่สุดโดยเฉพาะการประเมินโครงการต่าง ๆ เพราะว่าเป็นการประเมินให้สารสนเทศที่ครอบคลุม มีการพิจารณาถึงสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ประกอบด้วย อย่างไรก็ตามบางครั้งมีการนำรูปแบบการประเมินแบบนี้ไปใช้โดยไม่ครบตามขั้นตอนด้วยการตัดการประเมินบริบทออกทำให้สารสนเทศที่ได้ลดคุณค่าลงและมีผลต่อการตัดสินใจได้ สำหรับรูปแบบการประเมินแสดงประเภทของการประเมิน ประเภทของการตัดสินใจ ตามแผนภาพของ (ธีรศักดิ์, 2556)

ภาพที่ 1 แสดงประเภทของการประเมินและการตัดสินใจของสต์เฟิลบีม
(ทีมา ซีรคักดี, 2556)

ข้อดีและข้อจำกัดของการประเมินแบบ CIPP Model

ข้อดีและข้อจำกัดของการประเมินแบบ CIPP Model ของการประเมินโครงการโดยทั่วไปจะวางให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และการดำเนินโครงการนั้น จำเนียร และคณะ (2535 อ้างจาก, ชนิดดา 2557) ได้กล่าวว่าในการใช้รูปแบบการประเมินนั้นควรได้คำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ด้วย

- 1) วัตถุประสงค์ของการประเมิน คือ การให้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีรายละเอียดที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ
- 2) ชนิดของการตัดสินใจที่แตกต่างกัน ต้องการออกแบบการประเมินที่แตกต่างกัน และการใช้รูปแบบการประเมินที่มีประสิทธิผลและเป็นรูปแบบทั่ว ๆ ไป
- 3) ในกรณีที่ใช้รูปแบบการประเมินมีความแตกต่างกันในด้านเนื้อหาควรใช้ขั้นตอนของการติดตามผลดังนี้ คือ การวิเคราะห์ การรวบรวม และการนำเสนอ
- 4) การตัดสินใจประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ คือขั้นตอนวิเคราะห์การออกแบบเลือกและปฏิบัติ จึงจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลจากการประเมิน ดังนั้นจึงต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างนักประเมินและผู้ตัดสินใจ

5) เพื่อที่จะให้ได้มาซึ่งคำตอบในการตัดสินใจ การออกแบบการประเมินจึงควรคำนึงถึงเกณฑ์ที่มีความตรงภายใน ความตรงภายนอก ความเที่ยง และความเป็นปรนัย

6) การประเมินทำเป็นกระบวนการต่อเนื่องเป็นวัฏจักรใช้กับโครงการที่เป็นระบบข้อดีคือทำให้เกิดความเข้าใจในบริบทของการตัดสินใจ และสารสนเทศที่ต้องการเพื่อการตัดสินใจในการบริหารจัดการโครงการหรือโปรแกรมต่าง ๆ ทำให้มั่นใจว่าข้อมูลที่ต้องการมีข้อมูลอะไรบ้างที่ตรงกับความต้องการในการตัดสินใจ และมีกระบวนการกระตุ้นให้มีการวิเคราะห์องค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีผลต่อการตัดสินใจที่สำคัญ และมีข้อจำกัด คือ ระบบการประเมินมักเปลี่ยนแปลงไม่ทันกับความต้องการสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจในสภาพที่เป็นพลวัต และมีความเปลี่ยนแปลงรวดเร็วมากเป็นระบบที่ขาดความยืดหยุ่น

กล่าวโดยสรุป รูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model ของสตีฟฟีลปิมเป็นวิธีการที่เหมาะสมและครอบคลุมผลการประเมินในทุก ๆ องค์ประกอบสำหรับการประเมินโครงการ เพราะเป็นรูปแบบการประเมินที่ให้สารสนเทศได้ครอบคลุมทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย การประเมิน 1) ด้านบริบท หรือสภาพแวดล้อม (Context) เป็นการพิจารณาถึงหลักการและเหตุผลของโครงการ 2) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) เป็นการพิจารณาถึงความเป็นไปได้ของโครงการ ความเหมาะสม ตลอดจนการดำเนินการจัดสรรทรัพยากรในการดำเนินโครงการ 3) ด้านกระบวนการ (Process) เป็นการพิจารณาถึงจุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหา และอุปสรรคของการดำเนินโครงการ 4) ด้านผลผลิต (Product) เป็นการพิจารณาถึงผลที่เกิดจากโครงการได้ผลตามวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่ และ 5) ด้านผลกระทบ (Impact) เป็นการพิจารณาถึงผลพลอยได้ที่เกิดขึ้นตามมาจากการดำเนินโครงการเป็นการให้ข้อมูลที่ละเอียดในการตัดสินใจต่อโครงการ อันจะนำผลการประเมินโครงการนั้นจะนำไปสู่แนวทางในการพัฒนา ปรับปรุง หรือให้ข้อเสนอแนะการแก้ไขการดำเนินโครงการต่อไปให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น ดังนั้นการประเมินโครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง ผู้วิจัยจึงได้เลือกการประเมินความคิดเห็นของเกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส ประจำปีงบประมาณ 2561 ด้วยรูปแบบการประเมิน CIPP Model ว่าโครงการสามารถดำเนินได้ตามวัตถุประสงค์ของโครงการมากน้อยเพียงใด โครงการคุ้มค่าหรือไม่ เกษตรกรสามารถที่จะเข้าถึงการเรียนรู้ได้มากน้อยเพียงใด โครงการนี้มีปัญหาและอุปสรรคใดบ้าง และมีแนวทางในการพัฒนาให้ระบบได้ขับเคลื่อนการดำเนินงานให้บังเกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นอย่างไร

2.1.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดเห็น

ความหมายของความคิดเห็น มีผู้ให้ความหมายของความคิดเห็นไว้หลายท่าน ดังนี้

มัทธนา (2550) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกทางด้านความรู้สึก ความคิด ความเชื่อ และการตัดสินใจเกี่ยวกับข้อเท็จจริงอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือเป็นการประเมินจากสถานการณ์ต่าง ๆ การแสดงออกถึงความคิดเห็นจะมีผลต่อเนื่องมาจากอารมณ์ พันความรู้ ภูมิหลังของทางสังคม และสภาพความจริงในขณะนั้น ความคิดเห็นไม่อาจบอกได้ว่าถูกต้องหรือไม่ อาจได้รับการยอมรับ หรือปฏิเสธจากคนอื่นก็ได้ ซึ่งความคิดเห็นสามารถเปลี่ยนแปลงได้เมื่อเวลาเปลี่ยนไป

จิตินันท์ (2543) กล่าวว่า ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกถึงความเชื่อบางอย่าง เจตคติบางอย่างและค่านิยมบางอย่างของบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งการกระทำอาจไม่สอดคล้องกับการแสดงออกทางความคิดเห็นต่อสิ่งนั้น

นพพร (2546) กล่าวว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกของบุคคล อาจเป็นการพูดหรือการเขียน ซึ่งบุคคลนั้นมีความรู้สึกจากประสบการณ์เดิม และสภาพแวดล้อมในขณะนั้น อาจนำไปสู่การคาดคะเนหรือแปลผลในพฤติกรรมของบุคคลนั้น แม้อาจไม่ถูกต้องหรือตรงกับความคิดเห็นของผู้อื่นก็ตาม

จิรายุ (2540) ได้สรุปความหมายของคำว่าความคิดเห็นไว้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่แสดงออกมาเพื่อให้ผู้อื่นได้สามารถที่จะรับรู้ ตลอดจนสามารถที่จะประเมินค่าในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือประเด็นใดประเด็นหนึ่ง การลงความเห็นอาจจะเป็นในลักษณะเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยก็ได้ อันเนื่องมาจากสถานการณ์สิ่งแวดล้อมการติดต่อกับภายนอก การเข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่ม ๆ และการพบปะสังสรรค์ประจำวัน

สรุปได้ว่าความคิดเห็น คือ การแสดงออกของบุคคลแต่ละบุคคล เกี่ยวกับความรู้สึก ความคิด ความเชื่อ การประเมินผล และการตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งหนึ่งสิ่งใด เรื่องใดเรื่องหนึ่ง มีผลต่อเนื่องมาจากอารมณ์ พื้นฐานความรู้ ภูมิหลังทางสังคม และสภาพความเป็นจริงในขณะนั้น ซึ่งไม่อาจบอกได้ว่าถูกหรือผิด อาจจะได้รับที่ยอมรับหรือปฏิเสธจากคนอื่นก็ได้ ความคิดเห็นของบุคคลมีการเปลี่ยนแปลงได้เมื่อกาลเวลาเปลี่ยนไป ดังนั้นการสำรวจความคิดเห็นเป็นการศึกษาความรู้ของบุคคล กลุ่มคนที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แต่ละคนจะแสดงความเชื่อและความรู้สึกใด ๆ ออกมา โดยการพูด การเขียน เป็นต้น การสำรวจความคิดเห็นจะเป็นประโยชน์ต่อการวางนโยบายต่าง ๆ การเปลี่ยนแปลงระบบงาน รวมทั้งการฝึกหัดทำงานด้วย เพราะจะทำให้การดำเนินงานต่าง ๆ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และเป็นไปตามความพอใจของผู้ร่วมงาน ความคิดเห็นโดยทั่ว ๆ ไป ต้องมีสิ่งประกอบ 3 อย่าง คือ บุคคลที่จะถูกวัดสิ่งเร้า และมีตอบสนองซึ่งจะออกมาเป็นระดับสูงต่ำมากน้อย วิธีวัดความคิดเห็นโดยมากใช้การตอบ แบบสอบถาม การวัดความคิดเห็น (Opinion Measurement) เนื่องจากความคิดเห็นจะส่งผลถึงทัศนคติและการแสดงออกถึงพฤติกรรมของเจ้าของความคิด การวัดระดับความคิดเห็นจะช่วยให้กำหนดแนวทางหรือนโยบายต่าง ๆ ให้เหมาะสมและ สอดคล้องกับความคิดเห็นส่วนรวมได้ การวัดความคิดเห็น ทัศนคติ แรงจูงใจ และค่านิยมได้มีการสร้างแบบทดสอบสำหรับวัดสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวแต่ก็ยังไม่สามารถแยกจากกันได้อย่างเด็ดขาดเพราะมีบางส่วนที่ซ้ำซ้อนกันอยู่ การวัดความคิดเห็นส่วนใหญ่แล้วยังไม่มีการแบ่งแยกออกจากทัศนคติอย่างชัดเจนและมีบ่อยครั้งที่คำทั้งสองใช้สลับกัน แต่อย่างไรก็ตามการสำรวจความคิดเห็นมักจะเป็นการถามสิ่งที่เฉพาะเจาะจง

การวัดความคิดเห็น

นาคม (2541) กล่าวว่า การวัดความคิดเห็น โดยทั่วไปจะต้อง มีส่วนประกอบ 3 อย่าง คือ บุคคลที่จะถูกวัด สิ่งเร้า และการตอบสนอง ซึ่งผลที่ได้รับจะออกมาเป็น ระดับสูงต่ำหรือมากน้อย วิธีวัดความคิดเห็นส่วนใหญ่จะใช้แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ โดยผู้ตอบจะเลือกคำตอบตามแบบสอบถาม

สุทนต์ และสุพจน์ (2547) กล่าวว่า การวัดความคิดเห็น สามารถวัดได้หลายแบบ ดังนี้

1. Scaling Technique เป็นวิธีหนึ่งที่ใช้วัดความคิดเห็น มีอยู่ 2 แบบ คือ

1.1 วิธีของลิเคิร์ท (Likert Technique) ออกแบบและสร้างโดย ลิเคิร์ท (Likert) เป็นมาตรวัดแบบรวมคะแนน (Summated Rating Scales) ประกอบด้วยประโยคต่าง ๆ ที่แต่ละประโยคของผู้ถูกทดสอบแสดงความรู้สึกออกมา แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วยเฉย ๆ ไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง การใช้มาตรวัดความคิดเห็นแบบลิเคิร์ทสามารถใช้กับจำนวนข้อได้มากสามารถครอบคลุมเนื้อหาที่น่าสนใจได้อย่างกว้างขวางถ้านำมาเปรียบเทียบกับวิธีวัดแบบอื่น ๆ

1.2 วิธีของเทอร์สโตน (Thurstone Technique) วิธีนี้จะประกอบไปด้วยประโยค ต่าง ๆ ประมาณ 10 - 20 ประโยคหรือมากกว่านั้นที่ผู้ถูกทดสอบจะต้องแสดงระดับความคิดเห็นต่าง ๆ ที่กำหนดค่าเอาไว้ คือกำหนดเป็น Scale Value ซึ่งเริ่มต้นจาก 0.0 ถึง 11.0 คือ ประโยคที่ไม่พึงพอใจ มากสุดเรื่อยไปจนถึงความรู้สึกเป็นกลาง ๆ (Natural Statement) ซึ่งอยู่ในระดับ 5.5 จนถึงระดับ 11.0 ซึ่งเป็นค่าสูงสุดที่เป็นประโยคพึงพอใจมากที่สุด

2. Polling Technique เป็นการหยั่งเสียงประชาชนดูว่ามหาชนมีความรู้สึกในเรื่องนั้น ๆ อย่างไรบ้าง ส่วนมากจะนำมาใช้กับการเลือกตั้งของพรรคการเมืองหรือที่ทำอะไรเกี่ยวกับประชาชน ผลของการหยั่งเสียงจะขึ้นอยู่กับวิธีการสุ่มตัวอย่างจำนวนกลุ่มตัวอย่างนั้น ๆ ว่าจะออกมาในลักษณะใด

3. Questionnaire เป็นการใช้แบบสอบถามประชากรหรือกลุ่มตัวอย่างว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ดีหรือไม่ดี แบ่งการสอบถามออกเป็น 2 แบบ ได้แก่

3.1 Fixed Alternative Questions เป็นคำถามที่เฉพาะเจาะจงไปแล้วให้ตอบตามเรื่องที่ถามเท่านั้น

3.2 Open Ended Questions เป็นคำถามที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมแล้วนำความคิดเห็นหรือความรู้สึกของคนส่วนมากมาจัดกลุ่มดูว่าเขาเหล่านั้นมีความรู้สึกอย่างไร เสนอแนะว่าวิธีที่ง่ายที่สุดในการบอกความคิดเห็นคือการแสดงให้เห็นถึงจำนวนร้อยละของคำตอบในแต่ละข้อความ เพราะจะทำให้เห็นว่าความคิดเห็นจะออกมาในลักษณะเช่นไร และสามารถทำตามข้อคิดเห็นเหล่านั้นได้

สรุปได้ว่าการวัดความคิดเห็นจะต้องประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 3 อย่าง คือ บุคคลที่จะถูกวัด สิ่งเร้า และการตอบสนอง วิธีวัดความคิดเห็นส่วนใหญ่จะใช้แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ และให้ผู้ตอบเลือกคำตอบตามแบบสอบถาม การวัดความคิดเห็นสามารถทำได้หลายวิธี แต่วิธีที่ง่ายที่สุดคือวิธีการแสดงให้เห็นถึงจำนวนร้อยละของคำตอบในแต่ละข้อความเพราะจะทำให้เห็นว่าความคิดเห็นจะออกมาในลักษณะเช่นไร และสามารถทำตามข้อคิดเห็นเหล่านั้นได้

2.1.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้

ความหมายและความสำคัญของการเรียนรู้

การเรียนรู้เริ่มจากบ้าน จากครอบครัว เรียนรู้ที่จะทำมาหากิน เรียนรู้ที่จะอยู่รอด จนวิวัฒนาการไปสู่การเรียนรู้ในวัด ในวัง และในสกุลช่างต่าง ๆ จนเมื่อก้าวเข้าสู่การพัฒนาประเทศเข้าสู่ความเป็นสากล การเรียนรู้เริ่มจากบ้านในครอบครัวเป็นการเรียนรู้ที่จะอยู่รอด ทำมาหากิน จนวิวัฒนาการไปสู่การเรียนรู้ในวัด ในวัง และในสกุลช่างต่าง ๆ จนเมื่อก้าวเข้าสู่การพัฒนาประเทศเข้าสู่ความเป็นสากลการเรียนรู้ของมนุษย์เกิดขึ้นตลอดเวลา และตลอดชีวิต มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีการเรียนรู้ได้อย่างมากมายและยังสามารถใช้ความรู้นั้นเพื่อการพัฒนาตนเองครอบครัว ชุมชน และสังคมของตนมนุษย์มีวิวัฒนาการของการเรียนรู้ที่น่าสนใจ เริ่มตั้งแต่การเรียนรู้เพื่อที่จะมีชีวิตรอดตามสัญชาตญาณของสิ่งมีชีวิตไปสู่การทำมาหากินยังชีพ จนพัฒนาขึ้นเป็นวิถีชีวิตดั้งเดิมของชนเผ่า จนเริ่มมีการทำให้การเรียนรู้มีรูปแบบขึ้น เพื่อถ่ายทอดความรู้โดยมีพัฒนาการทางร่างกาย และสมองการพัฒนาการเรียนรู้และค่านิยมจากคนรุ่นหนึ่งไปอีกรุ่นหนึ่ง มนุษย์มีการเรียนรู้ทั้งที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ กล่าวคือการเรียนรู้ที่เป็นทางการมีการจัดระบบการเรียนรู้ที่ชัดเจน มีหลักสูตร มีสื่อ มีวิธีการ ตลอดจนการวัดผลประเมินผลจะเป็นในระบบ หรือนอกระบบก็ตามแต่เป็นเรื่องที่คาดหมายได้ วางแผนได้ ส่วนการเรียนรู้ที่ไม่เป็นทางการ เป็นการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย ไม่ชัดเจนตายตัว เรียนรู้โดยการเลียนแบบเรียนรู้จากการทำงาน เรียนรู้จากการเล่น เรียนรู้จากการสนทนา เรียนรู้จากการเข้าไปสัมผัสกับเหตุการณ์ต่าง ๆ เป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ตามสถานการณ์ไม่อาจคาดหมายเป็นการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการ (พรรณี, 2538 อ้างจาก วลภา, 2559)

ความหมายของการเรียนรู้ มีผู้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้หลายท่าน ดังนี้

Garring and Zimbardo (2004) กล่าวว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการประสบการณ์ซึ่งมีผลให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือพฤติกรรมที่เพิ่มขึ้นอย่างถาวร

กมลรัตน์ (2528) กล่าวว่า การเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการที่ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเดิมไปเป็นพฤติกรรมใหม่ที่ค่อนข้างถาวร ซึ่งเป็นผลจากการได้รับประสบการณ์หรือได้รับการฝึกฝน มิใช่เป็นผลจากการตอบสนองตามธรรมชาติหรือสัญชาตญาณ วุฒิกวาวะ พิชยาต่าง ๆ รวมทั้งอุบัติเหตุหรือความบังเอิญ

สุชา (2542) อธิบายว่า การเรียนรู้ คือ กระบวนการเจริญงอกงามของอินทรีย์หรือพัฒนาการของอินทรีย์ ทำให้อินทรีย์สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ดีขึ้น หรือปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ใหม่ ๆ ได้เป็นอย่างดี

กล่าวโดยสรุปความหมายของการเรียนรู้คือ กระบวนการที่ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเดิมไปเป็นพฤติกรรมใหม่ที่ค่อนข้างถาวร และแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงอันเป็นผลมาจากประสบการณ์ที่แต่ละบุคคลได้รับมา

ความสำคัญของการเรียนรู้

การเรียนรู้มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของบุคคล การปรับตัวในครอบครัว ต่อการศึกษา การทำงานและองค์กร ดังนี้

1) การดำรงชีวิตของบุคคลเนื่องจากบุคคลต้องมีการดำรงชีวิตพื้นฐานซึ่งต้องมีการเรียนรู้ตั้งแต่แรกเกิดจนก่อนตาย ทั้งนี้ Richard (1965, อ้างจาก วัลภา, 2559) กล่าวถึงความสำคัญการเรียนรู้ไว้ว่าเป็นพื้นฐานของการดำรงชีวิต ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความรู้ความเข้าใจของบุคคล ทักษะของบุคคล และทักษะต่าง ๆ ของบุคคล มนุษย์มีการเรียนรู้ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงก่อนตาย ไม่มีใครแก่เกินที่จะเรียนรู้ (No one old to learn) และการเรียนรู้จะช่วยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

จากการศึกษาค้นคว้าในประเทศเยอรมัน ทศพร (2556 อ้างจาก วัลภา, 2559) กล่าวว่านวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาพบว่ามนุษย์มีการเรียนรู้จากระบบต่าง ๆ ของร่างกายในระดับที่แตกต่างกันตั้งแต่มากที่สุดถึงน้อยที่สุดดังนี้

ร้อยละ 83 เรียนรู้จากการดูและการเห็น

ร้อยละ 11 เรียนรู้จากการดม

ร้อยละ 10 เรียนรู้จากการฟัง

ร้อยละ 2 เรียนรู้จากการสัมผัส

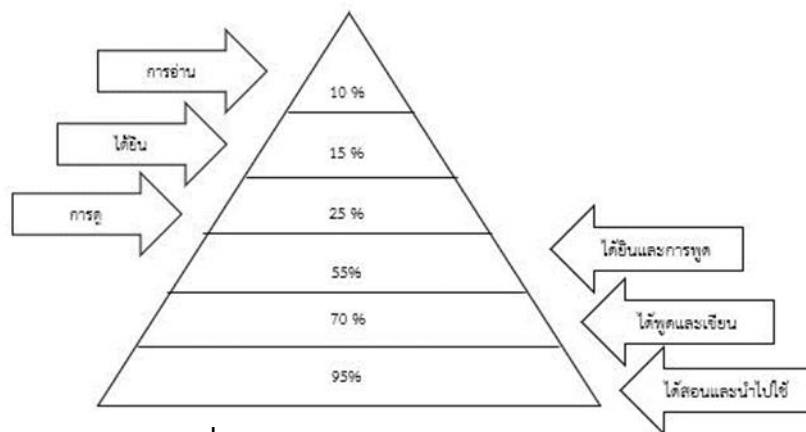
ร้อยละ 1 เรียนรู้จากการชิม

จากผลการศึกษาค้นคว้ามักจะเห็นว่า ปัจจัยต่าง ๆ มีส่วนสำคัญต่อการเรียนรู้ซึ่งมนุษย์มีการเรียนรู้ด้วยตามากที่สุด เพราะฉะนั้นคนที่สามารถสร้างภาพที่เกิดจากความคิดของตนเองให้ผู้อื่นเห็นและเข้าใจภาพนั้นได้จะได้เปรียบเพราะคนเห็นภาพนั้นก็จำความคิดนั้นได้นานแต่ผลการรับรู้หรือการเรียนรู้นั้นจะคงทนถาวรหรือไม่ขึ้นอยู่กับวิธีการได้มาซึ่งความรู้ นั้น ๆ หลักการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพจะต้องส่งผลต่อการดำรงชีวิตของบุคคล รู้ว่าต้องทำอะไร เข้าใจว่าทำไมต้องกระทำสิ่งนั้น การให้ข้อมูลเพื่อการสื่อสารเพื่อความเข้าใจบุคคลรอบข้างจะทำให้ถูกต้องมากยิ่งขึ้น และเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

2) การปรับตัวในครอบครัว โดยที่การเรียนรู้เป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการอบรมกล่อมเกล้าของครอบครัวให้เกิดพฤติกรรมที่สามารถใช้ชีวิตในครอบครัวและสังคมได้ ทั้งการสร้างพฤติกรรมที่ดีในครอบครัว การลดเลิกจากสิ่งที่ไม่ดีดังที่ เปี่ยมพงศ์ (2543) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนรู้ไว้ว่าการเรียนรู้เป็นสิ่งที่สำคัญที่จะทำให้สิ่งมีชีวิตทุกชนิดมีการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมเพื่อที่จะสามารถดำรงชีวิตอยู่ในโลกนี้ได้ สิ่งมีชีวิตใดก็ตามที่ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมก็ไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ เช่น ไดโนเสาร์ที่สูญพันธุ์ไปเมื่อนับล้านปีที่แล้ว เป็นต้น การเรียนรู้ทำให้เด็กรู้จักประจบเอาใจเพื่อให้ผู้ใหญ่รัก การเรียนรู้จากการเคยถูกไฟลวกมาแล้วทำให้เด็กรู้จักหลีกเลี่ยงการสัมผัสกับไฟ การเรียนรู้ทำให้เด็กคิดหาวิธีการเล่นแบบใหม่ ๆ ที่ดัดแปลงมาจากการเล่นแบบเดิม ๆ หลาย ๆ อย่าง การเรียนรู้ทำให้คนวัยชราสามารถ

สร้างกำลังใจให้แก่ตนเองเพื่อการดำรงชีวิตอยู่เมื่อถูกกลุ่กลานทอดทิ้ง โดยการเรียนรู้ของมนุษย์สามารถเกิดขึ้นได้ทุกวันตลอดช่วงชีวิตของมนุษย์ (ณัฐกร, 2556)

3) การศึกษาการทำงาน และองค์กร การเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนมีกระบวนการรับรู้ และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ทั้งด้านการศึกษา การทำงาน และองค์กร บุคคลที่ได้รับการเรียนรู้จะพัฒนา ด้านการศึกษาของตนเองให้ศึกษาไปตามระบบในระดับที่สูงขึ้นมีความรู้ความเข้าใจในการศึกษาต่าง ๆ ในชีวิตการทำงาน การเรียนรู้มีบทบาทตั้งแต่เริ่มทำงาน ทำให้มีความรู้ความเข้าใจถึงงานแต่ละแห่ง และวิธีปฏิบัติของแต่ละตำแหน่งงาน และองค์กรทำให้มีการปรับตัวให้เข้ากับงานและองค์กรขยายว่าสำคัญอย่างไรให้ชัดเจนขึ้นโดยที่การเรียนรู้มีส่วนสำคัญอย่างต่อเนื่อง และกระบวนการขัดเกลาในโรงเรียนทำให้เกิดการปรับตัวกับผู้อื่นรวมทั้งใช้ชีวิตในสังคมได้ดังที่ ปรียาพร (2548) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนรู้ไว้ว่าการเรียนรู้มีความสำคัญในการดำรงชีวิตในปัจจุบันทั้งการปรับตัวให้เข้ากับสภาพของสังคมการเรียนรู้ไม่เพียงแต่การจัดกิจกรรมในโรงเรียนหรือสถานศึกษา แต่การเรียนรู้เกิดขึ้นทุกสภาพ และทุกขณะตั้งแต่มนุษย์ลืมตาดูโลกเราก็เริ่มเรียนรู้จากสิ่งต่าง ๆ รอบตัวในการเรียนรู้ของบุคคลเรานั้นจะเกิดขึ้นตั้งแต่เริ่มมีชีวิต และเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่าการเรียนรู้ได้ดีที่สุดนั้นจะต้องลงมือปฏิบัติด้วยตนเองหรือเป็นการเรียนรู้โดยประสบการณ์ตรงที่ได้รับจากกาสอนโดยตรง และการนำไปใช้ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยประสิทธิผลของการเรียนรู้ของบุคคลด้วยวิธีการต่าง ๆ

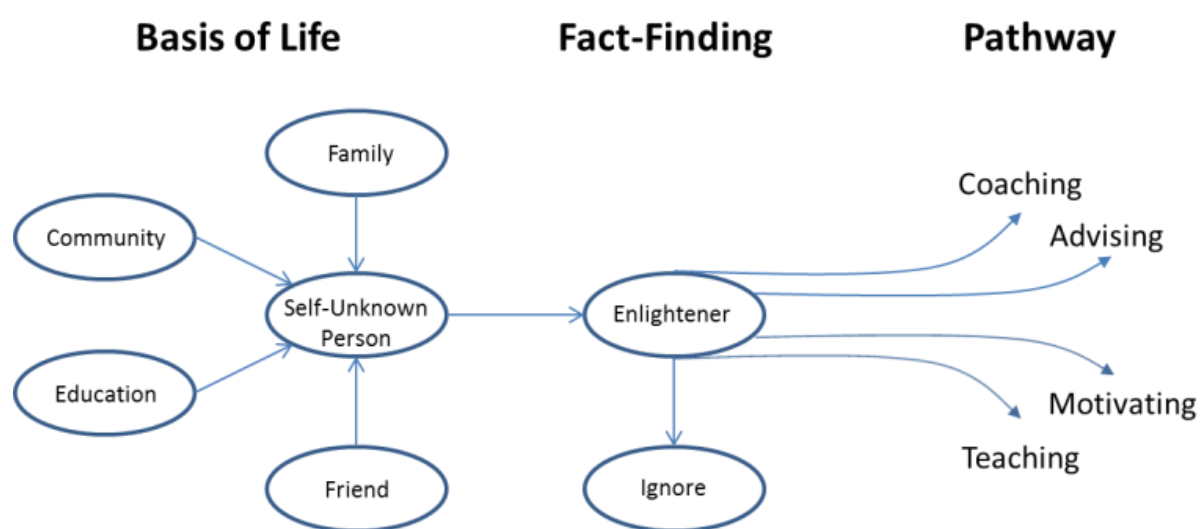

ภาพที่ 2 แสดงถึงการเรียนรู้ของมนุษย์

(ที่มา ทศพร (2556, อ้างจาก วัลภา, 2559))

แนวคิดการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเองสู่องค์ความรู้ที่ยั่งยืน

คมเดช (2561) ได้กล่าวว่าแนวคิดการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเอง สู่องค์ความรู้ที่ยั่งยืน Self-Learning Development to Sustainable Knowledge Concept ในปัจจุบันนี้มีการตื่นตัวเกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิตหรือ Life Long Learning ซึ่งจะเน้นทางด้านให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ แต่เมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้ทักษะการเรียนรู้แล้วไม่ได้มีเป้าหมายว่าเรียนรู้ไปแล้วเอาไปทำอะไรหรือมีความรู้ไปแล้วจะได้ประโยชน์อะไรก็จะทำให้ไม่เกิดผลที่ได้จากทักษะการรู้นั้น ดังนั้นถ้ามีกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนสามารถคิดต่อไปได้ว่าถ้าตนเองมีทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองแล้วจะนำไปประยุกต์กับสิ่งใดบ้างน่าจะทำให้ผู้เรียน มีเป้าหมายที่จะพัฒนาตัวเองด้วยตนเองได้อย่างเหมาะสม

ภาพที่ 3 กระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเองตามความเหมาะสม
(ที่มา คมเดช, 2561)

จากภาพที่ 3 จะมีการแบ่งออกเป็น 3 ส่วน แต่ก่อนอื่นขอให้มีความเข้าใจก่อนว่าผู้คนที่ทั้งหลายที่เกิดขึ้นในโลกนี้ล้วนมีความแตกต่างกัน ซึ่งจะมีจุดเด่น จุดด้อยที่แตกต่างกัน ดังนั้นอย่าให้เข้าใจตรงกันว่าคนในโลกนี้ไม่มีใครเก่งกว่าใคร ไม่มีใครดีกว่าใคร ไม่มีใครเหนือกว่าใคร โดยต้องการให้มองว่าทุกคนเป็นคนเหมือน ๆ กัน เกิดมาจากรูปแบบเดียวกัน แต่มีวิถีชีวิตและสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน ทำให้ทุกคนที่ต้องตายเหมือนกันแต่ลักษณะการตายจะมีความแตกต่างกัน ส่วนที่กล่าวว่าไม่มีใครเก่งกว่าใครนั้นไม่มีใครสามารถบอกได้ใหม่ว่า ตนเองเก่งที่สุดเหนือกว่าใคร ๆ ซึ่งแน่นอนว่าแต่ละคนนั้นไม่สามารถเก่งไปหมดทุกเรื่องบางคนยอมเชี่ยวชาญหรือชำนาญบางอย่าง แต่ไม่สามารถทำบางอย่างได้ ถ้าบอกว่านักฟุตบอลกับนักว่ายน้ำใครเก่งกว่ากันจึงไม่สามารถบอกได้ แม้กระทั่งบอกว่าใครดีกว่ากันยังไม่สามารถบอกได้ตามที่เห็นในสังคมปัจจุบันทั่วไปบางคนนั้นทำไม่ดีกับคนส่วนใหญ่แต่ทำไ้ยังมีคนบางกลุ่มว่าคน ๆ นั้นยังเป็นคนดี เป็นต้นเริ่มจากในส่วนองพื้นฐานของชีวิต หรือบางแห่งเรียกว่าทุนชีวิต (Basis of Life) ซึ่งจะมองว่าเป็นภาพรวมของผู้ที่ยังไม่รู้จักตนเอง

(Self-Unknown Person) สำหรับผู้ที่ยังไม่เข้าใจตนเองนี้จะมีความสับสนว่าคนเราเกิดมาทำไม แล้วจะมีการดำเนินชีวิตอย่างไร ต้องมีการพัฒนาตนเองไปทำไมทำแล้วได้อะไร ยังมีอะไรที่ควรทำอีกในชีวิตนี้จะเป็นลักษณะที่ยังไม่เจอในสิ่งที่ต้องการซึ่งตั้งแต่เกิดมาจะอยู่ภายใต้สิ่งแวดล้อม (Environment) ที่หล่อหลอมกลายเป็นตัวตนในปัจจุบัน แต่ในความจริงนั้นถ้าเราสามารถกะเทาะสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวก็จะพบตัวตนที่แท้จริงที่อยู่ในตัวเรา โดยการแยกสารประกอบที่จะได้ตัวตนที่แท้จริงนั้นมีอยู่ 4 องค์ประกอบ คือ

- 1) ครอบครัว (Family)
- 2) ชุมชน (Community)
- 3) การศึกษา (Education)
- 4) เพื่อน (Friend)

ดังนั้นพื้นฐานครอบครัวจะเป็นสิ่งที่สำคัญตั้งแต่เกิดที่จะปิดกั้นหรือส่งเสริมจุดเด่นในตัวของผู้ต้องการค้นพบตนเองจึงจำเป็นต้องกะเทาะออกมาเป็นอันดับแรก เนื่องจากได้รับการปลูกฝังความคิดเหมือนกับ Embed System ต่อมาจะเกี่ยวกับชุมชนที่อยู่ตั้งแต่แรกเริ่ม ซึ่งจะส่งผลให้เกิดพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลาชุมชนที่เอื้ออาทรกับชุมชนที่แก่งแย่งประโยชน์ ก็ย่อมส่งผลต่อผู้ที่ต้องการค้นพบตัวเอง เช่นเดียวกัน จึงต้องกะเทาะในส่วนชุมชนออกมาจึงจะได้ตัวตนที่แท้จริงเช่นเดียวกันจากนั้นเมื่อผ่านการการศึกษา (Education) จากโรงเรียนไปสู่สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ย่อมมีความแตกต่างกัน ทั้งครู ทั้งการบริหาร ทั้งหลักสูตร ทั้งรูปแบบการถ่ายทอด ล้วนเป็นตัวแปรสำคัญให้ตัวตนที่แท้จริงนั้นได้รับการผสมผสานหรือบิดเบือนไปอย่างมาก ซึ่งบางครั้งทำให้ห่างไกลจากความเป็นตัวตนของตัวเองจนคิดว่าสิ่งที่ได้รับจากการศึกษานั้นเป็นสิ่งที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด แต่จริง ๆ แล้วนั้นผู้เรียนถูกซึมซับ โดยไม่รู้ตัวว่าการศึกษาดังกล่าวที่เป็นสิ่งที่ทำให้ผู้เรียนนั้นเชื่อว่าเกิดมาเพื่อสิ่งนั้น และควรกะเทาะการศึกษาและปัจจัยต่าง ๆ ในการศึกษาออกก็จะหาตัวเองเจอแล้วสิ่งสุดท้ายคือเพื่อน (Friend) เป็นอีกอย่างที่จะต้องกะเทาะออกมา โดยเพื่อนนั้นก็ไม่สามารถบอกได้เพื่อนคนไหนดีหรือไม่ดี เก่งหรือไม่เก่ง เนื่องจากบางคนบอกว่าคนนี้เก่งแต่อีกคนบอกว่าไม่เห็นเก่งเลย เช่นเดียวกันเพื่อนที่ดีกับเพื่อนที่ไม่ดีย่อมไม่สามารถที่จะทราบได้อย่างแท้จริงจึงต้องกะเทาะเพื่อนแล้วจะค้นพบตัวตนที่แท้จริง

ในส่วนต่อไปจะเป็นการค้นหาข้อเท็จจริงของผู้ต้องการค้นพบตนเอง ซึ่งจะต้องมีผู้จุดประกายที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ในการพัฒนาตัวเองได้ด้วยตนเอง ซึ่งจะขอเรียกว่า “Enlightener” โดยที่ผู้จุดประกายหรือ Enlightener นี้ไม่ได้เป็นผู้รู้ ผู้ประเมิน หรือผู้ตัดสิน ว่าใครเก่งใครไม่เก่ง ใครดีใครไม่ดี แต่เป็นผู้ที่ใช้ข้อเท็จจริง (Big Data) ของผู้ที่ต้องการค้นพบตนเองมาหาช่องทางที่เหมาะสมในการนำไปใช้พัฒนาด้านเองให้ได้ทักษะการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ โดยผู้จุดประกายนั้นจะต้องเริ่มจากการใช้สติในการรวบรวมข้อเท็จจริงที่ได้จากพื้นฐานชีวิตของผู้ที่ต้องการค้นพบตัวเองทั้งหมด ซึ่งจะเป็น Big Data ของแต่ละบุคคล แล้วทำการกะเทาะสารประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบออก ให้เหลือตัวตนที่แท้จริงเพื่อนำไปจำแนกช่องทางการพัฒนาที่เหมาะสมในแต่ละบุคคลโดยสิ่งที่จะนำไปใช้ในการจำแนกช่องทางการพัฒนานั้นประกอบด้วย

1) ความคิดในการพัฒนาตนเอง (Self-Development Thinking)

2) ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill)

3) การค้นพบจุดแข็ง (Strength Finder)

ซึ่งจะนำสิ่งทั้ง 3 นี้ ไปสร้างรูปแบบในการพัฒนาให้เกิดความเหมาะสม โดยในส่วนนี้จะมีบางกรณีที่เกิดการผิดพลาดของข้อมูลไม่ว่าจะเป็นข้อมูลที่ไม่ถูกต้องหรือข้อมูลที่ได้ไม่ครบจนนำไปสู่การไม่สามารถหาข้อเท็จจริงได้ จึงทำให้ไม่สามารถที่จะจำแนกช่องทางได้อย่างเหมาะสม (Ignore)

ส่วนสุดท้ายนั้น จะเป็นช่องทางในการพัฒนาการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลให้ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งจะขอเรียกว่า การเข้า “CAMT” โดยจำแนกรูปแบบออกเป็น 4 รูปแบบคือ

C หมายถึง Coaching หรือใช้การโค้ชในการพัฒนาผู้ที่ต้องการค้นพบตนเอง เหมาะกับผู้ที่มีความต้องการพัฒนาตนเองอย่างแท้จริง อีกทั้งมีเป้าหมายในการเรียนรู้ของตนเองอย่างชัดเจน

A หมายถึง Advising หรือการให้คำปรึกษาผู้ที่ต้องการค้นพบตนเอง เหมาะกับผู้ที่มีความต้องการพัฒนาตนเอง แต่ยังไม่ทราบทิศทางว่าจะเป็นทางไหนดี จึงต้องมีการให้คำปรึกษาแนะนำ แล้วเกิดการตกผลึกทางความคิด แล้วนำไปใช้ได้

M หมายถึง Motivating หรือการสร้างแรงกระตุ้นผู้ที่ต้องการค้นพบตนเอง เหมาะกับผู้ที่มีเป้าหมายที่ต้องการอย่างชัดเจน แต่ขาดแรงบันดาลใจในการพัฒนาตนเอง จึงจำเป็นต้องการแรงกระตุ้นจากภายนอกให้เกิดการตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา จนถึงจุดที่ไม่ต้องใช้การกระตุ้นจากภายนอกแล้ว แต่สามารถกระตุ้นตนเองจากภายในได้ ซึ่งส่วนใหญ่กว่าจะกระตุ้นตนเองได้ ต้องพบกับความสูญเสียก่อนถึงจะคิดได้

T หมายถึง Teaching หรือการสอนผู้ที่ต้องการค้นพบตนเอง เหมาะกับผู้ที่ยังไม่ต้องการพัฒนาตนเอง อีกทั้งยังไม่มีเป้าหมายในชีวิตของตนเองอย่างแท้จริง จึงทำได้แค่ให้ความรู้ที่มีความหลากหลายมากพอที่จะทราบว่าต้องการอะไรกันแน่ อีกทั้งศึกษาประเด็นต่าง ๆ ที่เป็นตัวอย่างที่อาจจะเกิดแรงกระตุ้นที่อยากทำบ้าง ทำให้ส่วนใหญ่ในกลุ่มนี้ต้องมีการปรับทัศนคติในการสร้างคุณค่าในตนเองก่อนเป็นสิ่งสำคัญ

กล่าวโดยสรุปแนวคิดการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่องค์ความรู้ที่ยั่งยืน ที่กล่าวมานั้น จะประกอบด้วยผู้ที่มีความรู้ความสามารถจากด้านต่าง ๆ มาประกอบกันหรือเป็นทีมงานในการที่จะพัฒนาใครสักคนให้สามารถมีการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองให้เกิดองค์ความรู้ต่าง ๆ ได้อย่างยั่งยืนไม่ใช่เพียงแค่สอนให้รู้จักแล้วให้ผู้เรียนนั้นไปฝึกปฏิบัติกันเอง ดังนั้นผู้ที่ต้องการพัฒนาบุคคลใดก็ตามให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองไปสู่องค์ความรู้ที่ยั่งยืนต้องมีความรับผิดชอบในการพัฒนาผู้ที่ต้องการค้นพบตนเอง ให้ตลอดรอดฝั่งจนสามารถทำให้ผู้นั้นได้ค้นพบตนเองอย่างเหมาะสม และให้มีการนำไปใช้ได้อย่างแท้จริง

2.2 โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง

แนวคิดเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้

แนวคิดเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้ ในแวดวงวิชาการยอมรับร่วมกันว่า แนวคิดเกี่ยวกับศูนย์การเรียนรู้ มีจุดเริ่มต้นจากความเชื่อที่ว่ามนุษย์ทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต (Long Life Learning) และเป็น การเรียนรู้ที่ต่อเนื่องยาวนาน การเรียนรู้ดังกล่าวจึงไม่ได้จำกัดเฉพาะห้องเรียนมีเนื้อหาหลักสูตรแน่นอนมี เอกสารตำราเรียน ฯลฯ หากแต่เป็นสถานที่ซึ่งจัดขึ้น เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วยปฏิบัติการอย่างแท้จริง ตลอดจนสามารถสร้างแผนงานรองรับเพื่อให้ความรู้เข้าสู่ผู้ที่เรียนรู้ได้อย่างสอดคล้องกับเพศ วัย และสถานะ ทางอาชีพ รวมถึงสามารถนำไปปฏิบัติได้ในชีวิตจริง ทั้งนี้ข้อสรุปจากงานวิจัยของ ดวงทิพย์ (2543) ซึ่งว่าการจัด การศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้ครอบคลุม และทั่วถึงนั้น รัฐบาลมีแนวทางที่จะให้ชุมชนร่วมกัน รับผิดชอบในการแสวงหาวัสดุ อุปกรณ์ กำลังคน สถานที่จากแหล่งวิทยาการในชุมชน หรือท้องถิ่น ซึ่งได้แก่ ผู้รู้ ผู้ชำนาญ สถานประกอบการ เป็นทรัพยากรในชุมชน โดยปัจจุบันมีหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนให้ ความสำคัญ และร่วมดำเนินการจัดแหล่งวิทยาการในชุมชนขึ้นในรูปแบบของศูนย์การเรียนรู้

ความหมายศูนย์เรียนรู้

ความหมายของศูนย์การเรียนรู้ คำว่า “ศูนย์การเรียนรู้” มีนักวิชาการโดยเฉพาะด้านการศึกษา จำนวนหนึ่งเรียกด้วยชื่อที่แตกต่างกันออกไป เช่น ศูนย์การเรียนรู้ ศูนย์การเรียนการสอน ศูนย์ทรัพยากรการ เรียน ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน แต่มีนัยยะไปในทิศทางเดียวกัน กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2540, อ้างจาก สุกฤตา, 2545) ให้ความหมายศูนย์การเรียนรู้ชุมชนว่า หมายถึงศูนย์กลางการจัดกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิต สำหรับประชาชนได้มีโอกาสเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์อีกทั้งเป็นแหล่งบริการชุมชนในการจัด กิจกรรมต่าง ๆ ตามความต้องการของชุมชน

สุกฤตา (2545) กล่าวว่า ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หมายถึงแหล่งการจัดกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการ เรียนรู้อย่างต่อเนื่องประชาชนสามารถใช้บริการค้นคว้าหาความรู้ และยังเป็นสถานที่ที่ประชาชนได้มีโอกาสจัด กิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนตามความต้องการในเบื้องต้น ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนถือเป็นการจัดการศึกษารูปแบบ หนึ่งของการศึกษานอกระบบที่หน่วยงานของรัฐ และเอกชนร่วมกันจัดตั้งขึ้นมีองค์ประกอบทั้งทางด้านปริมาณ และคุณภาพดังนี้

องค์ประกอบทางด้านปริมาณ ได้แก่

- 1) สถานที่จัดในชุมชนที่ประชาชนสามารถไปมาได้สะดวกภายในจัดห้องสมุดไว้บริการข่าวสาร ข้อมูล มีบริเวณที่พบกลุ่ม และจัดกิจกรรมการศึกษาสายอาชีพ
- 2) วัสดุ ประกอบด้วยสื่อต่าง ๆ ทั้งเอกสาร สิ่งพิมพ์ และสื่อโสตทัศนศึกษา ตลอดจน หลักสูตร ต่าง ๆ คู่มือครู
- 3) ครูภัณฑ์ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน และบริการ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ โดยจัดไว้อย่างเพียงพอ

4) ผู้ให้บริการ ได้แก่ ครูผู้สอน หรือครูประจำศูนย์การเรียนรู้ วิทยากร ภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความเหมาะสม

องค์ประกอบทางด้านคุณภาพ ได้แก่

1) ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ มีงบประมาณเพื่อใช้จ่ายอย่างพอเพียงถูกต้องตามระเบียบ มีบุคลากรสำหรับจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีความรู้ ความชำนาญอย่างต่อเนื่อง และผู้รับบริการ ได้รับความรู้ ความเข้าใจ ความพึงพอใจจากผู้ให้บริการ

2) คุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ตามเกณฑ์การประเมิน คุณภาพของกรมการศึกษานอกโรงเรียน

หลักการ บทบาท และลักษณะของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

ในส่วนของหลักการ บทบาท และลักษณะของศูนย์การเรียนรู้ต้นแบบที่นำมาศึกษาคือ กระบวนการทำงานของกรมการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อจะได้ทำการประยุกต์ใช้กับองค์กรชุมชนที่มีลักษณะ การดำเนินงานที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ มุ่งเน้นการสร้างเสริมความเข้มแข็งให้กับองค์กรชุมชนสามารถพิจารณา จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมาได้ดังนี้

หลักการของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

จากการทบทวนเอกสารของ กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2538, อ้างจาก สุกฤตา, 2545) พบว่า มีการกำหนดหลักการของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนไว้ ดังนี้

1) การบริการกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) จัดอย่างเป็นระบบอยู่ในชุมชน โดยการจัดให้มีศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เพื่อให้บริการการศึกษาทุกระดับแก่ประชาชนในชุมชนโดยการกำกับดูแลของ องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

2) การจัดให้มีสื่อการเรียนรู้ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เช่น สื่อเอกสาร หนังสือ ตำราแบบเรียน ต่าง ๆ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น วิทยุ โทรศัพท์ วีดีทัศน์

3) การจัดให้มีครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เป็นผู้ปฏิบัติงานโดยปฏิบัติงานเต็มเวลา และได้รับ ค่าตอบแทนไม่เกินวุฒิ (ไม่ต่ำกว่าอนุปริญญา และไม่สูงกว่าปริญญาตรี)

4) ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเป็นของประชาชน ระบบการดำเนินงานควบคุมดูแลโดยองค์การบริหาร ส่วนตำบล กรมการศึกษานอกโรงเรียน โดยหน่วยงานระดับภาค จังหวัด และอำเภอเป็นองค์การให้ การสนับสนุนการจัดกิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

บทบาทของศูนย์การเรียนรู้

บทบาทหน้าที่ และกระบวนการบริหารจัดการจัดแบ่งตามความเหมาะสมได้ 3 ด้าน กล่าวคือ บทบาทในการทำงานร่วมกับชุมชน บทบาทบริหารศูนย์เรียนรู้ และบทบาทพัฒนาหลักสูตร มีสาระสำคัญ

1) บทบาททำงานร่วมกับชุมชน ถือเป็นหัวใจของการทำงานศูนย์การเรียนรู้เป็นกระบวนการร่วมกันจัดกิจกรรมในชุมชน โดยร่วมกันวางแผนการดำเนินกิจกรรมการจัดการศึกษาในชุมชน และร่วมกันวางแผนการดำเนินกิจกรรมการจัดการการศึกษาในชุมชนตามความต้องการของชุมชน

2) บทบาทบริหารศูนย์การเรียนรู้ โดยเฉพาะการทำหน้าที่สร้างสื่อ หรือข้อมูลของชุมชนตลอดจนเผยแพร่ข่าวสารของชุมชน ซึ่งรวมถึงการสำรวจความต้องการของชุมชน วิเคราะห์และจัดทำข้อมูลพื้นฐานเพื่อจัดกิจกรรมให้กับชุมชน การจัดทำแผนการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน การปฏิบัติตามแผน การนิเทศติดตามผลตลอดจนการสรุปรายงานผลการดำเนินงาน

3) บทบาทพัฒนาหลักสูตรชุมชนเป็นกระบวนการบริหารจัดการเนื้อหาของศูนย์การเรียนรู้ซึ่งอาจเริ่มจากการค้นหาผู้รู้ในชุมชน ปราชญ์ท้องถิ่น ผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อสร้างเป็นวิทยากรชุมชนในการถ่ายทอดความรู้ และรวมถึงการค้นหาผู้มีความรู้จากภายนอกทั้งด้านการพัฒนาอาชีพการศึกษาตามอัธยาศัย กิจกรรมการส่งเสริมการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณีของท้องถิ่น ตลอดจนดำเนินการบูรณาการหลักสูตรของท้องถิ่นเข้าด้วยกัน เพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องสมดุล และนำไปสู่เป้าหมายที่ชุมชนต้องการ

ลักษณะของศูนย์การเรียนรู้

ศูนย์การเรียนรู้ควรมีลักษณะที่เป็นแหล่งให้บริการความรู้ ข่าวสาร ข้อมูลให้กับประชาชนในชุมชน ควรมีลักษณะสำคัญดังนี้

- 1) ศูนย์การเรียนรู้ควรมีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในลักษณะประจำ
- 2) ศูนย์การเรียนรู้ควรเป็นศูนย์กลางการประสานงานของชุมชน และศูนย์กลางการติดต่อจากภายนอก
- 3) ศูนย์การเรียนรู้ควรเป็นแหล่งข้อมูลของชุมชน ซึ่งประกอบด้วย แผนที่ทางสังคม ประวัติ ความเป็นมาของชุมชน ลักษณะการดำรงชีวิต สถานที่สำคัญ แหล่งภูมิปัญญาสำคัญ
- 4) ศูนย์การเรียนรู้ควรเป็นศูนย์รวมสื่อการเรียนการสอนการศึกษานอกโรงเรียน
- 5) ศูนย์การเรียนรู้ควรเป็นสถานี่ปลายทางในการเผยแพร่รายการของรัฐ
- 6) ศูนย์การเรียนรู้เป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนทุกประเภท และเป็นแหล่งที่หน่วยงานราชการสามารถเข้ามาใช้ประโยชน์ได้ทั้งทางตรง และทางอ้อม
- 7) ศูนย์การเรียนรู้ควรเน้นการบริการให้หน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชน ประชาชนในท้องถิ่น โดยเฉพาะผู้รู้ ผู้มีประสบการณ์ ผู้ทรงภูมิปัญญาในชุมชนเป็นเครือข่ายในการจัดการการเรียนรู้ในชุมชน

กล่าวโดยสรุปเกี่ยวกับแนวคิดของศูนย์เรียนรู้ คือ สถานศึกษาที่เปิดโอกาสให้บุคคลในหมู่บ้านเข้าศึกษาหาความรู้ได้ตลอดเวลา แหล่งการจัดกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ประชาชนสามารถใช้บริการค้นคว้าหาความรู้ และยังเป็นสถานที่ที่ประชาชนได้มีโอกาสเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ อีกทั้งเป็นแหล่งบริการชุมชนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ตามความต้องการของชุมชนได้ โดยจะต้องมี

องค์ประกอบทางด้านปริมาณ ได้แก่ สถานที่ วัสดุ สื่อต่าง ๆ ทั้งเอกสาร สิ่งพิมพ์ และสื่อโสตทัศนศึกษา ตลอดจน หลักสูตรต่าง ๆ ครุภัณฑ์ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน ผู้ให้บริการ ได้แก่ ครูผู้สอน หรือครูประจำศูนย์ การเรียน วิทยาการภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความเหมาะสม และองค์ประกอบทางด้านคุณภาพ ได้แก่ ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ มีงบประมาณเพื่อใช้จ่ายอย่างพอเพียงสำหรับจัดกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้ง คุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสาธิต ผู้เรียนรู้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพ โครงการได้

ความเป็นมาของโครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง

ศูนย์ประเมินผล (2560) กล่าวถึงที่มาของโครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร มาจากแนวคิด “การยกกระดาน A4” โดยผลลัพธ์ต้องการเป้าหมายปลายทาง คือ ยกกระดับคุณภาพชีวิตเกษตรกรให้ดีขึ้น เกษตรกรมีความภาคภูมิใจในอาชีพเกษตร และมีรายได้เพิ่มขึ้น หนี้สินลดลง ศพก. เป็นงานตามนโยบายที่สำคัญที่ต้องนำไปทำ ซึ่งจะขับเคลื่อนโดยบูรณาการงานตาม Agenda และ Area Based นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ และอาศัยเทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามาช่วยให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว ซึ่งสามารถอธิบายความเชื่อมโยงได้ คือใช้ ศพก. เป็นสถานที่เรียนรู้ไปสู่การผลิตร่วมกัน แบบแปลงใหญ่ หากพื้นที่ที่เกษตรกรทำการผลิตอยู่ในปัจจุบันไม่เหมาะสม จะต้องมีการปรับเปลี่ยนไปสู่สินค้าที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่าโดยอาศัย Agri-Map เป็นเครื่องมือเกษตรกรต้องผลิตสินค้าให้ได้คุณภาพตามมาตรฐาน GAP หรือพัฒนาสู่เกษตรอินทรีย์ ในขณะเดียวกันจะต้องสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกรให้พออยู่พอกิน จะต้องทำเกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรผสมผสานควบคู่กันไป นั้นเป็นการร้อยเรียงให้เห็นความเชื่อมโยงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กองโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและกิจกรรมพิเศษ (2561) ได้กล่าวว่าจากนโยบาย คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) และรัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร โดยเน้นให้มีศูนย์เรียนรู้ด้านการเกษตรในชุมชน เพื่อให้เป็นจุดถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตร ของชุมชน และเป็นที่ให้บริการข้อมูลข่าวสาร และบริการด้านการเกษตรประกอบกับในสภาวะปัจจุบัน สถานการณ์การผลิตสินค้าเกษตรของเกษตรกรมีปัญหาในเรื่องต้นทุนการผลิตที่ค่อนข้างสูง ประกอบกับปัญหา โรค แมลง และที่ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ทำให้ผลผลิตที่ได้มีปริมาณน้อย และมีคุณภาพต่ำ เกษตรกรส่วนใหญ่ จึงประสบกับปัญหาการขาดทุน เกิดหนี้สิน และไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมส่งเสริมการเกษตร จึงได้จัดตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าการเกษตร (ศพก.) ขึ้น เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรของชุมชนที่เกิดจากปัญหาของชุมชน และสามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนได้ และเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการเกษตร โดยเน้นการเรียนรู้จากเกษตรกรต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในประเด็นการเพิ่มผลผลิต การลดต้นทุนการผลิต การพัฒนาคุณภาพและการปรับเปลี่ยน

พฤติกรรมการผลิต ตลอดจนยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องตลอดฤดูกาลผลิต เกษตรกรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเกษตรกรต้นแบบ ในลักษณะของเกษตรกรสอนเกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรที่มาเรียนรู้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และเกิดจิตสำนึกในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าการเกษตร ที่มีการใช้ปัจจัยการผลิตได้อย่างเหมาะสม และนำองค์ความรู้ที่ได้รับจาก ศพก. ไปประยุกต์ใช้เพื่อลดต้นทุนการผลิต เพิ่มปริมาณ และคุณภาพของผลผลิต ผลผลิตสินค้าที่ค้ำนึ่งถึงสภาพแวดล้อม และมีระบบการผลิตที่พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน รวมทั้งยังเป็นจุดที่ให้บริการข้อมูลข่าวสารและบริการด้านการเกษตรต่าง ๆ กับเกษตรกร อีกทั้งยังใช้เป็นจุดนัดพบในการพบปะพูดคุยของเจ้าหน้าที่กับเกษตรกร และเกษตรกรกับเกษตรกรด้วยกันเอง

แนวคิดการทำงาน ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรเป็นของชุมชนบริหารจัดการโดยเกษตรกรต้นแบบ และชุมชน ร่วมกับนักส่งเสริมการเกษตรและเจ้าหน้าที่หน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่ และเป็นกลไกส่งเสริมการเกษตรในการบูรณาการในเชิงวิชาการ ข้อมูลข่าวสาร ของหน่วยงานต่าง ๆ กับเกษตรกรในชุมชน ทำให้เกิดการพัฒนากการเกษตรในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ

วิธีการเรียนรู้ เน้นหลักการเรียนรู้จากของจริงในฐานเรียนรู้ต่าง ๆ และลงมือปฏิบัติจริงร่วมกันในแปลงเรียนรู้ แต่ละศูนย์เรียนรู้ ๆ มีหลักสูตรและแผนการเรียนรู้ที่ชัดเจน ซึ่งเกษตรกรสามารถเข้ารับการเรียนรู้ได้ตามหลักสูตรและแผนที่กำหนด

องค์ประกอบของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง
มีองค์ประกอบหลักที่สำคัญ 4 องค์ประกอบ คือ

1) เกษตรกรต้นแบบ เป็นเกษตรกรเจ้าของแปลงเรียนรู้ ที่เป็น Smart Farmer มีความรู้ทักษะและความพร้อมในการถ่ายทอดความรู้ และประสบความสำเร็จในการปรับปรุงหรือปรับเปลี่ยนกิจกรรมการเกษตรที่สำคัญของพื้นที่ ตั้งแต่การผลิต การบริหารจัดการจนถึงการตลาด เป็นที่ยอมรับ และสามารถเป็นแบบอย่างให้กับเกษตรกรรายอื่น ๆ ในชุมชน

2) แปลงเรียนรู้ เป็นแปลงของเกษตรกรต้นแบบที่ทำการผลิตสินค้าเกษตร สามารถใช้ประโยชน์ในการสาธิตวิธี และสาธิตผลให้กับเกษตรกรชุมชนได้เรียนรู้

3) หลักสูตรการเรียนรู้ เป็นชุดเนื้อหาวิชาที่ตอบโจทย์และประเด็นปัญหาทางการเกษตรของชุมชน โดยเกษตรกรต้นแบบ นักส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ และหน่วยงานต่าง ๆ ร่วมกันและวิเคราะห์กำหนดขึ้น

4) ฐานเรียนรู้ เป็นจุดเรียนรู้เฉพาะเรื่องที่สอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนรู้ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การผลิตเมล็ดพันธุ์ การผลิตสารชีวภัณฑ์ การใช้เครื่องจักรกลการเกษตร การจัดการศัตรูพืช ฯลฯ เพื่อใช้แสดงของจริง และใช้ในการฝึกปฏิบัติให้ผู้เรียนรู้ได้เห็นและนำไปปฏิบัติต่อเนื่องได้

องค์ประกอบอื่น ๆ ที่ทำให้ศูนย์มีความสมบูรณ์มากขึ้น เช่น ศาลาการเรียนรู้ ศาลาข้อมูลข่าวสาร โครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ข้อมูลประจำศูนย์ เป็นต้น

วัตถุประสงค์

- 1) เป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต การบริหารจัดการ และการตลาด แก่เกษตรกร รวมทั้งการให้บริการทางการเกษตรและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ให้บริการแก้ไขปัญหา และรับเรื่องราวร้องเรียนของเกษตรกร รวมทั้งเป็นจุดศูนย์กลางในการพบปะของอาสาสมัครเกษตรกร กับนักส่งเสริมการเกษตร และเจ้าหน้าที่หน่วยงานต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนและเกษตรกรให้เกิดการพัฒนาการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) เพื่อเป็นกลไกในการบูรณาการการทำงานในหน่วยงานต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหา และพัฒนาการเกษตรในพื้นที่ในเชิงวิชาการ ข้อมูลข่าวสาร ของหน่วยงานต่าง ๆ กับเกษตรกรในชุมชน
- 3) เพื่อส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาอาชีพการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำให้แก่เกษตรกรในชุมชน ให้เกษตรกรสามารถเข้าใจและทดลองการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ
- 4) เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบปัญหาด้านการทำการประมง และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตให้สามารถลดต้นทุนได้

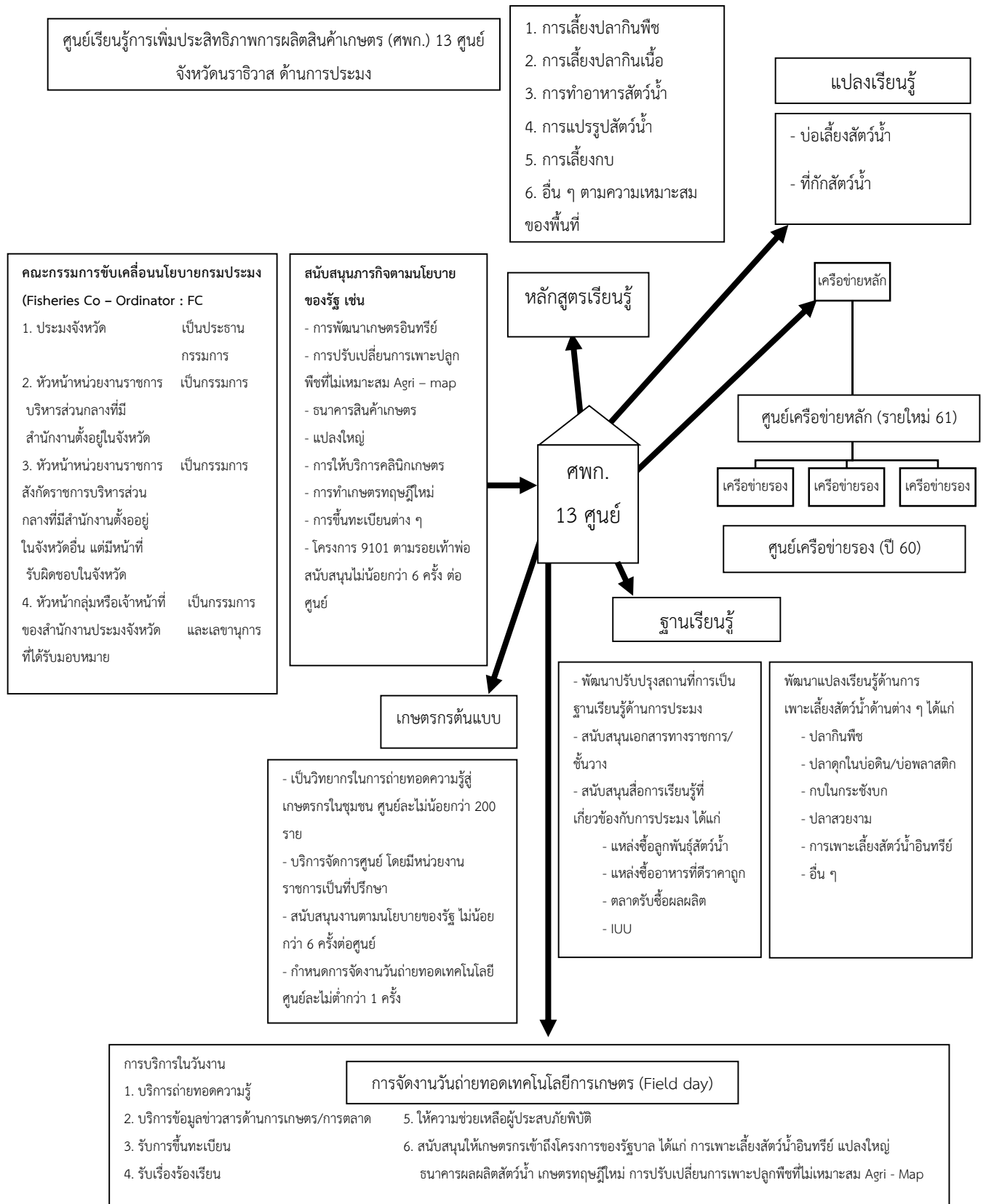
วิธีการดำเนินการ

เป้าหมายการดำเนินงานในจังหวัดนราธิวาส โดยจังหวัดนราธิวาสนั้นมีการแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 13 อำเภอได้แก่ อำเภอเมืองนราธิวาส อำเภอบาเจาะ อำเภอระแงะ อำเภอจะแนะ อำเภอแว้ง อำเภอสุคิริน อำเภอสุไหงปาดี อำเภอเจาะไอร้อง อำเภอเย็งอ อำเภอเรือเสาะ และอำเภอศรีสาคร โดยมีเป้าหมายในปี 2561 ดังนี้

- 1) พัฒนาศูนย์ ศพก. หลัก 13 ศูนย์ ได้แก่ พัฒนาเกษตรกรต้นแบบให้เป็น Smart Farmer ตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการ จัดทำหลักสูตรด้านการประมง และกำหนดแผนการถ่ายทอดเทคโนโลยี
- 2) พัฒนาศูนย์เครือข่ายด้านการประมง (1 ศูนย์หลัก: 3 เครือข่าย) รวมเป็น 39 เครือข่าย เพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการประมงเพื่อรองรับการดูงานใน 13 ศูนย์หลัก และต้องดำเนินการถอดบทเรียนเพื่อเป็นกรณีศึกษาให้เกษตรกรในพื้นที่สามารถนำไปประกอบเป็นต้นแบบ
- 3) จัดทำแปลงเรียนรู้ให้พร้อมต่อการถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการประมง
- 4) ถ่ายทอดเทคโนโลยีให้กับเกษตรกร/กลุ่มเกษตรกร ตามแผนพัฒนาของศูนย์ ๆ ละไม่ต่ำกว่า 200 ราย
- 5) จัดงานถ่ายทอดเทคโนโลยีประจำศูนย์ เพื่อให้บริการเกษตรกรและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร
- 6) การให้บริการด้านอื่น ๆ อาทิเช่น รับเรื่องราวร้องเรียน สนับสนุนด้านวิชาการข้อมูลข่าวสาร ที่จำเป็นตามช่วงระยะเวลาที่เหมาะสม

7) การจัดกิจกรรมในวาระต่าง ๆ แบบบูรณาการกับหน่วยงานระดับอำเภอ อย่างน้อย 6 ครั้ง ต่อศูนย์ เช่น การให้ข้อมูลข่าวสารด้านการตลาด การจัดคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ การเฝ้าระวังโรคระบาด การเตือนและการให้ความช่วยเหลือภัยแล้งและน้ำท่วม และด้านกฎหมาย กฎระเบียบต่าง ๆ

8) การดำเนินการภารกิจที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์สั่งการตามนโยบาย เช่น การสนับสนุน การพัฒนาเกษตรอินทรีย์ การปรับเปลี่ยนการเพาะปลูกที่ไม่เหมาะสม Agri – map ธนาคารสินค้าเกษตร ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ การให้บริการคลินิกเกษตร การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ และการขึ้นทะเบียนเกษตรกรด้านการประมงต่าง ๆ

ภาพที่ 4 แนวทางในการดำเนินงานของโครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรด้านการประมง ในจังหวัดนครพนม ประจำปีงบประมาณ 2561

(ที่มา กองโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและกิจกรรมพิเศษ, 2561)

ระยะเวลาดำเนินการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 (ตุลาคม 2560 ถึง กันยายน 2561)

กลุ่มเป้าหมาย ปีงบประมาณ 2561 ดำเนินการในพื้นที่จังหวัดนราธิวาสใน 13 อำเภอ โดยมีรูปแบบต่อไปนี้

- 1) พัฒนาแปลงเรียนรู้ใน ศพก. หลัก 13 ศูนย์
- 2) การพัฒนาฐานเรียนรู้และหลักสูตรด้านการประมงใน ศพก. หลัก 13 ศูนย์
- 3) จัดกิจกรรม Field Day ไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง ต่อศูนย์ รวมเป็น 13 ครั้ง
- 4) ถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่เกษตรกร ศูนย์ละ 200 ราย รวมเป็น 2,600 ราย
- 5) พัฒนาศูนย์เครือข่ายด้านการประมง (รายใหม่ 1 เครือข่ายต่อ 1 ศพก.) รวมเป็น 13 เครือข่าย
- 6) พัฒนาศูนย์เครือข่ายด้านการประมงศูนย์รอง (รายเก่าปี 2560 3 เครือข่ายรองต่อ 1 ศพก.)

รวมเป็น 39 เครือข่ายรอง

- 7) สนับสนุนภารกิจงานตามนโยบายของรัฐบาล/ SC และงานบูรณาการระหว่างหน่วยงาน ไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง ต่อศูนย์

งบประมาณ

ดำเนินงานภายใต้งบประมาณ จำนวน 330,200 บาท ตามแผนงานบูรณาการพัฒนาศักยภาพการผลิตภาคเกษตร โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) กิจกรรมย่อย ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าประมง โดยเป็นค่าใช้จ่าย ดังนี้

- 1) พัฒนาแปลงเรียนรู้ ใน ศพก.หลัก จำนวน 13 แห่ง รวมงบประมาณ 32,500 บาท
- 2) การพัฒนาฐานเรียนรู้และหลักสูตรด้านการประมงใน ศพก. หลัก จำนวน 13 แห่ง รวมงบประมาณ 26,000 บาท
- 3) จัดกิจกรรม Field Day จำนวน 13 ครั้ง รวมงบประมาณ 39,000 บาท
- 4) ถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่เกษตรกร ศูนย์ละ 200 ราย จำนวน 2,600 ราย รวมงบประมาณ 39,000 บาท
- 5) การพัฒนาศูนย์เครือข่ายด้านการประมง (รายเก่า 3 เครือข่ายต่อ 1 ศพก.) จำนวน 39 แห่ง รวมงบประมาณ 50,700 บาท
- 6) พัฒนาศูนย์เครือข่ายด้านการประมง (รายใหม่) จำนวน 13 แห่ง รวมงบประมาณ 65,000 บาท
- 7) สนับสนุนภารกิจงานตามนโยบายของรัฐบาล/ SC และงานบูรณาการระหว่างหน่วยงานรวมงบประมาณ 39,000 บาท
- 8) บริหารจัดการศูนย์และขับเคลื่อนให้เครือข่ายด้านประมงเข้าเป็นเครือข่ายของ ศพก. (ระดับอำเภอ) รวมงบประมาณ 39,000 บาท

ตารางที่ 2 แผนการจัดสรรงบประมาณ โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส ประจำปีงบประมาณ 2561

จังหวัด	จำนวน ศูนย์	งบประมาณ (บาท)									
		งบอุดหนุน (บาท)			งบดำเนินงาน (บาท)						
กิจกรรม		พัฒนาแปลง เรียนรู้ (แปลง ประมง ใน ศพก.หลัก 13 ศูนย์	พัฒนา เครือข่ายด้าน การประมง (รายใหม่) 13 ศูนย์	รวม งบอุดหนุน	การพัฒนาฐาน เรียนรู้และ หลักสูตรด้านการ ประมงใน ศพก. หลัก 13 ศูนย์	พัฒนาศูนย์ เครือข่ายด้านการ ประมงศูนย์รอง (รายเก่าปี 2560 3 เครือข่ายรองต่อ 1 ศพก.)	จัดกิจกรรม Field Day ไม่ น้อยกว่า 1 ครั้ง ต่อศูนย์ รวมเป็น 13 ครั้ง	ถ่ายทอด เทคโนโลยีสู่ เกษตรกร ศูนย์ละ 200 ราย รวม เป็น 2,600 ราย	สนับสนุนภารกิจ งานตามนโยบาย ของรัฐบาล/ SC และงานบูรณา การระหว่าง หน่วยงาน	บริหารจัดการ ศูนย์และ ขับเคลื่อนให้ เครือข่าย เข้า เป็น เครือข่าย ของ ศพก. ระดับอำเภอ	รวม งบประมา ณ์ทั้งหมด
นราธิวาส	13	32,500	65,000	97,500	26,000	50,700	39,000	39,000	39,000	39,000	330,200

ประโยชน์ที่ได้รับ

- 1) เกิดศูนย์เรียนรู้ ฯ จำนวน 13 ศูนย์ ที่สามารถถ่ายทอดความรู้ ให้บริการทางการเกษตร และข้อมูลข่าวสาร และช่วยแก้ไขปัญหาด้านการเกษตร รวมทั้งเป็นจุดศูนย์กลางในการพบปะของอาสาสมัครเกษตรกับนักส่งเสริมการเกษตรและเจ้าหน้าที่หน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่
- 2) เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิตและพัฒนาคุณภาพผลผลิตทางการเกษตร ตามความพร้อมของเกษตรกรและศักยภาพของพื้นที่
- 3) มีการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อพัฒนาและให้บริการเกษตรกรของชุมชนในพื้นที่

ตัวชี้วัดโครงการ

- 1) ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรได้รับการส่งเสริม ด้านประมง 882 ศูนย์
- 2) ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ ร้อยละเกษตรกรที่มาเยี่ยมชมแปลงเรียนรู้สามารถนำความรู้ไปปรับปรุง การผลิตสินค้าเกษตรไม่น้อยกว่า ร้อยละ 60

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

- 1) กองโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและกิจกรรมพิเศษ
- 2) กองนโยบายและยุทธศาสตร์พัฒนาการประมง
- 3) สำนักงานประมงจังหวัด 77 จังหวัด

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลงานการวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินความคิดเห็นของเกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส ประจำปีงบประมาณ 2561 ของผู้วิจัยมีดังต่อไปนี้

กุลธิดา (2558) ได้ทำการศึกษาการประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้ชุมชนในประเทศไทยโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอสภาพการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้ชุมชนในประเทศไทยซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยพัฒนาตัวแบบศูนย์เรียนรู้ชุมชนสำหรับประเทศไทย ดำเนินการวิจัยโดยใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิจากผู้ดูแลหรือรับผิดชอบศูนย์เรียนรู้ชุมชนทั้งที่อยู่ภายใต้การสนับสนุนของกรมการพัฒนาชุมชน และที่อยู่ภายใต้สังกัดของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ร้อยละ และประเมินผลสัมฤทธิ์โดยใช้แนวคิดการประเมินโครงการ CIPP Model ของ Daniel L. Stufflebeam ผลจากการวิจัยจำแนกเป็น 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านบริบทศูนย์เรียนรู้ชุมชนบริหารงานในรูปคณะกรรมการ มีวาระการดำรงตำแหน่ง 4 ปี

คณะกรรมการมาจากผู้นำชุมชน จัดตั้งศูนย์ในพื้นที่สาธารณะประโยชน์ในชุมชน มีอาคารเป็นเอกเทศ มีพื้นที่ดำเนินงานมากกว่า 100 ตารางวา มีการจัดแบ่งพื้นที่เพื่อการเรียนการสอน 2) ด้านปัจจัยนำเข้า ศูนย์เรียนรู้ชุมชนได้รับงบประมาณจากสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นหลักมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ได้แก่ เก้าอี้ เครื่องเล่นดีวีดี เครื่องคอมพิวเตอร์ หนังสือหรือตำราเรียน และมีบุคลากรเป็นครูประจำศูนย์เรียนรู้ชุมชน 3) ด้านกระบวนการดำเนินงาน ก่อนเริ่มดำเนินโครงการมีการวางแผนงาน กลุ่มเป้าหมายหลักของศูนย์คือ คนวัยทำงาน มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการฝึกปฏิบัติจริงมีการประเมินผลและสรุปผลการดำเนินงานเมื่อสิ้นสุดโครงการ 4) ด้านผลการดำเนินงาน มีการจัดกิจกรรมด้านการพัฒนาชุมชน และการบริการสารสนเทศและความรู้ในระดับมากจากการประเมินผลการดำเนินงาน ในภาพรวมพบว่าศูนย์เรียนรู้ชุมชนส่วนใหญ่มีผลการดำเนินงานจัดอยู่ในกลุ่มที่กำลังพัฒนา

กมลนันท์ (2559) ได้ทำการศึกษาการศึกษาการประเมินโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านหนองปลาชีวสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อการประเมินโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านหนองปลาชีว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model ของสตัฟเฟิลบีม ซึ่งแบ่งการประเมินออกเป็น 4 ประเภท คือ การประเมินสถานะแวดล้อม การประเมินปัจจัยนำเข้า การประเมินกระบวนการดำเนินงาน การประเมินผลผลิต กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ครูผู้สอน จำนวน 14 คน และนักเรียนจำนวน 48 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

- 1) การประเมินโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านหนองปลาชีว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมาก
- 2) การประเมินโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านหนองปลาชีว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ด้านสถานะแวดล้อม (Context evaluation) ผลการประเมินพบว่ามีความสอดคล้องอยู่ในระดับมาก
- 3) การประเมินโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านหนองปลาชีวสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ด้านปัจจัยนำเข้า (Input evaluation) ผลการประเมินพบว่ามีความเพียงพอ เหมาะสม อยู่ในระดับมาก
- 4) การประเมินโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านหนองปลาชีว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ด้านกระบวนการดำเนินงาน (Process evaluation) ผลการประเมินพบว่ามีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก

5) การประเมินโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านหนองปลาชีว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ด้านผลผลิต (Product evaluation) ผลการประเมินพบว่า มีประสิทธิผลอยู่ในระดับมาก

กฤตชัย และคณะ (2559) ได้ทำการศึกษาการศึกษาโครงการศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนตามนโยบายเศรษฐกิจพอเพียงของรัฐบาลในเขตจังหวัดลพบุรี โดยมีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาความรู้ความเข้าใจในโครงการศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนตามนโยบายเศรษฐกิจพอเพียงของรัฐบาลในเขตจังหวัดลพบุรี ในด้านสภาวะแวดล้อมของโครงการ 2) ศึกษาความรู้ความเข้าใจในโครงการศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนตามนโยบายเศรษฐกิจพอเพียงของรัฐบาลในเขตจังหวัดลพบุรี ในด้านกระบวนการปฏิบัติระหว่างดำเนินการ 3) ศึกษาความรู้ความเข้าใจในโครงการศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนตามนโยบายเศรษฐกิจพอเพียงของรัฐบาลในเขตจังหวัดลพบุรี ในด้านผลผลิตของโครงการ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน จำนวน 7 ศูนย์เรียนรู้ รวมทั้งสิ้น 100 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 55.00 อายุ 30 – 39 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.00 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 49.00 สถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 75.00 รายได้ต่อปี 50,001 – 100,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 37.00 2) ความรู้ความเข้าใจในโครงการศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนตามนโยบายเศรษฐกิจพอเพียงของรัฐบาล ในเขตจังหวัดลพบุรี รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 6 ลำดับ ดังนี้ 1) ทักษะและประสบการณ์ของเกษตรกรในการทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง 2) เกษตรกรมีความพึงพอใจในการดำเนินการ 3) เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น 4) ฐานะทางเศรษฐกิจของเกษตรกรดีขึ้น 5) ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มขึ้น และ 6) ความสามารถของเกษตรกรในการบริหารจัดการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 6 ลำดับ ดังนี้ 1) บทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่มีความชัดเจน 2) ความพร้อมของพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ 3) มีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของกิจกรรมทุกขั้นตอนอย่างเป็นระบบ 4) ข้อผิดพลาดในการดำเนินงานตามโครงการฯ มีการแก้ไขได้อย่างถูกต้องตามระเบียบข้อกำหนด 5) วัตถุประสงค์ของโครงการ ฯ สามารถกำหนดตัวชี้วัดได้อย่างชัดเจน 6) ความเพียงพอของงบประมาณสนับสนุนโครงการ

ชนัดดา (2557) ได้ทำการศึกษาการประเมินโครงการระบบโครงการการเรียนรู้ไร้พรมแดนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 โดยการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินโครงการระบบโครงการการเรียนรู้ไร้พรมแดน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ในการประเมิน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) ด้านผลผลิต (Product) และด้านผลกระทบ (Impact) 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาโครงการระบบโครงการการเรียนรู้ไร้พรมแดน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 โดยใช้การวิจัยแบบผสมผสาน

(Mixed Method Research) ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพโดยข้อมูลเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลจากแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 6 คน ครูผู้สอน จำนวน 6 คนและนักเรียน จำนวน 373 คน ที่ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi – Stage Random Sampling) และข้อมูลเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จำนวน 4 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 6 คน และครูผู้ดูแลระบบ จำนวน 6 คน และการสนทนากลุ่มของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน และครูผู้ดูแลระบบ จำนวน 3 คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหาผลการวิจัยพบว่า

1) ผลการประเมินโครงการระบบโครงข่ายการเรียนรู้ไร้พรมแดน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาผลการประเมินแต่ละด้านพบว่า 1) ด้านบริบท มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง โดยวัตถุประสงค์ของโครงการมีความเหมาะสมที่สุดและควรปรับปรุงด้านการติดต่อประสานงาน 2) ด้านปัจจัยนำเข้า มีความเหมาะสมในระดับมาก โดยความถูกต้องครบถ้วนและทันสมัยของบทเรียนมีความเหมาะสมที่สุด และควรปรับปรุงด้านงบประมาณการเบิกจ่าย 3) ด้านกระบวนการ มีความเหมาะสมในระดับมาก โดยการพัฒนาบุคลากรมีความเหมาะสมที่สุด และควรปรับปรุงด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม การดำเนินงาน 4) ด้านผลผลิต มีความเหมาะสมในระดับมาก โดยความรู้ความเข้าใจในการบริการด้านบทเรียนมีความเหมาะสมที่สุด และควรปรับปรุงด้านความพึงพอใจในการใช้งาน 5) ด้านผลกระทบ มีความเหมาะสมในระดับมาก โดยครูผู้สอนสร้างสรรค์สื่อการสอนที่หลากหลายมีความเหมาะสมที่สุด และควรปรับปรุงด้านความพึงพอใจของผู้ใช้งาน

2) แนวทางการพัฒนาโครงการระบบโครงข่ายการเรียนรู้ไร้พรมแดน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 พบว่า 1) การติดต่อประสานงานควรเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และมีแนวทางที่ชัดเจน 2) งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และสถานที่ ควรจัดทำให้เพียงพอกับความต้องการ โดยเทียบกับปริมาณขนาดของโรงเรียนแต่ละแห่ง และควรมีการดำเนินการเบิกจ่ายอย่างรวดเร็ว มีการพัฒนาระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตให้ทั่วถึงเชื่อมต่อง่าย 3) การนิเทศ กำกับ ติดตาม ควรเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และมีการดูแลอย่างใกล้ชิด 4) การใช้งานในระบบควรเป็นไปอย่างสะดวกรวดเร็ว และพัฒนาบทเรียนที่น่าสนใจ 5) การสร้างแรงจูงใจในการใช้งานควรเปิดเวทีนำเสนอผลงาน และควรมีการให้รางวัลสนับสนุน

ดวงแข (2556) ได้ทำการศึกษาระดับความรู้และความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการอบรมหลักสูตรการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด โครงการศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนด้านการประมง จังหวัดพิจิตร การศึกษาพบว่าเกษตรกรที่เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 42.10 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ส่วนใหญ่ทำอาชีพเกษตรกร มีประสบการณ์ในการเลี้ยงสัตว์น้ำเฉลี่ย 3.76 ปี มีรายได้เฉลี่ย 50,000 – 100,000 บาท ส่วนใหญ่มีหนี้สินครั้งหนึ่งเป็นลูกหนี้ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ครั้งหนึ่งไม่เคยผ่านการอบรมด้านการประมงมาก่อน ความรู้ก่อนเข้ารับ

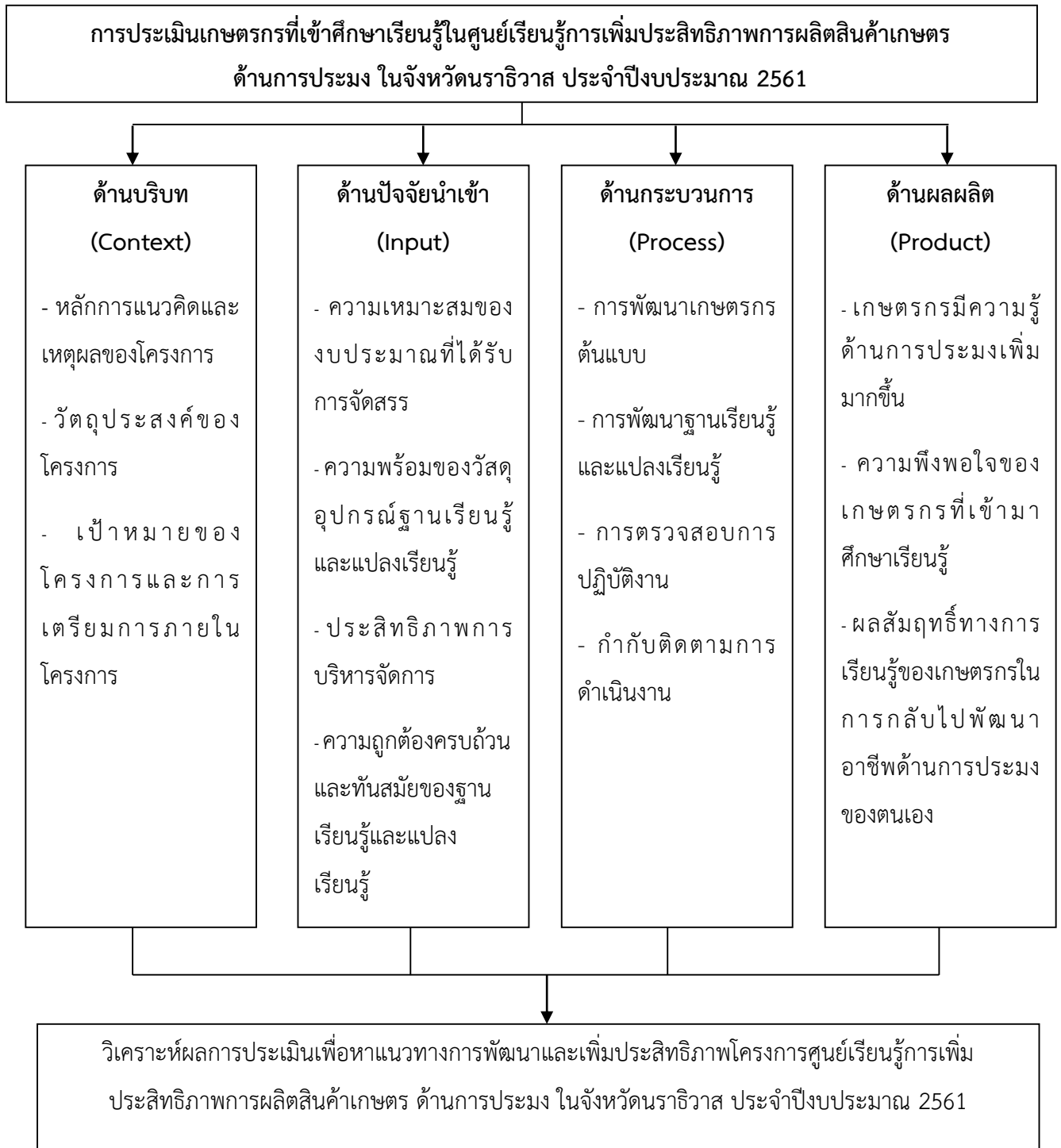
การฝึกอบรมส่วนใหญ่มีความรู้ระดับปานกลาง (ร้อยละ 78.05) รองลงมาอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 14.63) และระดับน้อย (ร้อยละ 7.32) หลังจากผ่านฝึกอบรมเกษตรกรมีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 56.10) และระดับมาก (ร้อยละ 43.90) ตามลำดับ เกษตรกรมีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และพบว่าปัจจัย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ภูมิฐานะ อาชีพหลัก รายได้ ประสบการณ์ด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และการได้รับการฝึกอบรม ไม่มีผลต่อความรู้และความพึงพอใจของเกษตรกร (ไม่แตกต่างทางสถิติ) สำหรับตัวแปรระดับการศึกษา มีผลต่อความรู้ของเกษตรกรหลังการฝึกอบรม (แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05) ความต้องการหลังการฝึกอบรม เกษตรกรมีความต้องการฝึกอบรมเพิ่มเติมหลักสูตรการผลิตอาหารสัตว์น้ำแบบพื้นบ้าน

สุชาดา และคณะ (2553) ได้ทำการศึกษาสภาพปัญหาของศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ในภาคการเกษตร ตำบลลำพญา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาทั่วไป และปัญหาการสื่อสารของศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงในภาคการเกษตร ตำบลลำพญา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสังเกตการณ์ การสัมภาษณ์เชิงลึก ตลอดจนการจัดเวทีชุมชน และการวิจัยเชิงปริมาณด้วยการวิจัยเชิงสำรวจโดยเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ทั้งนี้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพได้ใช้การหาความสอดคล้องของคำตอบที่ได้รับทั้งนี้เพื่อนำมาสร้าง และพัฒนาแบบสอบถาม ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจะใช้สถิติเชิงพรรณนา และผลการวิเคราะห์ปัจจัยผลการศึกษา พบว่าการจัดกลุ่มปัญหาทั่วไปและปัญหาการสื่อสารของศูนย์เรียนรู้ ฯ ชี้ให้เห็นว่า ศูนย์เรียนรู้แห่งนี้ประสบปัญหาแวดล้อมทั่วไปที่สำคัญ 1 กลุ่ม ได้แก่ ปัญหาโครงสร้างพื้นฐานและการสนับสนุนจากภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และปัญหาการสื่อสารที่สำคัญ 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ปัญหาด้านเครือข่ายการสื่อสารเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ และกลุ่มที่ 2 ปัญหาด้านผู้ส่งสาร และการจัดการการสื่อสารภายในชุมชน งานวิจัยชี้ให้เห็นความสำคัญของการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างศูนย์เรียนรู้ ฯ กับชุมชน รวมทั้งการพัฒนากระบวนการจัดการการสื่อสารในชุมชนโดยเฉพาะการใช้เครื่องมือการประชาสัมพันธ์ที่ต่อเนื่อง

2.4 กรอบแนวคิดในการศึกษา

การแสดงกรอบแนวคิดในการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาและประเมินเกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส ประจำปีงบประมาณ 2561 โดยมีกรอบแนวคิดในการศึกษา ดังนี้

บทที่ 3

ผลการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการประเมินเกษตรกรที่เข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ด้านการประมง ในจังหวัดนครราชสีมา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) ตามรูปแบบจำลองชิปปี้ (CIPP model) เพื่อประเมินองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท (Context evaluation) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input evaluation) ด้านกระบวนการ (Process evaluation) และด้านผลผลิต (Product evaluation) โดยได้ดำเนินการ ดังนี้

ตอนที่ 1. ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร

ตอนที่ 2. การประเมินผลของเกษตรกรที่เข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ด้านการประมง ในจังหวัดนครราชสีมา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ประกอบด้วยข้อมูลด้านสถานะแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต

ตอนที่ 3 ปัญหา และข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาโครงการศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง ในจังหวัดนครราชสีมา

ตอนที่ 1. ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร

ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร ประกอบด้วย ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษาสูงสุด อาชีพหลัก วัตถุประสงค์ในการเข้าเยี่ยมชม เกษตรกรเข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ประเภทใดและจำนวนครั้งที่ครั้ง รายได้ของครัวเรือนต่อปี กิจกรรมการเลี้ยงสัตว์น้ำ ประสบการณ์ด้านการเลี้ยงสัตว์น้ำ การรับทราบข้อมูลข่าวสาร องค์ประกอบของศูนย์เรียนรู้ การได้เข้ามาศึกษาเรียนรู้ของเกษตรกรสามารถนำความรู้จากการถ่ายทอดเทคโนโลยีและวิชาการด้านการประมงไปปฏิบัติและปรับใช้ในพื้นที่ของเกษตรกร สาเหตุที่ทำให้เกษตรกรไม่ได้ดำเนินการนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในกิจกรรมด้านการประมงของเกษตรกรดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร

n = 347

ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	205	59.08
หญิง	142	40.92
อายุ		
ต่ำกว่า 25 ปี	10	2.88
26-35 ปี	89	25.65
36-45 ปี	90	25.94
46-55 ปี	96	27.67
56-65 ปี	58	16.71
65 ปี ขึ้นไป	4	1.15
การศึกษา		
ประถมศึกษา	102	29.39
มัธยมต้น	81	23.34
มัธยมปลาย/ปวช.	62	17.87
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง	52	14.99
ปริญญาตรี	27	7.78
ไม่ได้ศึกษา	23	6.63

ตารางที่ 3 (ต่อ)

n = 347

ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อาชีพหลักของเกษตรกร		
เกษตรกรกรรม	261	75.22
พนักงานบริษัท/รับจ้าง	21	6.05
รับราชการ/พนักงานของรัฐ	45	12.97
ค้าขาย	14	4.03
นักเรียน/นักศึกษา	6	1.73
วัตถุประสงค์ในการเข้าเยี่ยมชม		
ต้องการเข้ามาเยี่ยมชมเพื่อตัดสินใจใน การประกอบอาชีพด้านการประมงในอนาคต	262	75.50
ต้องการนำความรู้ไปปฏิบัติและปรับปรุง การผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง	168	48.41
ต้องการเข้ามาขอรับเอกสารวิชาการ	167	48.12
ต้องการเข้ามาขอรับบริการด้านอื่น ๆ	123	35.44
เกษตรกรเข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ประเภทใดและจำนวนกี่ครั้ง		
ศพก.หลัก		
ไม่เข้าศึกษาเรียนรู้	50	14.42
จำนวน 1 – 3 ครั้ง	250	72.04
จำนวน 4 – 6 ครั้ง	42	12.10
จำนวน 7 – 9 ครั้ง	5	1.44
มากกว่า 10 ครั้ง	0	0.00

ตารางที่ 3 (ต่อ)

n = 347

ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เกษตรกรเข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ประเภทใดและจำนวนกี่ครั้ง		
ศูนย์เครือข่ายด้านการประมง		
ไม่เข้าศึกษาเรียนรู้	136	39.20
จำนวน 1 – 3 ครั้ง	173	49.85
จำนวน 4 – 6 ครั้ง	35	10.08
จำนวน 7 – 9 ครั้ง	2	0.58
มากกว่า 10 ครั้ง	1	0.29
รายได้ของครัวเรือนต่อปีของเกษตรกร		
น้อยกว่า 50,000 บาท	143	41.21
50,000 – 100,000 บาท	129	37.18
100,000 – 200,000 บาท	71	20.46
มากกว่า 200,000 บาท	4	1.15
ประเภทการเลี้ยงสัตว์น้ำ		
บ่อดิน	161	46.40
บ่อซีเมนต์	48	13.83
บ่อพลาสติก	67	19.31
กระชังบก	5	1.44
กระชังในบ่อดิน	6	1.73
อื่น ๆ	2	0.58
ไม่มีการเลี้ยงสัตว์น้ำ	58	16.71

ตารางที่ 3 (ต่อ)

n = 347

ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ประสบการณ์ด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ		
1 ปี	62	17.87
2 ปี	45	12.90
3 ปี	41	11.82
มากกว่าหรือเท่ากับ 4 ปี	90	25.92
ไม่มีประสบการณ์	109	31.49
การทราบแหล่งข้อมูล		
เพื่อนบ้าน	49	14.12
เจ้าหน้าที่กรมประมง	103	29.68
ผู้นำหมู่บ้าน	49	14.12
ประมงอาสา	90	25.94
อาสาสมัครเกษตรกรอื่น ๆ	53	15.27
สื่อออนไลน์	1	0.29
ช่องทางอื่น ๆ	2	0.58
ความเห็นด้วยของเกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้กับองค์ประกอบของศูนย์เรียนรู้		
เห็นด้วย	345	99.42
ไม่เห็นด้วย	2	0.58
การนำองค์ความรู้ไปปรับใช้		
นำไปปรับใช้	262	75.50
ไม่นำไปปรับใช้	85	24.50

ตารางที่ 3 (ต่อ)

n = 347

ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สาเหตุที่ทำให้เกษตรกรไม่ได้ดำเนินการนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในกิจกรรมด้านการประมง		
ไม่มีเงินทุน	43	50.59
องค์ความรู้ไม่สามารถนำไปปรับใช้ได้	1	1.17
องค์ความรู้ไม่ตรงกับความต้องการ	3	3.53
ยังไม่ตัดสินใจ/ไม่แน่ใจ	25	29.41
ไม่มีพื้นที่สำหรับการเลี้ยงสัตว์น้ำ	13	15.30

จากตารางที่ 3 สามารถอธิบายปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างได้ ดังนี้

เพศ

เกษตรกรที่เข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ ฯ ส่วนมากเป็นเพศชายจำนวน 205 ราย คิดเป็นร้อยละ 59.08 ส่วนเพศหญิงมีจำนวน 142 ราย คิดเป็นร้อยละ 40.92

อายุ

เกษตรกรที่เข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ ฯ มีอายุต่ำกว่า 25 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.88 อายุ 26-35 ปี จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 25.65 อายุ 36-45 ปี จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 25.94 อายุ 46-55 ปี จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 27.67 อายุ 56-65 จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 16.71 อายุ 65 ปีขึ้นไป จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.15 ทั้งนี้ทำการวิเคราะห์กลุ่มเกษตรกรอยู่ในช่วงวัยที่มีศักยภาพในการทำงานที่มีอายุตั้งแต่ 26 – 55 ปี มีจำนวน 275 คน คิดเป็นร้อยละ 79.26

การศึกษาของเกษตรกร

เกษตรกรที่เข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ ฯ มีการศึกษา แยกเป็นประถมศึกษา จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 29.39 มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 23.34 มัธยมศึกษาตอนปลาย/ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 17.87 ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 14.99 ปริญญาตรี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 7.78 และไม่ได้ศึกษา จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 6.63

อาชีพหลักของเกษตรกร

เกษตรกรที่เข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ ฯ มีอาชีพหลักคืออาชีพเกษตรกรรม จำนวน 261 คน คิดเป็นร้อยละ 75.22 พนักงานบริษัท/รับจ้าง จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 6.05 รับราชการ/พนักงานของรัฐ จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 12.97 ค้าขาย จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 4.03 และนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.73

วัตถุประสงค์ในการเข้าเยี่ยมชมของเกษตรกร

เกษตรกรที่เข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ ฯ มีวัตถุประสงค์ในการเยี่ยมชมต้องการเพื่อตัดสินใจในการประกอบอาชีพด้านการประมงในอนาคต จำนวน 262 คน คิดเป็นร้อยละ 75.50 นำความรู้ไปปฏิบัติ และปรับปรุงการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 48.41 เข้ามาขอรับเอกสารวิชาการ จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 48.12 เข้ามาขอรับบริการด้านอื่น ๆ จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 35.44

เกษตรกรเข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ประเภทใดและจำนวนกี่ครั้ง

เกษตรกรที่เข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ ฯ เข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ ฯ ตามประเภทต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ศพก.หลัก มีเกษตรกรเข้าศึกษาเรียนรู้ 1-3 ครั้ง จำนวน 250 คน คิดเป็นร้อยละ 72.04 4-6 ครั้ง จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 12.10 7-9 ครั้ง จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.44 รวมเกษตรกรที่เข้าศึกษาเรียนรู้ใน ศพก. หลัก จำนวน 297 คน คิดเป็นร้อยละ 85.58 ส่วนอีก 50 คน ไม่ได้เข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ประเภทนี้ คิดเป็นร้อยละ 14.42

ศูนย์เครือข่ายด้านการประมง มีเกษตรกรเข้าศึกษาเรียนรู้ 1-3 ครั้ง จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 49.85 4-6 ครั้ง จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 10.08 7-9 ครั้ง จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.58 และมากกว่า 10 ครั้ง จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.29 รวมเกษตรกรที่เข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เครือข่ายด้านการประมง จำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 60.80 ส่วนอีก 136 คน ไม่ได้เข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ประเภทนี้ คิดเป็นร้อยละ 39.20

รายได้ของครัวเรือนต่อปีของเกษตรกร

เกษตรกรที่เข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ ฯ มีรายได้ต่อปีน้อยกว่า 50,000 บาท จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 41.21 รายได้ตั้งแต่ 50,000 – 100,000 บาท จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 37.18 รายได้ตั้งแต่ 100,000 – 200,000 บาท จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 20.46 รายได้ต่อปีมากกว่า 200,000 บาท จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.15

ประเภทการเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกร

เกษตรกรที่เข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ ฯ มีการเลี้ยงสัตว์น้ำจำนวน 289 คน จำแนกเป็นประเภทการเลี้ยงสัตว์น้ำ ได้แก่ บ่อดิน จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 46.40 บ่อซีเมนต์ จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 13.83 บ่อพลาสติก จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 19.31 กระชังบก จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.44 กระชังในบ่อดิน จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.73 อื่น ๆ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.58 และไม่มีการเลี้ยงสัตว์น้ำ จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 16.71

ประสบการณ์ด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกร

เกษตรกรที่เข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ ฯ มีประสบการณ์ด้านการเลี้ยงสัตว์น้ำ จำนวน 238 คน จำแนกเป็น มีประสบการณ์ด้านการเลี้ยงสัตว์น้ำ 1 ปี จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 17.87 มีประสบการณ์ด้านการเลี้ยงสัตว์น้ำ 2 ปี จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 12.90 มีประสบการณ์ด้านการเลี้ยงสัตว์น้ำ 3 ปี จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 11.82 มีประสบการณ์ด้านการเลี้ยงสัตว์น้ำมากกว่า 4 ปี จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 25.92 และไม่มีประสบการณ์ด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 31.49

เกษตรกรเข้ามศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรด้านการประมง (ศพก.หลัก) หรือศูนย์เครือข่ายด้านการประมง (ศพก. เครือข่าย) เกษตรกรทราบข้อมูลจากแหล่งใด

เกษตรกรที่เข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ ฯ ทราบแหล่งข้อมูลโดยพบว่าทราบจากเพื่อนบ้าน จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 14.12 ทราบจากเจ้าหน้าที่กรมประมง จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 29.68 ทราบจากผู้นำหมู่บ้าน จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 14.12 ทราบจากประมงอาสา จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 25.94 ทราบจากอาสาสมัครเกษตรกรอื่น ๆ จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 15.27 ทราบจากสื่อออนไลน์ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.29 และทราบจากช่องทางอื่น ๆ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.58

เกษตรกรเห็นด้วยกับองค์ประกอบของศูนย์เรียนรู้ เช่น หลักสูตรเรียนรู้ ฐานเรียนรู้ และแปลงเรียนรู้ มีความครอบคลุม ถูกต้อง ครบถ้วน และเข้าใจได้ง่าย

เกษตรกรที่เข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ ฯ โดยส่วนมากพบว่าเกษตรกรเห็นด้วยกับองค์ประกอบของศูนย์เรียนรู้ ฯ จำนวน 345 คน คิดเป็นร้อยละ 99.42 และไม่เห็นด้วยมีเพียง 2 คน เท่านั้น คิดเป็นร้อยละ 0.58

เมื่อเกษตรกรได้เข้ามศึกษาเรียนรู้เกษตรกรสามารถนำองค์ความรู้จากการได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีและวิชาการด้านการประมงไปปฏิบัติ และปรับใช้ในพื้นที่ของเกษตรกร

เกษตรกรที่เข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ ฯ โดยส่วนมากพบว่าเกษตรกรนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ จำนวน 262 คน คิดเป็นร้อยละ 75.50 และไม่นำไปปรับใช้ จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 24.50

สาเหตุที่ทำให้เกษตรกรไม่ได้ดำเนินการนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในกิจกรรมด้านการประมง

เกษตรกรที่เข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ ฯ มีสาเหตุที่ทำให้เกษตรกรไม่ได้ดำเนินการนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในกิจกรรมด้านการประมง ได้แก่ ไม่มีเงินทุน จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 50.59 องค์ความรู้ไม่สามารถนำไปปรับใช้ได้ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.17 องค์ความรู้ไม่ตรงกับความต้องการ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3.53 ยังไม่ตัดสินใจ/ไม่แน่ใจ จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 29.41 และไม่มีพื้นที่สำหรับการเลี้ยงสัตว์น้ำ จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 15.30

ตอนที่ 2. การประเมินผลของเกษตรกรที่เข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ประกอบด้วยข้อมูลด้านสถานะแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต

ผลการประเมินด้านสถานะแวดล้อม

ในการประเมินด้านสถานะแวดล้อมของเกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส ประจำปี 2561 มีการประเมินหลักการ แนวคิดและเหตุผลของโครงการ วัตถุประสงค์ของโครงการ เป้าหมายของโครงการ และการเตรียมการภายในโครงการ ผลการประเมินปรากฏดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประเมิน
ในจังหวัดนราธิวาส ด้านสภาวะแวดล้อม

n = 347

ด้านสภาวะแวดล้อม	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	ราย	ราย	ราย	ราย	ราย			
	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)			
หลักการแนวคิดและเหตุผลของโครงการ								
1. เกษตรกรคิดว่าโครงการนี้มีความชัดเจนเหมาะสมและนำไปสู่การปฏิบัติได้	134 (38.62)	184 (53.02)	29 (8.36)	0 (0.00)	0 (0.00)	4.31	0.61	มากที่สุด
2. เกษตรกรคิดว่าองค์ประกอบของศูนย์มีความครบถ้วน สามารถขับเคลื่อนให้เกิดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี	131 (37.76)	185 (53.31)	31 (8.93)	0 (0.00)	0 (0.00)	4.29	0.62	มากที่สุด
3. เกษตรกรคิดว่าโครงการนี้เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในชุมชน	143 (41.21)	168 (48.41)	36 (10.38)	0 (0.00)	0 (0.00)	4.31	0.66	มากที่สุด
รวม						4.30	0.63	มากที่สุด

ตารางที่ 4 (ต่อ)

n = 347

	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	ราย	ราย	ราย	ราย	ราย			
ด้านสถานะแวดล้อม	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)			
วัตถุประสงค์ของโครงการ								
4. เกษตรกรคิดว่า วัตถุประสงค์ของ โครงการมีความ ชัดเจน	108 (31.41)	211 (60.52)	28 (8.07)	0 (0.00)	0 (0.00)	4.23	0.58	มากที่สุด
5. เกษตรกรคิดว่า วัตถุประสงค์ของ โครงการมีความ เป็นไปได้	92 (26.51)	207 (59.65)	45 (12.97)	3 (0.87)	0 (0.00)	4.12	0.65	มาก
6. เกษตรกรคิดว่า วัตถุประสงค์ของ โครงการมีความ เหมาะสมกับ สถานะปัจจุบันของ เกษตรกรที่มีปัญหา ในเรื่องต้นทุนการ ผลิตที่ค่อนข้างสูง เกษตรกรส่วนใหญ่ เกิดปัญหาการ ขาดทุน เกิดหนี้สิน และไม่สามารถ พึ่งพาตนเองได้	113 (32.57)	167 (48.12)	62 (17.87)	5 (1.44)	0 (0.00)	4.12	0.74	มาก

ตารางที่ 4 (ต่อ)

n = 347

ด้านสถานะ แวดล้อม	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	ราย	ราย	ราย	ราย	ราย			
	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)			
7. เกษตรกรคิดว่า วัตถุประสงค์ของ โครงการมีความ สอดคล้องในการ ส่งเสริมให้เกิดการ เรียนรู้จากจาก เกษตรกรต้นแบบ ในชุมชนสู่เกษตรกร ด้วยกันเอง	105 (30.26)	189 (54.47)	53 (15.27)	0 (0.00)	0 (0.00)	4.15	0.66	มาก
8. เกษตรกรคิดว่า วัตถุประสงค์ของ โครงการมีความ สอดคล้องกับความ ต้องการของ เกษตรกร ที่จะนำ องค์ความรู้ที่ได้จาก เกษตรกรต้นแบบ ไปปรับใช้ในการทำ กิจกรรมด้านการ ประมง	97 (27.95)	211 (60.81)	35 (10.09)	4 (1.15)	0 (0.00)	4.16	0.64	มาก
รวม						4.15	0.65	มาก

ตารางที่ 4 (ต่อ)

n = 347

	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	ราย	ราย	ราย	ราย	ราย			
ด้านสถานะ	ราย	ราย	ราย	ราย	ราย			
แวดล้อม	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)			
เป้าหมายของโครงการและการเตรียมการภายในโครงการ								
9. เกษตรกรคิดว่า โครงการมี เป้าหมายชัดเจน เพื่อให้เกษตรกรเข้า มาเรียนรู้ได้ ตลอดเวลา	90 (25.65)	224 (64.55)	31 (9.22)	2 (0.58)	0 (0.00)	4.15	0.59	มาก
10. เกษตรกรคิดว่า การเตรียมการ เพื่อให้เกิดความ พร้อมในการเรียนรู้ เช่น การจัดงานวัน ถ่ายทอดเทคโนโลยี เจ้าหน้าที่สามารถ ปฏิบัติได้ดี	97 (27.95)	205 (59.08)	41 (11.82)	4 (1.15)	0 (0.00)	4.14	0.59	มาก
11. เจ้าหน้าที่ได้ แนะนำ ประชาสัมพันธ์ให้ เกษตรกรเข้ามา ศึกษาเรียนรู้ด้วย ตนเอง	112 (32.28)	158 (45.53)	60 (17.29)	17 (4.90)	0 (0.00)	4.05	0.83	มาก

ตารางที่ 4 (ต่อ)

n = 347

ด้านสถานะ แวดล้อม	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	ราย	ราย	ราย	ราย	ราย			
	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)			
12. เจ้าหน้าที่ สามารถเข้าใจ เกษตรกร และ ลงพื้นที่เพื่อ ประชาสัมพันธ์ ถึงโครงการศูนย์ ฯ อย่างต่อเนื่อง	68 (19.59)	101 (29.11)	161 (46.40)	17 (4.90)	0 (0.00)	3.21	0.83	ปาน กลาง
13. เจ้าหน้าที่มี การบูรณาการ ร่วมกับหน่วยงาน อื่น ๆ เช่น เกษตร ปศุสัตว์ ตรวจบัญชี สหกรณ์ ชลประทาน เป็นต้น เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพใน การเรียนรู้ของ เกษตรกร	174 (50.14)	137 (39.48)	34 (9.80)	2 (0.58)	0 (0.00)	4.39	0.69	มากที่สุด
รวม						3.98	0.70	มาก
ภาพรวมด้านสถานะแวดล้อม						4.19	0.68	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ด้านสภาวะแวดล้อมของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส ประจำปี 2561 ภาพรวมมีความสอดคล้องเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.68 โดยมีรายละเอียดรายด้านดังต่อไปนี้

หลักการแนวคิดและเหตุผลของโครงการ เกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ ฯ มีความคิดเห็นว่าการแนวคิดและเหตุผลของโครงการมีความสอดคล้องเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.63 โดยเกษตรกรมีความคิดเห็นว่าการนี้เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 โครงการนี้มีความชัดเจนเหมาะสมและนำไปสู่การปฏิบัติได้ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 และองค์ประกอบของศูนย์ ฯ มีความครบถ้วนสามารถขับเคลื่อนให้เกิดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29

วัตถุประสงค์ของโครงการ เกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ ฯ มีความคิดเห็นว่าการวัตถุประสงค์ของโครงการมีความสอดคล้องเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.65 โดยเกษตรกรคิดว่าวัตถุประสงค์ของโครงการมีความชัดเจน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 รองลงมาคือวัตถุประสงค์ของโครงการมีความสอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรที่จะนำองค์ความรู้ที่ได้จากเกษตรกรต้นแบบไปปรับใช้ในการทำกิจกรรมด้านการประมง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 วัตถุประสงค์ของโครงการมีความสอดคล้องในการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้จากเกษตรกรต้นแบบในชุมชนสู่เกษตรกรด้วยกันเอง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 วัตถุประสงค์ของโครงการมีความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 และเกษตรกรคิดว่าวัตถุประสงค์ของโครงการมีความเหมาะสมกับสภาวะปัจจุบันของเกษตรกรที่มีปัญหาในเรื่องต้นทุนการผลิตที่ค่อนข้างสูง เกษตรกรส่วนใหญ่เกิดปัญหาการขาดทุน เกิดหนี้สิน และไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12

เป้าหมายของโครงการฯ และการเตรียมการภายในโครงการ เกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ ฯ มีความคิดเห็นว่าการเป้าหมายของโครงการและการเตรียมการภายในโครงการมีความสอดคล้องเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.70 โดยเจ้าหน้าที่มีการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ เช่น เกษตร ปศุสัตว์ ตรวจบัญชีสหกรณ์ ชลประทาน เป็นต้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 รองลงมาคือโครงการมีเป้าหมายชัดเจนเพื่อให้เกษตรกรเข้ามาเรียนรู้ได้ตลอดเวลา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 การเตรียมการเพื่อให้เกิดความพร้อมในการเรียนรู้ เช่น การจัดงานวันถ่ายทอดเทคโนโลยีเจ้าหน้าที่สามารถปฏิบัติได้ดี อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 เจ้าหน้าที่ได้แนะนำประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรเข้ามาศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 และเจ้าหน้าที่สามารถชี้แจงเกษตรกรและลงพื้นที่เพื่อประชาสัมพันธ์ถึงโครงการศูนย์ ฯ อย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.21

ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า

ในการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าของเกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส ประจำปี 2561 มีการประเมินความเหมาะสมของงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร ความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ฐานเรียนรู้และแปลงเรียนรู้ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ และความถูกต้องครบถ้วน ความทันสมัยของฐานเรียนรู้และแปลงเรียนรู้ ผลการประเมินปรากฏดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส ด้านปัจจัยนำเข้า

n = 347

	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
ด้านปัจจัยนำเข้า	ราย	ราย	ราย	ราย	ราย			
	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)			
ความเหมาะสมของงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร								
1. งบประมาณใน	88	173	77	17	2	3.92	0.85	มาก
การสนับสนุนการ	(25.36)	(46.97)	(22.19)	(4.90)	(0.58)			
จัดงานวันถ่ายทอด								
เทคโนโลยี ได้แก่								
ค่าใช้จ่ายในการจัด								
งาน วัสดุอุปกรณ์ใน								
การให้บริการ								
วิชาการภายในงาน								
และค่าใช้จ่ายใน								
การผลิตสื่อการ								
ถ่ายทอดเทคโนโลยี								
มีความเหมาะสม								
และเพียงพอต่อการ								
จัดงาน								

ตารางที่ 5 (ต่อ)

n = 347

	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	ราย (ร้อยละ)	ราย (ร้อยละ)	ราย (ร้อยละ)	ราย (ร้อยละ)	ราย (ร้อยละ)			
ด้านปัจจัยนำเข้า								
2. เกษตรกรคิดว่า งบประมาณในการ สนับสนุนให้ เกษตรกรเข้ามา เรียนรู้กิจกรรมใน ศูนย์ และการ ทดลองฝึกปฏิบัติ มีความเหมาะสม และเพียงพอต่อ กิจกรรมดังกล่าว	82 (23.63)	154 (44.38)	95 (27.38)	11 (3.17)	5 (1.44)	3.86	0.86	มาก
รวม						3.89	0.85	มาก
ความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ฐานเรียนรู้และแปลงเรียนรู้								
3. วัสดุอุปกรณ์ อาหารสัตว์น้ำ พันธุ์ สัตว์น้ำ และวัสดุ การเกษตรด้าน การประมงอื่น ๆ ในฐานเรียนรู้ และ แปลงเรียนรู้มีความ เพียงพอและตรง ตามความต้องการ ในการเรียนรู้	97 (27.95)	146 (42.07)	95 (27.38)	9 (2.60)	0 (0.00)	3.95	0.81	มาก

ตารางที่ 5 (ต่อ)

n = 347

	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	ราย (ร้อยละ)	ราย (ร้อยละ)	ราย (ร้อยละ)	ราย (ร้อยละ)	ราย (ร้อยละ)			
ด้านปัจจัยนำเข้า								
4. เกษตรกรคิดว่า	115	148	78	6	0	4.07	0.79	มาก
วัสดุอุปกรณ์	(33.14)	(42.65)	(22.48)	(1.73)	(0.00)			
อาหารสัตว์น้ำ พันธุ์								
สัตว์น้ำ และวัสดุ								
การเกษตรด้านการ								
ประมงอื่น ๆ อยู่ใน								
สภาพพร้อมใช้งาน								
	รวม					4.01	0.80	มาก
ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ								
5. เกษตรกรคิดว่า	92	212	37	6	0	4.13	0.65	มาก
เกษตรกรต้นแบบ	(26.51)	(61.10)	(10.67)	(1.72)	(0.00)			
สามารถบริหาร								
จัดการศูนย์ ฯ มี								
ความมุ่งมั่น ทุ่มเท								
ในการพัฒนาฐาน								
เรียนรู้ และแปลง								
เรียนรู้ให้มีความ								
เหมาะสมในการ								
เป็นแหล่งเรียน								
เรียนรู้ตาม								
เป้าประสงค์ของ								
โครงการ ฯ								
ตลอดเวลา								

ตารางที่ 5 (ต่อ)

n = 347

	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	ราย (ร้อยละ)	ราย (ร้อยละ)	ราย (ร้อยละ)	ราย (ร้อยละ)	ราย (ร้อยละ)			
ด้านปัจจัยนำเข้า								
6. เกษตรกรคิดว่า เกษตรกรต้นแบบมี ความเป็นผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์ และเต็มใจในการ ทำหน้าที่ได้ดี	132 (38.04)	178 (51.30)	36 (10.37)	1 (0.29)	0 (0.00)	4.27	0.65	มากที่สุด
7. เกษตรกรคิดว่า เกษตรกรต้นแบบมี ความพร้อมในการ อำนวยความสะดวก สะดวกเมื่อเกิด ปัญหาในการเรียนรู้ ของเกษตรกร	101 (29.11)	217 (62.82)	28 (8.07)	0 (0.00)	0 (0.00)	4.21	0.57	มากที่สุด
รวม						4.05	0.74	มาก
ความถูกต้องครบถ้วนและความทันสมัยของฐานเรียนรู้และแปลงเรียนรู้								
8. เกษตรกรคิดว่า ฐานเรียนรู้และ แปลงเรียนรู้มีความ ครอบคลุมเนื้อหา สาระครบถ้วน	106 (30.55)	192 (55.33)	41 (11.82)	8 (2.30)	0 (0.00)	4.14	0.71	มาก

ตารางที่ 5 (ต่อ)

n = 347

	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	ราย (ร้อยละ)	ราย (ร้อยละ)	ราย (ร้อยละ)	ราย (ร้อยละ)	ราย (ร้อยละ)			
ด้านปัจจัยนำเข้า								
9. เกษตรกรคิดว่า	115	156	59	17	0	4.06	0.83	มาก
ฐานเรียนรู้ และ	(33.14)	(44.96)	(17.00)	(4.90)	(0.00)			
แปลงเรียนรู้มี								
ความทันสมัย								
10. เกษตรกรคิดว่า	80	240	26	1	0	4.15	0.54	มาก
ฐานเรียนรู้มีความ	(23.06)	(69.16)	(7.49)	(0.29)	(0.00)			
สอดคล้องกับแปลง								
เรียนรู้								
11. เกษตรกรคิดว่า	107	205	34	1	0	4.20	0.61	มาก
ฐานเรียนรู้ และ	(30.84)	(59.08)	(9.80)	(0.28)	(0.00)			
แปลงเรียนรู้มีความ								
ถูกต้องน่าเชื่อถือ								
และสามารถศึกษา								
ให้เข้าใจได้ง่าย								
12. เกษตรกรคิดว่า	111	179	48	9	0	4.13	0.74	มาก
ฐานเรียนรู้ และ	(31.99)	(51.59)	(13.83)	(2.59)	(0.00)			
แปลงเรียนรู้อยู่								
ในสภาพที่พร้อม								
ใช้งาน								
	รวม					4.13	0.69	มาก
	ภาพรวมด้านปัจจัยนำเข้า					4.09	0.74	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า ด้านปัจจัยนำเข้าของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส ประจำปี 2561 ภาพรวมมีความสอดคล้องเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.74 และมีรายละเอียดรายด้านดังต่อไปนี้

ความเหมาะสมของงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร เกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ ๓ มีระดับความคิดเห็นว่าความเหมาะสมของงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.85 โดยเกษตรกรคิดว่าเกษตรกรคิดว่างบประมาณในการสนับสนุนในการจัดงานวันถ่ายทอดเทคโนโลยี ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการจัดงาน วัสดุอุปกรณ์ในการให้บริการวิชาการภายในงาน และค่าใช้จ่ายในการผลิตสื่อการถ่ายทอดเทคโนโลยี มีความเหมาะสม และเพียงพอต่อการจัดงาน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 รองลงมาคืองบประมาณในการสนับสนุนให้เกษตรกรเข้ามาเรียนรู้กิจกรรมในศูนย์ และการทดลองฝึกปฏิบัติมีความเหมาะสม และเพียงพอต่อกิจกรรมดังกล่าว อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86

ความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ฐานเรียนรู้และแปลงเรียนรู้ เกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ ๓ มีระดับความคิดเห็นว่าความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ฐานเรียนรู้และแปลงเรียนรู้อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.80 โดยวัสดุอุปกรณ์ อาหารสัตว์น้ำ พันธุ์สัตว์น้ำ และวัสดุ การเกษตรด้านการประมงอื่น ๆ อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 รองลงมาคือ วัสดุอุปกรณ์ อาหารสัตว์น้ำ พันธุ์สัตว์น้ำ และวัสดุการเกษตรด้านการประมงอื่น ๆ ในฐานเรียนรู้และแปลง เรียนรู้มีความเพียงพอ และตรงตามความต้องการในการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95

ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ เกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ ๓ มีระดับความคิดเห็นว่าประสิทธิภาพการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.74 โดยเกษตรกรคิดว่าเกษตรกรต้นแบบมีความเป็นผู้นำมีมนุษยสัมพันธ์และเต็มใจในการทำหน้าที่ได้ดีอยู่ใน ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 รองลงมาคือเกษตรกรต้นแบบมีความพร้อมในการอำนวยความสะดวก เมื่อเกิดปัญหาในการเรียนรู้ของเกษตรกรเอง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 และเกษตรกรต้นแบบ สามารถบริหารจัดการศูนย์ฯ มีความมุ่งมั่น ทุ่มเท ในการพัฒนาฐานเรียนรู้ และแปลงเรียนรู้ให้มีความเหมาะสม ในการเป็นแหล่งเรียนรู้ตามเป้าประสงค์ของโครงการฯ ตลอดเวลา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13

ความถูกต้องครบถ้วนและความทันสมัยของฐานเรียนรู้และแปลงเรียนรู้ เกษตรกรที่เข้ามาศึกษา เรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ ๓ มีระดับความคิดเห็นว่าความถูกต้องครบถ้วนและความทันสมัยของฐานเรียนรู้และแปลง เรียนรู้ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.69 โดยเกษตรกรคิดว่าฐานเรียนรู้ และแปลงเรียนรู้มีความถูกต้องน่าเชื่อถือ และสามารถศึกษาให้เข้าใจได้ง่าย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 รองลงมาคือฐานเรียนรู้มีความสอดคล้องกับแปลงเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 ฐานเรียนรู้และแปลงเรียนรู้มีความครอบคลุมเนื้อหาสาระครบถ้วน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 ฐานเรียนรู้และแปลงเรียนรู้ที่อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งาน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 และฐานเรียนรู้ และแปลงเรียนรู้มีความทันสมัย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06

ผลการประเมินด้านกระบวนการ

ในการประเมินด้านกระบวนการของเกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส ประจำปี 2561 มีการประเมินการตรวจสอบการปฏิบัติงาน การกำกับการติดตามการดำเนินงาน การพัฒนาเกษตรกรต้นแบบ และการพัฒนาฐานเรียนรู้และแปลงเรียนรู้ ผลการประเมินปรากฏดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส ด้านกระบวนการ

n = 347

	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	ราย	ราย	ราย	ราย	ราย			
ด้านกระบวนการ	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)			
การตรวจสอบการปฏิบัติงาน								
1. เกษตรกรคิดว่า	118	204	25	0	0	4.27	0.58	มากที่สุด
เจ้าหน้าที่ที่มีการ	(34.01)	(58.79)	(7.20)	(0.00)	(0.00)			
ปฏิบัติงานเป็นไป								
ตามแผนของ								
โครงการ								
2. เจ้าหน้าที่ที่	140	166	41	0	0	4.29	0.66	มากที่สุด
รับผิดชอบเข้าดูแล	(40.34)	(47.84)	(11.82)	(0.00)	(0.00)			
แนะนำ กำชับ								
ติดตามตรวจสอบ								
ความพร้อมของ								
ฐานเรียนรู้ และ								
แปลงเรียนรู้ให้อยู่								
ในสภาพพร้อมใช้								
งาน								

ตารางที่ 6 (ต่อ)

n = 347

ด้านกระบวนการ	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	ราย	ราย	ราย	ราย	ราย			
	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)			
3. มีการเชื่อมโยงเครือข่ายของเกษตรกรในพื้นที่ของเกษตรกรให้เข้ามาเรียนรู้	104 (29.97)	206 (59.37)	34 (9.80)	3 (0.86)	0 (0.00)	4.18	0.63	มาก
4. เกษตรกรคิดว่าการบริหารโครงการยึดเกษตรกรต้นแบบเจ้าของศูนย์เรียนรู้และเกษตรกรในพื้นที่เป็นสำคัญ	120 (34.58)	162 (46.69)	60 (17.29)	5 (1.44)	0 (0.00)	4.14	0.75	มาก
รวม						4.22	0.65	มากที่สุด
การกำกับติดตามการดำเนินการ								
5. เจ้าหน้าที่ติดตามผลหลังจากการมาเยี่ยมชมศูนย์เรียนรู้ของเกษตรกร	1 (0.28)	30 (8.65)	114 (32.85)	139 (40.06)	63 (18.16)	2.33	0.88	น้อย

ตารางที่ 6 (ต่อ)

n = 347

	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	ราย	ราย	ราย	ราย	ราย			
	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)			
ด้านกระบวนการ								
6. มีแผนการ	0	18	137	151	41	2.38	0.76	น้อย
ติดตาม และนิเทศ	(0.00)	(5.18)	(39.48)	(43.52)	(11.82)			
หลังจากการ								
เข้ามาเรียนรู้ของ								
เกษตรกร								
	รวม					2.35	0.82	น้อย
การพัฒนาเกษตรกรต้นแบบ								
7. เจ้าหน้าที่มีการ	100	184	57	6	0	4.09	0.72	มาก
พัฒนาเกษตรกร	(28.81)	(53.03)	(16.43)	(1.73)	(0.00)			
ต้นแบบให้ได้รับ								
ความรู้ และทักษะ								
ในการถ่ายทอดองค์								
ความรู้ด้านการ								
ประมง ทำให้								
เกษตรกรรู้สึกว่								
ได้รับองค์ความรู้ที่								
ถูกต้อง ครบถ้วน								
แม่นยำ								

ตารางที่ 6 (ต่อ)

n = 347

	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	ราย	ราย	ราย	ราย	ราย			
	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)			
ด้านกระบวนการ								
8. เกษตรกร	67	211	61	7	1	3.97	0.69	มาก
ต้นแบบถ่ายทอด	(19.31)	(60.81)	(17.58)	(2.02)	(0.28)			
องค์ความรู้ได้								
อย่างเชี่ยวชาญ								
9. เกษตรกร	9	15	135	125	63	2.37	0.92	น้อย
ต้นแบบนำสื่อมีเดีย	(2.60)	(4.32)	(38.90)	(36.02)	(18.16)			
ต่าง ๆ เช่น								
YouTube								
Facebook มา								
ส่งเสริมแนะนำ								
เกษตรกรเรียนรู้								
เพิ่มเติม								
	รวม					3.47	0.77	มาก
การพัฒนาฐานเรียนรู้ และแปลงเรียนรู้								
10. ฐานเรียนรู้	96	198	49	4	0	4.11	0.67	มาก
และแปลงเรียนรู้	(27.67)	(57.06)	(14.12)	(1.15)	(0.00)			
มีเนื้อหาวิชา								
สอดคล้อง และ								
ตอบโจทย์ประเด็น								
ปัญหาทาง								
การเกษตรของ								
ท่านและชุมชน								

ตารางที่ 6 (ต่อ)

n = 347

	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	ราย (ร้อยละ)	ราย (ร้อยละ)	ราย (ร้อยละ)	ราย (ร้อยละ)	ราย (ร้อยละ)			
ด้านกระบวนการ								
11. แปลงเรียนรู้ สามารถใช้ ประโยชน์ในการ สาธิตวิธี และสาธิต ผลให้ท่านเห็นอย่าง เข้าใจ	106 (30.55)	185 (53.31)	55 (15.85)	0 (0.00)	1 (0.29)	4.14	0.69	มาก
12. ฐานเรียนรู้เป็น จุดเรียนรู้เฉพาะ เรื่องที่สอดคล้องกับ หลักสูตรเรียนรู้ และแปลงเรียนรู้	103 (29.68)	194 (55.91)	49 (14.12)	1 (0.29)	0 (0.00)	4.15	0.65	มาก
13. เกษตรกร สามารถเข้ามา ศึกษาเรียนรู้ด้วย ตนเอง จากฐาน เรียนรู้และแปลง เรียนรู้ได้อย่าง ต่อเนื่อง ตลอดเวลา	91 (26.22)	213 (61.38)	41 (11.82)	2 (0.58)	0 (0.00)	4.13	0.62	มาก

ตารางที่ 6 (ต่อ)

n = 347

	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	ราย (ร้อยละ)	ราย (ร้อยละ)	ราย (ร้อยละ)	ราย (ร้อยละ)	ราย (ร้อยละ)			
ด้านกระบวนการ	ราย (ร้อยละ)	ราย (ร้อยละ)	ราย (ร้อยละ)	ราย (ร้อยละ)	ราย (ร้อยละ)			
14. การพัฒนาองค์ประกอบอื่น ๆ เช่น ศาลาการเรียนรู้ ศาลาข้อมูล ข่าวสาร โครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ข้อมูลประจำศูนย์ มุมเรียนรู้ เป็นต้น ทำให้ท่านรู้สึกประทับใจเมื่อเข้ามาเรียนรู้	117 (33.72)	161 (46.40)	55 (15.85)	14 (4.03)	0 (0.00)	4.10	0.81	มาก
รวม						4.12	0.68	มาก
ภาพรวมด้านกระบวนการ						3.76	1.03	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่า ด้านกระบวนการของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส ประจำปี 2561 โดยภาพรวมมีความสอดคล้องเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.03 และมีรายละเอียดรายด้านดังต่อไปนี้

การตรวจสอบการปฏิบัติงาน เกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ ฯ มีระดับความคิดเห็นว่าการตรวจสอบการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.65 โดยเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบเข้าดูแล แนะนำ กำชับ ติดตามตรวจสอบความพร้อมของฐานเรียนรู้ และแปลงเรียนรู้ให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 รองลงมาคือเจ้าหน้าที่มีการปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนของโครงการ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 มีการเชื่อมโยง

เครือข่ายของเกษตรกรในพื้นที่ของเกษตรกรให้เข้ามาเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 และการบริหารโครงการโดยยึดเกษตรกรต้นแบบเจ้าของศูนย์เรียนรู้ และเกษตรกรในพื้นที่เป็นสำคัญ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14

การกำกับติดตาม เกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ ฯ มีระดับความคิดเห็นว่าการกำกับการติดตาม อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.35 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.82 โดยแผนการติดตามและนิเทศหลังจากการเข้ามาเรียนรู้ของเกษตรกร อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.38 รองลงมาเจ้าหน้าที่ติดตามผลหลังจากการมาเยี่ยมชมศูนย์เรียนรู้ของเกษตรกร อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.33

การพัฒนาเกษตรกรต้นแบบ เกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ ฯ มีระดับความคิดเห็นว่าการพัฒนาเกษตรกรต้นแบบ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.47 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.77 โดยเจ้าหน้าที่มีการพัฒนาเกษตรกรต้นแบบให้ได้รับความรู้และทักษะในการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการประมง ทำให้เกษตรกรรู้สึกว่าได้รับองค์ความรู้ที่ถูกต้อง ครบถ้วน แม่นยำ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 รองลงมาคือเกษตรกรต้นแบบถ่ายทอดองค์ความรู้ได้อย่างเชี่ยวชาญ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 และเกษตรกรต้นแบบนำเสนอมีเดียต่าง ๆ เช่น YouTube Facebook มาส่งเสริมแนะนำเกษตรกรเรียนรู้เพิ่มเติม อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.37

การพัฒนาฐานเรียนรู้และแปลงเรียนรู้ เกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ ฯ มีระดับความคิดเห็นว่าการพัฒนาฐานเรียนรู้และแปลงเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.68 โดยฐานเรียนรู้เป็นจุดเรียนรู้เฉพาะเรื่องที่สอดคล้องกับหลักสูตรเรียนรู้และแปลงเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 รองลงมาแปลงเรียนรู้สามารถใช้ประโยชน์ในการสาธิตวิธี และสาธิตผลให้เกษตรกรเห็นอย่างเข้าใจ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 เกษตรกรสามารถเข้ามาศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองจากฐานเรียนรู้และแปลงเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดเวลา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 ฐานเรียนรู้และแปลงเรียนรู้มีเนื้อหาวิชาสอดคล้อง และตอบโจทย์ประเด็นปัญหาทางการเกษตรของเกษตรกร และชุมชน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 และการพัฒนาองค์ประกอบอื่น ๆ เช่น ศาลาการเรียนรู้ ศาลาข้อมูลข่าวสาร โครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ข้อมูลประจำศูนย์ มุมเรียนรู้ เป็นต้น ทำให้เกษตรกรรู้สึกประทับใจเมื่อเข้ามาเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10

ผลการประเมินด้านผลผลิต

ในการประเมินด้านผลผลิตของเกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส ประจำปี 2561 มีการประเมินเกษตรกรว่ามีความรู้ด้านการประมงเพิ่มมากขึ้น ความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของเกษตรกรในการกลับไปพัฒนางานด้านการประมงของตนเอง ผลการประเมินปรากฏดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ความคิดเห็นเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง
ในจังหวัดนราธิวาส ด้านผลผลิต

n = 347

ด้านผลผลิต	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	ราย	ราย	ราย	ราย	ราย			
	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)			
เกษตรกรมีความรู้ด้านการประมงเพิ่มมากขึ้น								
1. เกษตรกรได้รับความรู้ แนวคิด และประสบการณ์ใหม่ ๆ เกี่ยวกับการประมงเพิ่มมากขึ้น เช่น การเลี้ยงปลา กินพืช การเลี้ยงปลาดุก/ปลาหมอ การเลี้ยงปลาแบบลดต้นทุน การทำอาหารปลาอย่างง่าย การแปรรูปสัตว์น้ำ เป็นต้น	89 (25.65)	227 (65.42)	31 (8.93)	0 (0.00)	0 (0.00)	4.17	0.56	มาก
2. การที่เกษตรกรเข้ามาเรียนรู้เกษตรกรได้รับการพัฒนาทักษะทางด้านการประมงอย่างครบถ้วน	102 (29.39)	188 (54.18)	55 (15.85)	2 (0.58)	0 (0.00)	4.12	0.68	มาก
รวม						4.14	0.62	มาก

ตารางที่ 7 (ต่อ)

n = 347

ด้านผลผลิต	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	ราย	ราย	ราย	ราย	ราย			
	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)			
ความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้								
3. เกษตรกรพึงพอใจที่สามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้อย่างสะดวกโดยไม่จำกัดเวลา และสามารถเรียนรู้ได้จากของจริง	89 (25.65)	218 (62.82)	38 (10.95)	0 (0.00)	2 (0.58)	4.13	0.63	มาก
4. โดยรวมแล้วเกษตรกรเข้ามาศึกษาเรียนรู้มีความพึงพอใจต่อหลักสูตรเรียนรู้ฐานเรียนรู้ และแปลงเรียนรู้	77 (22.19)	211 (60.81)	56 (16.14)	3 (0.86)	0 (0.00)	4.04	0.65	มาก
5. เกษตรกรมีความพึงพอใจที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้และได้รับการปฏิบัติที่ดีทั้งจากเกษตรกรต้นแบบและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง	93 (26.80)	202 (58.21)	51 (14.70)	1 (0.29)	0 (0.00)	4.12	0.64	มาก

ตารางที่ 7 (ต่อ)

n = 347

ด้านผลผลิต	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	ราย	ราย	ราย	ราย	ราย			
	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)			
รวม						4.09	0.64	มาก
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของเกษตรกรในการกลับไปพัฒนางานด้านการประมงของเกษตรกรเอง								
6. เกษตรกรเข้ามา ศึกษาเรียนรู้ สามารถนำความรู้ ไปต่อยอดพัฒนา พื้นที่ด้านการ ประมงของ เกษตรกรเองได้	65 (18.73)	189 (54.47)	90 (25.94)	3 (0.86)	0 (0.00)	3.91	0.69	มาก
7. หลังจากที่ เกษตรกรเข้ามา เรียนรู้แล้ว เกษตรกรสามารถ นำความรู้ที่ได้รับ กลับไปประยุกต์ หรือต่อยอดในพื้นที่ ของเกษตรกรเองได้	87 (25.07)	151 (43.52)	97 (27.95)	11 (3.17)	1 (0.29)	3.90	0.82	มาก

ตารางที่ 7 (ต่อ)

n = 347

ด้านผลผลิต	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	ราย	ราย	ราย	ราย	ราย			
	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)			
8. ความเป็นอยู่ ของเกษตรกรดีขึ้น ทำให้เกษตรกร สามารถพึ่งพา ตนเอง เช่น สามารถวางแผนการผลิต ลดต้นทุนการผลิต และลดความเสี่ยง ในการทำ การเกษตรด้านการ ประมง และด้าน อื่น ๆ ลงได้	72 (20.75)	116 (33.43)	115 (33.14)	44 (12.68)	0 (0.00)	3.62	0.95	มาก
รวม						3.81	0.82	มาก
ภาพรวมด้านผลผลิต						4.00	0.73	มาก

จากตารางที่ 7 พบว่า ด้านผลผลิตเกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส ประจำปี 2561 ภาพรวมมีความสอดคล้องเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.73 และมีรายละเอียดรายด้านดังต่อไปนี้

เกษตรกรมีความรู้ด้านการประมงเพิ่มมากขึ้น โดยเกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ ฯ มีระดับความคิดเห็นว่าตนเองมีความรู้ด้านการประมงเพิ่มมากขึ้น อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.62 โดยเกษตรกรได้รับความรู้ แนวคิด และจากประสบการณ์ใหม่ ๆ เกี่ยวกับการประมงเพิ่มมากขึ้น เช่น การเลี้ยงปลาในพืชมังคัง การเลี้ยงปลาในกระชัง การเลี้ยงปลาแบบลดต้นทุน การทำอาหารปลาอย่างง่าย การแปรรูปสัตว์น้ำ เป็นต้น อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 รองลงมาการที่เกษตรกร เข้ามาเรียนรู้เกษตรกรได้รับการพัฒนาทักษะทางด้านการประมงอย่างครบถ้วน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12

ความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ เกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ ฯ มีระดับความคิดเห็นว่าเกษตรกรมีความพึงพอใจที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.64 โดยพึงพอใจที่สามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้อย่างสะดวก โดยไม่จำกัดเวลา และสามารถเรียนรู้ได้จากของจริง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 รองลงมาเกษตรกรพึงพอใจที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ และได้รับการปฏิบัติที่ดีทั้งจากเกษตรกรต้นแบบ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 และโดยรวมแล้วเกษตรกรเข้ามาศึกษาเรียนรู้มีความพึงพอใจต่อหลักสูตรเรียนรู้ ฐานเรียนรู้ และแปลงเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของเกษตรกรในการกลับไปพัฒนางานด้านการประมงของเกษตรกรเอง โดยเกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ ฯ มีระดับความคิดเห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของเกษตรกรในการกลับไปพัฒนางานด้านการประมงของตัวเอง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.82 โดยเกษตรกรสามารถนำความรู้ไปต่อยอดพัฒนาพื้นที่ด้านการประมงของเกษตรกรเองได้ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 รองลงมาสามารถนำความรู้ที่ได้รับกลับไปประยุกต์หรือต่อยอดในพื้นที่ของเกษตรกรได้ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 และความเป็นอยู่ของเกษตรกรดีขึ้นทำให้สามารถพึ่งพาตนเอง เช่น สามารถวางแผนการผลิต ลดต้นทุนการผลิต และลดความเสี่ยงในการทำเกษตร ด้านการประมง และด้านอื่น ๆ ลงได้ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.62

ตอนที่ 3. ปัญหา และข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาโครงการศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส

การศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาโครงการศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส ประจำปีงบประมาณ 2561 ครั้งนี้ รวบรวมจากการวิเคราะห์แบบสอบถามปลายเปิด (Open – end Form) โดยแบบสอบถามทั้งหมด 347 ชุด มีผู้ตอบแบบสอบถามแบบปลายเปิดทั้งหมด 206 ชุด คิดเป็นร้อยละ 59.37 โดยมีเนื้อหาดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 แสดงความถี่ของปัญหา และข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาโครงการศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส

n = 347

ลำดับที่	ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค	ความถี่	ข้อเสนอแนะ
1	การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของศูนย์เครือข่ายด้านการประมง โดยเกษตรกรที่เข้าไปศึกษาเรียนรู้ใน ศพก. หลัก บางรายไม่ทราบว่ามิศูนย์เครือข่ายด้านการประมง โดยเฉพาะอยู่ในพื้นที่ ทำให้ขาดโอกาสในการเข้าถึงการเรียนรู้	17	- เจ้าหน้าที่ ควรลง พื้นที่ ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรทราบมากขึ้น - ควรจัดทำข้อมูลศูนย์เรียนรู้ฯ เครือข่ายด้านการประมง ไว้ในพื้นที่ของ ศพก.หลัก
2	การจัดกิจกรรมวันถ่ายทอดเทคโนโลยี ซึ่งการจัดกิจกรรมมีพิธีการที่มากเกินไปทำให้เกษตรกรที่มาเรียนรู้เสียเวลาในการเข้าฐานเรียนรู้ และใช้เวลาในการเรียนรู้แต่ละฐานได้น้อยลง	28	- ควรลดพิธีการในการเปิดกิจกรรมลง - ให้เกษตรกรที่สนใจด้านใดด้านหนึ่ง เรียนรู้เฉพาะเรื่องที่เกษตรกรสนใจ
3	ศูนย์เครือข่ายด้านการประมง ไม่ได้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ทำให้ความดึงดูดใจให้เกษตรกรเข้าไปเรียนรู้ได้น้อยลง	13	- ควรเพิ่มงบประมาณในการพัฒนาศูนย์เครือข่ายด้านการประมง ให้สามารถพัฒนาได้เหมือน ศพก.หลัก
4	ข้อมูลสนับสนุนด้านการประมงอื่น ๆ เพื่อให้เกษตรกรได้ใช้ประกอบในการตัดสินใจ เช่น ข้อมูลร้านจำหน่ายลูกพันธุ์สัตว์น้ำ ร้านค้าปัจจัยการผลิต เช่น วัตถุดิบในการทำอาหารปลาแบบลดต้นทุน เครื่องบดอาหารปลา พันธุ์หญ้าเนเปียร์ กระชังบัก โครงกระชัง เป็นต้น และข้อมูลเกี่ยวกับการติดต่อเจ้าหน้าที่เพื่อติดต่อสอบถามโดยตรง	19	- เจ้าหน้าที่ควรจัดทำข้อมูลร้านจำหน่ายลูกพันธุ์สัตว์น้ำ ร้านค้าปัจจัยการผลิต และข้อมูลเกี่ยวกับการติดต่อเจ้าหน้าที่เพื่อติดต่อสอบถามโดยตรง

ตารางที่ 8 (ต่อ)

n = 347

ลำดับที่	ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค	ความถี่	ข้อเสนอแนะ
5	อยากให้ฐานเรียนรู้ในการสาธิตการเพาะพันธุ์ปลา โดยเกษตรกรอยากให้ ศพก. หลัก หรือ ศูนย์เครือข่ายด้านการประมง มีการสาธิตการเพาะผสมเทียมพันธุ์สัตว์น้ำ และให้เป็นแหล่งจำหน่ายลูกพันธุ์สัตว์น้ำของชุมชน	25	- เจ้าหน้าที่ควรพัฒนาเกษตรกรต้นแบบให้มีองค์ความรู้ในการเพาะพันธุ์สัตว์น้ำ และเพิ่มหลักสูตรเรียนรู้เรื่องการเพาะและขยายพันธุ์สัตว์น้ำ - เจ้าหน้าที่และเกษตรกรต้นแบบควรพัฒนาแปลงเรียนรู้ให้มีกิจกรรมการเพาะพันธุ์สัตว์น้ำเพื่อเกษตรกรจะได้เข้ามาเรียนรู้ได้อย่างครบถ้วน
6	อยากให้มีการศึกษาดูงานในแปลงเรียนรู้อื่น ๆ นอกพื้นที่	12	ควรเพิ่มงบประมาณให้เกษตรกรที่มีความต้องการตามความเป็นจริงได้ไปศึกษาดูงานในพื้นที่อื่น ๆ
7	อยากได้รับการสนับสนุนปัจจัย เช่น พันธุ์สัตว์น้ำ อาหารสัตว์น้ำ กระชังบ่ การชุดบ่อ จากหน่วยงานกรมประมง โดยเกษตรกรที่เข้ามาศึกษาดูงานอยากได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตต่าง ๆ เพื่อดำเนินการในกิจกรรมของตัวเอง	57	ควรมีการเพิ่มเติมงบประมาณในการสนับสนุนปัจจัยการผลิต
8	ขาดการติดตามของเจ้าหน้าที่หลังจากที่เกษตรกรเข้ามาศึกษาดูงาน	16	เจ้าหน้าที่ควรติดตามเกษตรกรเพื่อให้คำแนะนำเพิ่มเติมสำหรับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้กลับไปใช้ในประโยชน์ของพื้นที่ตนเอง
9	เงินทุนในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ โดยเกษตรกรไม่มีเงินทุนในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ อยากให้ภาครัฐสนับสนุนสินเชื่อรายย่อย และไม่มีดอกเบี้ย	19	ภาครัฐควรมีนโยบายให้เกษตรกรเข้าถึงสินเชื่อได้ง่ายขึ้น

จากตารางที่ 8 แสดงให้เห็นว่าปัญหา และข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาโครงการศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส ประจำปีงบประมาณ 2561 ประเด็นที่มีความถี่มากที่สุด คือ เกษตรกรอยากได้รับการสนับสนุนปัจจัย เช่น พันธุ์สัตว์น้ำ อาหารสัตว์ น้ำ กระชังบ่อ การขุดบ่อ จากหน่วยงานกรมประมง โดยเกษตรกรที่เข้ามาศึกษาดูงานอยากได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตต่าง ๆ เพื่อดำเนินการในกิจกรรมของตนเอง รองลงมา คือ การจัดกิจกรรมวันถ่ายทอดเทคโนโลยี ซึ่งการจัดกิจกรรมมีพิธีการที่มากเกินไปทำให้เกษตรกรที่มาเรียนรู้เสียเวลาในการเข้าฐานเรียนรู้ และใช้เวลาในการเรียนรู้แต่ละฐานได้น้อยลง เกษตรกรอยากให้ฐานเรียนรู้ในการสาธิตการเพาะพันธุ์ปลา โดยให้ศพก.หลัก หรือศูนย์เครือข่ายด้านการประมง มีการสาธิตการเพาะผสมเทียมพันธุ์สัตว์น้ำ และให้เป็นแหล่งจำหน่ายลูกพันธุ์สัตว์น้ำของชุมชน และมีข้อมูลสนับสนุนด้านการประมงอื่น ๆ เพื่อให้เกษตรกรได้ใช้ประกอบในการตัดสินใจ เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับการติดต่อเจ้าหน้าที่เพื่อติดต่อสอบถาม ข้อมูลร้านจำหน่ายลูกพันธุ์สัตว์น้ำ ร้านค้าปัจจัยการผลิต เช่น วัตถุดิบในการทำอาหารปลาแบบลดต้นทุน เครื่องบดอาหารปลา พันธุ์หญ้าเนเปียร์ กระชังบ่อ โครงกระชัง เป็นต้น ภาครัฐสนับสนุนสินเชื่อรายย่อย และไม่มีดอกเบี้ย เพื่อเป็นเงินทุนในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกษตรกรที่เข้าไปศึกษาเรียนรู้ใน ศพก. หลัก บางรายไม่ทราบว่ามิศูนย์เรียนรู้เครือข่ายด้านการประมง ทำให้ขาดโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ การติดตามของเจ้าหน้าที่หลังจากที่เกษตรกรเข้ามาศึกษาดูงานทำได้น้อย และที่มีความถี่น้อยที่สุด คือเกษตรกรอยากให้มีการศึกษาดูงานในแปลงเรียนรู้อื่น ๆ นอกพื้นที่

บทที่ 4

วิจารณ์ผลการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นการประเมินผลระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 โดยใช้แบบสอบถามประเมินสภาวะแวดล้อม (Context evaluation) ประเมินปัจจัยนำเข้า (Input evaluation) ประเมินกระบวนการ (Process evaluation) และประเมินผลผลิต (Product evaluation) ตามรูปแบบการประเมินแบบซิปป (CIPP model) สามารถวิจารณ์ผลการวิจัยได้ดังนี้

4.1) ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร

4.1.1 ลักษณะพื้นฐานบางประการด้านสังคม พบว่า เกษตรกรที่เข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ฯ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 59.08 ส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ยอยู่ในช่วง 46-55 ปี ส่วนมากสำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา และมีอาชีพหลักคืออาชีพเกษตรกร สอดคล้องกับผลการศึกษาคงแยะ (2556) ได้ทำการศึกษาระดับความรู้และความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการอบรมหลักสูตรการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด โครงการศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนด้านการประมง จังหวัดพัทลุง พบว่าเกษตรกรที่เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่เป็นเพศชาย และส่วนมากประกอบอาชีพเกษตรกร

4.1.2 ลักษณะพื้นฐานบางประการด้านเศรษฐกิจ พบว่า เกษตรกรที่เข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ฯ ร้อยละ 41.21 มีรายได้น้อยกว่า 50,000 บาท และพบว่าสาเหตุที่ทำให้เกษตรกรไม่ได้ดำเนินการนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในกิจกรรมด้านการประมง ส่วนมากไม่มีเงินทุน คิดเป็นร้อยละ 12.39

4.1.3 ลักษณะพื้นฐานบางประการด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ พบว่า ประสิทธิภาพการเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกรที่เข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ฯ ส่วนมากเป็นบ่อดิน คิดเป็นร้อยละ 46.40 ประสิทธิภาพด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกร ส่วนมากไม่มีประสิทธิภาพ คิดเป็นร้อยละ 31.49

4.1.4 ลักษณะพื้นฐานบางประการด้านสังคมเกี่ยวกับการเข้าศึกษาเรียนรู้ พบว่า เกษตรกรที่เข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ฯ ร้อยละ 75.50 ต้องการเข้าศึกษาเรียนรู้เพื่อตัดสินใจในการประกอบอาชีพด้านการประมงในอนาคต จำนวนครั้งที่เข้าศึกษาเรียนรู้ส่วนมากมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1-3 ครั้ง เกษตรกรเข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ฯ ส่วนมากทราบแหล่งข้อมูลจากเจ้าหน้าที่กรมประมง คิดเป็นร้อยละ 29.68 เกษตรกรส่วนมากเห็นด้วยกับองค์ประกอบของศูนย์เรียนรู้ฯ คิดเป็นร้อยละ 99.42 และเกษตรกรส่วนมากนำองค์ความรู้ไปปรับใช้ คิดเป็นร้อยละ 75.50

4.2) ผลการวิจารณ์ด้านสภาวะแวดล้อม

การประเมินผลระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส ประจำปีงบประมาณ 2561 ด้านสภาวะแวดล้อม เกษตรกรมีระดับความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.68 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้ ในแวดวงวิชาการยอมรับร่วมกันว่าแนวคิดเกี่ยวกับศูนย์การเรียนรู้ มีจุดเริ่มต้นจากความเชื่อที่ว่ามนุษย์ทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต (Long Life Learning) และเป็นการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องยาวนาน การเรียนรู้ดังกล่าวจึงไม่ได้จำกัดเฉพาะห้องเรียนมีเนื้อหาหลักสูตรแน่นอน มีเอกสารตำราเรียน ฯลฯ หากแต่เป็นสถานที่ซึ่งจัดขึ้น เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วยปฏิบัติการอย่างแท้จริง ตลอดจนสามารถสร้างแผนงานรองรับเพื่อให้ความรู้เข้าสู่ผู้ที่เรียนรู้ได้อย่างสอดคล้องกับเพศ วัย และสถานะทางอาชีพ รวมถึงสามารถนำไปปฏิบัติได้ในชีวิตจริง ทั้งนี้ข้อสรุปจากงานวิจัยของ ดวงทิพย์ (2543) ชี้ว่าการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้ครอบคลุมและทั่วถึงนั้น รัฐบาลมีแนวทางที่จะให้ชุมชนร่วมกันรับผิดชอบในการแสวงหาวัสดุ อุปกรณ์ กำลังคน สถานที่จากแหล่งวิทยาการในชุมชน หรือท้องถิ่นซึ่งได้แก่ ผู้รู้ ผู้ชำนาญ สถานประกอบการ เป็นทรัพยากรในชุมชน โดยปัจจุบันมีหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ให้ความสำคัญ และร่วมดำเนินการจัดแหล่งวิทยาการในชุมชนขึ้นในรูปแบบของศูนย์การเรียนรู้ ส่วนความคิดเห็นรายด้านพบว่ามีความสอดคล้องเหมาะสมในระดับมากดังต่อไปนี้

หลักการแนวคิดและเหตุผลของโครงการมีความสอดคล้องเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.63 โดยเห็นว่าโครงการนี้เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในชุมชน โครงการมีความชัดเจนเหมาะสมและนำไปสู่การปฏิบัติได้ และองค์ประกอบของศูนย์ฯ มีความครบถ้วนสามารถขับเคลื่อนให้เกิดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุชาติ และคณะ (2553) ที่ได้ทำการศึกษาสภาพปัญหาของศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงในภาคการเกษตร ตำบลลำพญา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม งานวิจัยชี้ให้เห็นความสำคัญของการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างศูนย์เรียนรู้ ำกับชุมชน รวมทั้งการพัฒนาระบบการจัดการการสื่อสารในชุมชนโดยเฉพาะการใช้เครื่องมือการประชาสัมพันธ์ที่ต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์ของโครงการมีความสอดคล้องเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.65 ซึ่งวัตถุประสงค์ของโครงการมีความสอดคล้องสภาวะปัจจุบันของเกษตรกรที่มีปัญหาในเรื่องต้นทุนการผลิตที่ค่อนข้างสูง เกษตรกรส่วนใหญ่เกิดปัญหาการขาดทุน เกิดหนี้สิน และไม่สามารถพึ่งพาตนเอง วัตถุประสงค์ของโครงการนั้นมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ มีความสอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรที่จะนำองค์ความรู้ที่ได้รับจากเกษตรกรต้นแบบไปปรับใช้ในกิจกรรมด้านการประมงของตนเอง ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้จากจากเกษตรกรต้นแบบในชุมชนสู่เกษตรกรด้วยกันเอง

เป้าหมายของโครงการและการเตรียมการภายในโครงการนั้นมีความสอดคล้องเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.70 โดยเกษตรกรคิดว่าการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ เช่น เกษตร ปศุสัตว์ ตรวจบัญชีสหกรณ์ ชลประทาน เป็นต้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของเกษตรกร โครงการมีเป้าหมายชัดเจนเพื่อให้เกษตรกรเข้ามาเรียนรู้ได้ตลอดเวลา มีการเตรียมการเพื่อให้เกิดความพร้อมในการเรียนรู้ เช่น การจัดงานวันถ่ายทอดเทคโนโลยีเจ้าหน้าที่สามารถปฏิบัติได้ดี แต่ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ควรเพิ่มประสิทธิภาพในการแนะนำประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรเข้ามาศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งเจ้าหน้าที่ควรขูงใจให้เกษตรกร และลงพื้นที่เพื่อประชาสัมพันธ์ถึงโครงการศูนย์ ฯ อย่างต่อเนื่อง

กล่าวโดยสรุปได้ว่าเกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ ฯ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักการ แนวคิดและเห็นผลของโครงการ วัตถุประสงค์ของโครงการ เป้าหมายของโครงการและการเตรียมการภายในโครงการ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และรายด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมากที่สุด เป็นเพราะโครงการศูนย์เรียนรู้ ฯ ดังกล่าว มีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเด็นยุทธศาสตร์ และเป็นไปตามสภาวะแวดล้อมของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ศูนย์ประเมินผล, 2560) ขณะเดียวกัน ผู้บริหารได้ให้ความสำคัญต่อศูนย์เรียนรู้ ฯ ในระดับชุมชน ที่จะเป็นเครื่องมือในการพัฒนาการเกษตรดูแลเกษตรกร และช่วยแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรต่าง ๆ ในพื้นที่ และให้การสนับสนุนงบประมาณเพื่อการจัดทำศูนย์เรียนรู้ ฯ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการขับเคลื่อนตามเป้าประสงค์การพัฒนางานการเกษตรด้านการประมง

เมื่อพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งโครงการศูนย์เรียนรู้ ฯ พบว่า วัตถุประสงค์ของศูนย์เรียนรู้ ฯ มีความสอดคล้องสภาวะปัจจุบันของเกษตรกรที่มีปัญหาในเรื่องต้นทุนการผลิตที่ค่อนข้างสูง เกษตรกรส่วนใหญ่เกิดปัญหาการขาดทุน เกิดหนี้สิน และไม่สามารถพึ่งพาตนเอง ศูนย์เรียนรู้ ฯ นั้นมีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ ความสอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรที่จะนำองค์ความรู้ที่ได้รับจากเกษตรกรต้นแบบไปปรับใช้ในกิจกรรมด้านการประมงของตนเอง ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้จากเกษตรกรต้นแบบในชุมชนสู่เกษตรกรด้วยกันเอง เกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ ฯ จึงเห็นว่าวัตถุประสงค์ของการการจัดตั้งโครงการศูนย์เรียนรู้ ฯ มีความสอดคล้องและเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ประการสำคัญคือ ถึงแม้ว่าเป้าหมายของโครงการและการเตรียมการภายในโครงการนั้นมีความสอดคล้องและเหมาะสมอยู่ในระดับมาก แต่ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ควรปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพในการแนะนำประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรเข้ามาศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งเจ้าหน้าที่ควรขูงใจให้เกษตรกร และลงพื้นที่เพื่อประชาสัมพันธ์ถึงโครงการศูนย์เรียนรู้ ฯ อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ กฤตชัย และคณะ (2559) ที่ได้ทำการศึกษาการศึกษาโครงการศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนตามนโยบายเศรษฐกิจพอเพียงของรัฐบาลในเขตจังหวัดลพบุรี พบว่าในด้านบทบาทของเจ้าหน้าที่ขาดความชัดเจน

4.3) ผลการวิจารณ์ด้านปัจจัยนำเข้า

การประเมินด้านปัจจัยนำเข้าของเกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส ประจำปีงบประมาณ 2561 เกษตรกรมีระดับความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.74 โดยภาครัฐได้สนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ด้านการประมง ฐานเรียนรู้ และแปลงเรียนรู้ และการบริหารจัดการตามความต้องการของชุมชน เน้นความถูกต้องครบถ้วน ความทันสมัยของฐานเรียนรู้ และแปลงเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ สกฤตา (2545) ได้กล่าวว่า ศูนย์เรียนรู้ต้องมียุทธศาสตร์ประกอบทั้งด้านปริมาณ และด้านคุณภาพ อาทิ วัสดุต่าง ๆ ครุภัณฑ์ วิทยากรประจำศูนย์ วิทยากรประจำศูนย์มีความชำนาญทำให้ผู้รับบริการได้รับความรู้ ความเข้าใจ และความพึงพอใจ และมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามเกณฑ์ทุกประการ ส่วนความคิดเห็นรายด้าน พบว่ามีความสอดคล้องเหมาะสมในระดับมาก ดังนี้

ความเหมาะสมของงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรนั้นมีความสอดคล้องเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.85 โดยเกษตรกรคิดว่าความเหมาะสมของงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร ใช้ในการสนับสนุนในการจัดงานวันถ่ายทอดเทคโนโลยี วัสดุอุปกรณ์ในการให้บริการวิชาการ ภายในงาน การผลิตสื่อการถ่ายทอดเทคโนโลยีมีความเหมาะสม และเพียงพอต่อการจัดงาน รวมทั้งงบประมาณในการสนับสนุนให้เกษตรกรเข้ามาเรียนรู้กิจกรรมในศูนย์ และการทดลองฝึกปฏิบัติมีความเหมาะสม และเพียงพอต่อกิจกรรมดังกล่าว

ความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ฐานเรียนรู้และแปลงเรียนรู้ที่มีความสอดคล้องเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.80 โดยเกษตรกรคิดว่าวัสดุอุปกรณ์อาหารสัตว์น้ำ พันธุ์สัตว์น้ำ และวัสดุการเกษตรด้านการประมงอื่น ๆ ในฐานเรียนรู้ และแปลงเรียนรู้มีความเพียงพอและตรงตามความต้องการในการเรียนรู้ของเกษตรกร และอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน

ประสิทธิภาพการบริหารจัดการนั้นมีความสอดคล้องเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.74 โดยเกษตรกรคิดว่าเกษตรกรต้นแบบสามารถบริหารจัดการศูนย์ ฯ มีความมุ่งมั่น ทุ่มเท ในการพัฒนาฐานเรียนรู้ และแปลงเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมในการเป็นแหล่งเรียนรู้อยู่ตามเป้าประสงค์ของโครงการ ฯ ตลอดเวลาเกษตรกรต้นแบบมีความเป็นผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์ และเต็มใจในการทำหน้าที่ได้ดี และพร้อมในการอำนวยความสะดวกเมื่อเกิดปัญหาในการเรียนรู้ของเกษตรกร

ความถูกต้องครบถ้วนและความทันสมัยของฐานเรียนรู้และแปลงเรียนรู้ที่มีความสอดคล้องเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.69 โดยเกษตรกรคิดว่าฐานเรียนรู้และแปลงเรียนรู้มีความครอบคลุมเนื้อหาสาระครบถ้วน มีความทันสมัย มีความถูกต้องน่าเชื่อถือ และสามารถศึกษาให้เข้าใจได้ง่าย ฐานเรียนรู้มีความสอดคล้องกับแปลงเรียนรู้ และอยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งาน

กล่าวโดยสรุปได้ว่าเกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ ฯ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร ความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ฐานเรียนรู้และแปลงเรียนรู้

ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ความถูกต้องครบถ้วนฐานเรียนรู้และแปลงเรียนรู้ และความทันสมัยของฐานเรียนรู้และแปลงเรียนรู้ โดยภาพรวมและรายด้านมีความสอดคล้องและเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน ทั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ กุลธิดา (2558) ได้ทำการศึกษาศึกษาการประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้ชุมชนในประเทศไทย พบว่าด้านปัจจัยนำเข้าของศูนย์เรียนรู้ได้รับงบประมาณ รวมทั้งมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ซึ่งประกอบไปด้วยงบประมาณที่เข้าไปอุดหนุนให้กับศูนย์เรียนรู้ฯ สภาพความพร้อมของฐานเรียนรู้ แปลงเรียนรู้ต่าง ๆ อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน รวมทั้งมีความถูกต้องครบถ้วน เกษตรกรสามารถเข้าใจได้ง่าย เกษตรกรต้นแบบมีภาวะความเป็นผู้นำ พร้อมอำนวยความสะดวกให้กับเกษตรกรในการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี

4.4) ผลการวิจารณ์ด้านกระบวนการ

การประเมินด้านกระบวนการของเกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประเมิน ในจังหวัดนราธิวาส ประจำปีงบประมาณ 2561 เกษตรกรมีระดับความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.03 โดยมีการประเมินด้านประสิทธิภาพการตรวจสอบการปฏิบัติงาน การกำกับติดตามการดำเนินการพัฒนาเกษตรกรต้นแบบ และการพัฒนาฐานเรียนรู้และแปลงเรียนรู้ ส่วนความคิดเห็นรายด้านพบว่ามีความสอดคล้องเหมาะสมในระดับน้อย ระดับมาก และมากที่สุด ดังต่อไปนี้

การตรวจสอบการปฏิบัติงานนั้นมีความสอดคล้องเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.65 โดยเกษตรกรคิดว่าเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบเข้าดูแล แนะนำ กำชับ ติดตาม ตรวจสอบความพร้อมของฐานเรียนรู้ และแปลงเรียนรู้ให้อยู่ในสภาพพร้อมที่จะให้เกษตรกรเข้ามาเรียนรู้ ได้มีการเชื่อมโยงเครือข่ายของเกษตรกรในพื้นที่ของเกษตรกรด้วยกันให้เข้ามาเรียนรู้ ยึดเกษตรกรต้นแบบเจ้าของศูนย์เรียนรู้ และเกษตรกรในพื้นที่เป็นสำคัญ

การกำกับติดตามการดำเนินการนั้นมีความสอดคล้องเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.35 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.82 โดยเกษตรกรคิดว่าเจ้าหน้าที่การวางแผนการติดตามและนิเทศจากการเข้ามาเรียนรู้ของเกษตรกรนั้นอยู่ในระดับน้อย และการที่เจ้าหน้าที่ติดตามผลหลังจากการมาเยี่ยมชมศูนย์เรียนรู้ ๆ ของเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับน้อยเช่นกัน ซึ่งในกระบวนการติดตามเกษตรกรนั้น เจ้าหน้าที่ควรลงพื้นที่ติดตามเกษตรกรให้มากขึ้น ซึ่งในประเด็นนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ ชนิตดา (2557) ได้ทำการศึกษาศึกษาการประเมินโครงการระบบ โครงการการเรียนรู้ไร้พรมแดนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 ซึ่งผลประเมินด้านกระบวนการนั้น เห็นว่าการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงานไม่ค่อยเหมาะสม โดยเฉพาะสถานศึกษาไม่มีการจัดทำคู่มือ การนิเทศ ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง ไม่มีการวางแผนการติดตามและนิเทศการดำเนินงานโครงการ และควรมีการปรับปรุงด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม การดำเนินงาน ให้เป็นไปอย่างสม่ำเสมอ มีแนวทางที่ชัดเจน

การพัฒนาเกษตรกรต้นแบบนั้นมีความสอดคล้องเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.47 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.77 โดยเกษตรกรคิดว่าเจ้าหน้าที่ได้ทำการพัฒนาเกษตรกรต้นแบบให้ได้รับความรู้และทักษะในการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการประมงทำให้เกษตรกรรู้สึกว่าได้รับองค์ความรู้ที่ถูกต้อง ครบถ้วน แม่นยำ เกษตรกรต้นแบบถ่ายทอดองค์ความรู้ได้อย่างเชี่ยวชาญ แต่ทั้งนี้เกษตรกรต้นแบบนำสื่อมีเดียต่าง ๆ เช่น YouTube Facebook มาส่งเสริมแนะนำเกษตรกรเรียนรู้เพิ่มเติม อยู่ในระดับน้อย ซึ่งควรพัฒนาให้เกษตรกรต้นแบบนั้นประยุกต์ในการนำเทคโนโลยีเข้ามาเป็นสื่อในการเรียนรู้ให้มากขึ้น สอดคล้องกับหลักการของศูนย์เรียนรู้ชุมชนที่ กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2538, อ้างจาก สุกฤตา, 2545) ว่าศูนย์เรียนรู้ชุมชนนั้นควรจัดให้มีสื่ออิเล็กทรอนิกส์เข้ามาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพเพื่อการเรียนรู้

การพัฒนาฐานเรียนรู้ และแปลงเรียนรู้ นั้นมีความสอดคล้องเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.68 โดยเกษตรกรคิดว่าเจ้าหน้าที่รวมทั้งเกษตรกรต้นแบบได้พัฒนาฐานเรียนรู้และแปลงเรียนรู้ให้มีเนื้อหาวิชาสอดคล้องและตอบโจทย์ประเด็นปัญหาทางการเกษตรของเกษตรกรและชุมชน แปลงเรียนรู้สามารถใช้ประโยชน์ในการสาธิตวิธี และสาธิตผลให้เกษตรกรเห็นอย่างเข้าใจ เป็นจุดเรียนรู้เฉพาะเรื่องที่สอดคล้องกับหลักสูตรเรียนรู้และแปลงเรียนรู้ เกษตรกรสามารถเข้ามาศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่อง ตลอดเวลา รวมทั้งการพัฒนาองค์ประกอบอื่น ๆ เช่น ศาลาการเรียนรู้ ศาลาข้อมูล ข่าวสาร โครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ข้อมูลประจำศูนย์ มุมเรียนรู้ เป็นต้น ทำให้เกษตรกรรู้สึกประทับใจเมื่อเข้ามาเรียนรู้

กล่าวโดยสรุปได้ว่าเกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ ฯ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการตรวจสอบการปฏิบัติงาน การกำกับติดตามการดำเนินงาน การพัฒนาเกษตรกรต้นแบบ และการพัฒนาฐานเรียนรู้และแปลงเรียนรู้ โดยภาพรวมมีความสอดคล้องและเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และรายด้านมีความสอดคล้องเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง และระดับมาก โดยด้านการตรวจสอบการปฏิบัติงานนั้น เจ้าหน้าที่มีการตรวจสอบการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนของโครงการศูนย์เรียนรู้ ฯ เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบเข้าดูแล แนะนำ กำกับ ติดตามตรวจสอบความพร้อมของฐานเรียนรู้ และแปลงเรียนรู้ ให้อยู่ในสภาพพร้อมที่จะให้เกษตรกรเข้ามาเรียนรู้ได้ตลอดเวลา มีการเชื่อมโยงเครือข่ายของเกษตรกรในพื้นที่ของเกษตรกรให้เข้ามาเรียนรู้ และเกษตรกรคิดว่าการบริหารโครงการศูนย์เรียนรู้นั้นยึดเกษตรกรต้นแบบเจ้าของศูนย์เรียนรู้ ฯ และเกษตรกรในพื้นที่เป็นสำคัญ

แต่อย่างไรก็ตาม กระบวนการในด้านการติดตามการดำเนินงาน แม้ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่เจ้าหน้าที่มีการติดตามผลหลังจากการเข้ามาศึกษาเรียนรู้ของเกษตรกรนั้นมีค่าเฉลี่ยที่น้อย ซึ่งเจ้าหน้าที่ควรเพิ่มประสิทธิภาพการติดตามและเป็นที่ปรึกษาให้กับเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง หรือผู้บริหารโครงการศูนย์เรียนรู้ ฯ ควรเพิ่มงบประมาณ หรือปัจจัยที่สามารถเพิ่มศักยภาพของเจ้าหน้าที่ในการติดตามให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ชนิตดา (2557) ที่ได้ทำการศึกษาคำประเมินโครงการระบบโครงการการเรียนรู้ไร้พรมแดนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 โดยพบว่า ด้านกระบวนการควรปรับปรุงด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม การดำเนินงาน รวมทั้งแนวทาง

ในการพัฒนาโครงการนั้นการนิเทศ กำกับ ติดตาม ควรเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และมีการดูแลอย่างใกล้ชิด และในด้านการพัฒนาเกษตรกรต้นแบบ แม้ภาพรวมมีความสอดคล้องและเหมาะสมอยู่ในระดับมาก แต่เกษตรกรต้นแบบนำสื่อมีเดียต่าง ๆ เช่น YouTube Facebook เป็นต้น มาส่งเสริมให้เกษตรกรเรียนรู้เพิ่มเติม อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ควรแนะนำเกษตรกรต้นแบบให้นำสื่อมีเดียต่าง ๆ เข้ามาใช้งานให้มากขึ้น หรือผู้บริหารโครงการควรจัดทำสื่อมีเดียต่าง ๆ หรือวัสดุอุปกรณ์ที่สามารถเอื้อต่อการเข้าถึงของแหล่งข้อมูลให้กับศูนย์เรียนรู้ เช่น สัญญาอินเทอร์เน็ต ที่วีดิจอแอล แتبเล็ต เป็นต้น เพื่อให้เกษตรกรต้นแบบสามารถนำมาใช้เป็นสื่อในการถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ ให้แก่เกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4.5) ผลการวิจารณ์ด้านผลผลิต

การประเมินด้านผลผลิตของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส ประจำปีงบประมาณ 2561 เกษตรกรมีระดับความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.73 โดยมีการประเมินว่าเกษตรกรมีความรู้ด้านการประมงเพิ่มมากขึ้น ความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของเกษตรกรในการกลับไปพัฒนางานด้านการประมงของตนเอง ซึ่งในประเด็นนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ กฤตชัย และคณะ (2559) ที่ได้ทำการศึกษาศึกษาโครงการศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน ตามนโยบายเศรษฐกิจพอเพียงของรัฐบาลในเขตจังหวัดลพบุรี โดยพบว่ารายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 6 ลำดับ ดังนี้ 1) ทักษะและประสบการณ์ของเกษตรกรในการทำเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง 2) เกษตรกรมีความพึงพอใจในการดำเนินการ 3) เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น 4) ฐานะทางเศรษฐกิจของเกษตรกรดีขึ้น 5) ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มขึ้น และ 6) ความสามารถของเกษตรกรในการบริหารจัดการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนความคิดเห็นรายด้านพบว่ามีความสอดคล้องเหมาะสมในระดับมาก ดังต่อไปนี้

เกษตรกรมีความรู้ด้านการประมงเพิ่มมากขึ้น นั้นมีความสอดคล้องเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.62 โดยเกษตรกรคิดว่าได้รับความรู้ แนวคิด และจากประสบการณ์ใหม่ ๆ เกี่ยวกับการประมงเพิ่มมากขึ้น เช่น การเลี้ยงปลากินพืช การเลี้ยงปลาอุก/ปลาหมอ การเลี้ยงปลาแบบลดต้นทุน การทำอาหารปลาอย่างง่าย การแปรรูปสัตว์น้ำ เป็นต้น และการที่เกษตรกรที่เข้ามาเรียนรู้ เกษตรกรได้รับการพัฒนาทักษะทางด้านการประมงอย่างครบถ้วน

ความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ฯ นั้นมีความสอดคล้องเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.64 โดยเกษตรกรคิดว่ามีความพึงพอใจที่สามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้อย่างสะดวกโดยไม่จำกัดเวลา สามารถเรียนรู้ได้จากของจริง และพึงพอใจที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ และได้รับการปฏิบัติที่ดีทั้งจากเกษตรกรต้นแบบ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และโดยรวมแล้วเกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้มีความพึงพอใจต่อหลักสูตรเรียนรู้ ฐานเรียนรู้ และแปลงเรียนรู้

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของเกษตรกรในการกลับไปพัฒนางานด้านการประมงของตนเอง นั้นมีความสอดคล้องเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.82 โดยเกษตรกรสามารถนำความรู้ไปต่อยอดพัฒนาพื้นที่ด้านการประมงของตนเองได้ สามารถนำความรู้ที่ได้รับ

กลับไปประยุกต์หรือต่อยอดในพื้นที่ของเกษตรกรเองได้ และความเป็นอยู่ของเกษตรกรดีขึ้นทำให้สามารถพึ่งพาตนเอง เช่น สามารถวางแผนการผลิต ลดต้นทุนการผลิต และลดความเสี่ยงในการทำการเกษตรด้านการประมง และด้านอื่น ๆ ลงได้

กล่าวโดยสรุปได้ว่าเกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ ฯ มีความคิดเห็นว่า เกษตรกรมีความรู้ด้านการประมงเพิ่มมากขึ้น ความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของเกษตรกรในการกลับไปพัฒนางานด้านการประมงของตัวเอง โดยภาพรวมและรายด้านมีความสอดคล้องและเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกด้านนั้น เป็นเพราะการให้ความสำคัญต่อโครงการศูนย์เรียนรู้ ฯ ของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องกับโครงการศูนย์เรียนรู้ ฯ เกษตรกรต้นแบบเจ้าของศูนย์เรียนรู้ ฯ และเกษตรกรที่มีความต้องเข้ามาศึกษาเรียนรู้เพื่อการพัฒนาศักยภาพของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของคมเดช (2561) ที่ได้กล่าวว่าแนวคิดที่สำคัญคือแนวคิดของการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเองสู่องค์ความรู้ที่ยั่งยืน ซึ่งจะประกอบด้วยผู้ที่มีความรู้ความสามารถจากด้านต่าง ๆ มาประกอบกันหรือเป็นทีมงานในการที่จะพัฒนาใครสักคนให้สามารถมีการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองให้เกิดองค์ความรู้ต่าง ๆ ได้อย่างยั่งยืนไม่ใช่เพียงแค่สอนให้รู้จักแล้วให้ผู้เรียนนั้นไปฝึกปฏิบัติกันเอง ดังนั้นผู้ที่ต้องการพัฒนาศักยภาพก็ตามให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองไปสู่องค์ความรู้ที่ยั่งยืน ต้องมีความรับผิดชอบในการพัฒนาผู้ที่ต้องการค้นพบตนเองให้ตลอดรอดฝั่งจนสามารถทำให้ผู้ นั้นได้ค้นพบตนเองอย่างเหมาะสม และให้มีการนำไปใช้ได้อย่างแท้จริงและวิชัย (2539) ที่ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของโครงการฝึกอบรมไว้ว่าการเข้าร่วมโครงการฝึกอบรมนั้น มีผลให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องที่อบรม สามารถนำความรู้ที่ได้รับนั้นไปปฏิบัติงานได้ตลอดจนให้สามารถเกิดแนวความคิดในการแก้ปัญหา และเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการเพิ่มทักษะ และความสามารถในการปฏิบัติงานอันก่อให้เกิดความชำนาญในการปฏิบัติต่อไปด้วยซึ่งเห็นได้จากความคิดเห็นของเกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้บางคนที่แสดงความคิดเห็นไว้ว่าการเข้ามาศึกษาเรียนรู้ ทำให้ได้รับความรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดผลผลิตของเป้าหมายงานที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล และยังเห็นว่าการเข้ามาศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ ฯ นั้น ได้ให้ประโยชน์ในแง่ของการทบทวนความรู้ที่เคยมีมาก่อน และได้รับความรู้ใหม่ ตลอดทั้งได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และได้เห็นถึงการมีมนุษยสัมพันธ์ระหว่างกันดีขึ้น

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาเรื่องการประเมินความคิดเห็นของเกษตรกรที่เข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส ประจำปีงบประมาณ 2561 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ ฯ 2) ประเมินความคิดเห็นของเกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ ฯ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือเกษตรกรที่เข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ ฯ จำนวน 347 คน โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPP model เพื่อประเมินองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสภาวะแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นลักษณะของแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) และคำถามปลายเปิดที่ให้ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมเพื่อคำนวณค่าสถิติ ได้แก่ ค่าสถิติ ร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ซึ่งผู้วิจัยทำการสรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

5.1 ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ ฯ

ข้อมูลสถานภาพของเกษตรกรที่เข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ ฯ ส่วนมากเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 59.08 มีอายุตั้งแต่ 26 – 55 ปี คิดเป็นร้อยละ 79.26 มีการศึกษาประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 29.39 มีอาชีพหลักคืออาชีพเกษตรกร เป็นร้อยละ 75.22 ส่วนมากมีรายได้ต่อปีน้อยกว่า 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 41.21 ประเภทการเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกรส่วนมากเป็นบ่อดิน คิดเป็นร้อยละ 46.40 เกษตรกรส่วนมากไม่มีประสบการณ์ด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ คิดเป็นร้อยละ 31.49 มีวัตถุประสงค์ในการเยี่ยมชมเพื่อต้องการตัดสินใจในการประกอบอาชีพด้านการประมงในอนาคต คิดเป็นร้อยละ 75.50 เกษตรกรที่เข้าศึกษาเรียนรู้ใน ศพก. หลัก คิดเป็นร้อยละ 85.58 ส่วนเกษตรกรที่เข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เครือข่ายด้านการประมง คิดเป็นร้อยละ 60.80 เกษตรกรเข้ามาศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ ฯ เกษตรกรทราบข้อมูลจากเจ้าหน้าที่กรมประมง คิดเป็นร้อยละ 29.68 ส่วนมากเกษตรกรเห็นด้วยกับองค์ประกอบของศูนย์เรียนรู้ ฯ คิดเป็นร้อยละ 99.42 เกษตรกรได้เข้ามาศึกษาเรียนรู้เกษตรกรสามารถนำองค์ความรู้จากการได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยี และวิชาการด้านการประมงไปปฏิบัติและปรับใช้ในพื้นที่ของเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 75.50 และสาเหตุที่ทำให้เกษตรกรไม่ได้ดำเนินการนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในกิจกรรมด้านการประมงส่วนมากเกษตรกรไม่มีเงินทุน คิดเป็นร้อยละ 50.59

5.2 การประเมินความคิดเห็นของเกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ ฯ

จากผลการวิเคราะห์โดยภาพรวมทุกด้านของเกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ในศูนย์การเรียนรู้ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส ประจำปีงบประมาณ 2561 พบว่าด้านสภาวะแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ภาพรวมทุกด้านนั้นมีความสอดคล้องเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.84 จากผลการวิเคราะห์ด้วยเทคนิค CIPP ในแต่ละด้านพบว่ามีความเหมาะสมดังนี้

5.2.1 ด้านสภาวะแวดล้อม

ความคิดเห็นของเกษตรกรที่เข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ ฯ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านสภาวะแวดล้อม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีรายละเอียดรายด้านดังต่อไปนี้

ความคิดเห็นของเกษตรกรที่เข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ ฯ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักการ แนวคิดและเหตุผลของโครงการ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกรายการ ซึ่งเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) เกษตรกรมีความคิดเห็นว่าการโครงการนี้เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในชุมชน 2) โครงการนี้มีความชัดเจนเหมาะสม และนำไปสู่การปฏิบัติได้ 3) องค์ประกอบของศูนย์เรียนรู้มีความครบถ้วนสามารถขับเคลื่อนให้เกิดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี

ความคิดเห็นของเกษตรกรที่เข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ ฯ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของโครงการ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่าอยู่ในระดับมากและมากที่สุด ซึ่งเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) เกษตรกรคิดว่าวัตถุประสงค์ของโครงการมีความชัดเจน 2) วัตถุประสงค์ของโครงการมีความสอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรที่จะนำองค์ความรู้ที่ได้จากเกษตรกรต้นแบบไปปรับใช้ในการทำกิจกรรมด้านการประมง 3) วัตถุประสงค์ของโครงการมีความสอดคล้องในการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้จากจากเกษตรกรต้นแบบในชุมชนสู่เกษตรกรด้วยตนเอง 4) วัตถุประสงค์ของโครงการมีความเป็นไปได้ 5) วัตถุประสงค์ของโครงการมีความเหมาะสมกับสภาวะปัจจุบันของเกษตรกรที่มีปัญหาในเรื่องต้นทุนการผลิตที่ค่อนข้างสูง เกษตรกรส่วนใหญ่เกิดปัญหาการขาดทุน เกิดหนี้สิน และไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้

ความคิดเห็นของเกษตรกรที่เข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ ฯ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเป้าหมายของโครงการ และการเตรียมการภายในโครงการ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง มาก และมากที่สุด ซึ่งเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) เจ้าหน้าที่มีการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ เช่น เกษตร ปศุสัตว์ ตรวจบัญชีสหกรณ์ ชลประทาน เป็นต้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ 2) โครงการมีเป้าหมายชัดเจนเพื่อให้เกษตรกรเข้ามาเรียนรู้ได้ตลอดเวลา 3) การเตรียมการเพื่อให้เกิดความพร้อมในการเรียนรู้ เช่น การจัดงานวันถ่ายทอดเทคโนโลยีเจ้าหน้าที่สามารถปฏิบัติได้ดี

4) เจ้าหน้าที่ได้แนะนำประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรเข้ามาศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง 5) เจ้าหน้าที่สามารถชี้แจงเกษตรกรและลงพื้นที่เพื่อประชาสัมพันธ์ถึงโครงการศูนย์ ฯ อย่างต่อเนื่อง

5.2.2 ด้านปัจจัยนำเข้า

ความคิดเห็นของเกษตรกรที่เข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ ฯ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านปัจจัยนำเข้า ภาพรวมอยู่ในระดับ และมีรายละเอียดรายด้านดังต่อไปนี้

ความคิดเห็นของเกษตรกรที่เข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ ฯ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่าอยู่ในระดับมากทุกรายการ ซึ่งเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) งบประมาณในการสนับสนุนในการจัดงานวันถ่ายทอดเทคโนโลยี ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการจัดงาน วัสดุอุปกรณ์ในการให้บริการวิชาการภายในงาน และค่าใช้จ่ายในการผลิตสื่อการถ่ายทอดเทคโนโลยี มีความเหมาะสมเพียงพอต่อการจัดงาน 2) งบประมาณในการสนับสนุนให้เกษตรกรเข้ามาเรียนรู้กิจกรรมในศูนย์ และการทดลองฝึกปฏิบัติมีความเหมาะสมเพียงพอต่อกิจกรรมดังกล่าว

ความคิดเห็นของเกษตรกรที่เข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ ฯ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ฐานเรียนรู้และแปลงเรียนรู้ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่าอยู่ในระดับมากทุกรายการ ซึ่งเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยดังนี้ 1) ความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ฐานเรียนรู้และแปลงเรียนรู้ วัสดุอุปกรณ์ อาหารสัตว์น้ำ พันธุ์สัตว์น้ำ และวัสดุการเกษตรด้านการประมงอื่น ๆ อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน 2) วัสดุอุปกรณ์ อาหารสัตว์น้ำ พันธุ์สัตว์น้ำ และวัสดุการเกษตรด้านการประมงอื่น ๆ ในฐานเรียนรู้และแปลงเรียนรู้มีความเพียงพอตรงตามความต้องการในการเรียน

ความคิดเห็นของเกษตรกรที่เข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ ฯ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่าอยู่ในระดับมาก และมากที่สุด ซึ่งเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) เกษตรกรคิดว่าเกษตรกรต้นแบบมีความเป็นผู้นำมีมนุษยสัมพันธ์ และเต็มใจในการทำหน้าที่ได้ดี 2) เกษตรกรต้นแบบมีความพร้อมในการอำนวยความสะดวกเมื่อเกิดปัญหาในการเรียนรู้ของเกษตรกรเอง 3) เกษตรกรต้นแบบสามารถบริหารจัดการศูนย์ ฯ มีความมุ่งมั่น พยายาม ในการพัฒนาฐานเรียนรู้ แปลงเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมในการเป็นแหล่งเรียนรู้อยู่ตามเป้าประสงค์ของโครงการ ฯ ตลอดเวลา

ความคิดเห็นของเกษตรกรที่เข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ ฯ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความถูกต้องครบถ้วนความทันสมัยของฐานเรียนรู้ และแปลงเรียนรู้ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่าอยู่ในระดับมากทุกรายการ ซึ่งเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) เกษตรกรคิดว่าฐานเรียนรู้และแปลงเรียนรู้มีความถูกต้องน่าเชื่อถือสามารถศึกษาให้เข้าใจได้ง่าย 2) ฐานเรียนรู้มีความสอดคล้องกับแปลงเรียนรู้ 3) ฐานเรียนรู้ และแปลงเรียนรู้มีความครอบคลุมเนื้อหาสาระครบถ้วน 4) ฐานเรียนรู้และแปลงเรียนรู้อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งาน 5) ฐานเรียนรู้และแปลงเรียนรู้มีความทันสมัย

5.2.3 ด้านกระบวนการ

ความคิดเห็นของเกษตรกรที่เข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ ฯ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านกระบวนการ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และมีรายละเอียดรายด้านดังต่อไปนี้

ความคิดเห็นของเกษตรกรที่เข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ ฯ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการตรวจสอบการปฏิบัติงาน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่าอยู่ในระดับมากและมากที่สุด ซึ่งเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบเข้าดูแล แนะนำ กำชับ ติดตามตรวจสอบความพร้อมของฐานเรียนรู้ และแปลงเรียนรู้ให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน 2) เจ้าหน้าที่มีการปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนของโครงการ 3) มีการเชื่อมโยงเครือข่ายของเกษตรกรในพื้นที่ของเกษตรกรให้เข้ามาเรียนรู้ 4) การบริหารโครงการโดยยึดเกษตรกรต้นแบบเจ้าของศูนย์เรียนรู้ และเกษตรกรในพื้นที่เป็นสำคัญ

ความคิดเห็นของเกษตรกรที่เข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ ฯ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการการกำกับติดตาม ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่าอยู่ในระดับน้อยทุกรายการซึ่งเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) เจ้าหน้าที่ติดตามผลหลังจากการมาเยี่ยมชมศูนย์เรียนรู้ของเกษตรกร 2) แผนการติดตามและนิเทศหลังจากการเข้ามาเรียนรู้ของเกษตรกร

ความคิดเห็นของเกษตรกรที่เข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ ฯ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาเกษตรกรต้นแบบ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่าอยู่ในระดับน้อย และมาก ซึ่งเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) เจ้าหน้าที่มีการพัฒนาเกษตรกรต้นแบบให้ได้รับความรู้และทักษะในการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการประมง ทำให้เกษตรกรรู้สึกว่าได้รับองค์ความรู้ที่ถูกต้อง ครบถ้วน แม่นยำ 2) เกษตรกรต้นแบบถ่ายทอดองค์ความรู้ได้อย่างเชี่ยวชาญ 3) เกษตรกรต้นแบบนำเสนอมีเดียต่าง ๆ เช่น YouTube Facebook มาส่งเสริมแนะนำเกษตรกรเรียนรู้เพิ่มเติม

ความคิดเห็นของเกษตรกรที่เข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ ฯ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาฐานเรียนรู้และแปลงเรียนรู้ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่าอยู่ในระดับมากทุกรายการ ซึ่งเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) ฐานเรียนรู้เป็นจุดเรียนรู้เฉพาะเรื่องที่สอดคล้องกับหลักสูตรเรียนรู้และแปลงเรียนรู้ 2) แปลงเรียนรู้สามารถใช้ประโยชน์ในการสาธิตวิธี และสาธิตผลให้เกษตรกรเห็นอย่างเข้าใจ 3) เกษตรกรสามารถเข้ามาศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองจากฐานเรียนรู้และแปลงเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดเวลา 4) ฐานเรียนรู้และแปลงเรียนรู้มีเนื้อหาวิชาสอดคล้อง และตอบโจทย์ประเด็นปัญหาทางการเกษตรของเกษตรกร และชุมชน 5) การพัฒนาองค์ประกอบอื่น ๆ เช่น ศาลาการเรียนรู้ ศาลาข้อมูลข่าวสาร โครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ข้อมูลประจำศูนย์ มุมเรียนรู้ เป็นต้น ทำให้เกษตรกรรู้สึกประทับใจเมื่อเข้ามาเรียนรู้

5.2.4 ด้านผลผลิต

ความคิดเห็นของเกษตรกรที่เข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ ฯ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านผลผลิต ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และมีรายละเอียดรายด้านดังต่อไปนี้

ความคิดเห็นของเกษตรกรที่เข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ ฯ เกษตรกรมีความรู้ด้านการประมงเพิ่มมากขึ้น ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่าอยู่ในระดับมากทุกรายการ

ซึ่งเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) เกษตรกรได้รับความรู้ แนวคิด และจากประสบการณ์ใหม่ ๆ เกี่ยวกับการประมงเพิ่มมากขึ้น เช่น การเลี้ยงปลากินพืช การเลี้ยงปลาตุก/ปลาหมอ การเลี้ยงปลาแบบลดต้นทุน การทำอาหารปลาอย่างง่าย การแปรรูปสัตว์น้ำ เป็นต้น 2) การที่เกษตรกรเข้ามาเรียนรู้เกษตรกรได้รับการพัฒนาทักษะทางด้านการประมงอย่างครบถ้วน

ความคิดเห็นของเกษตรกรที่เข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ ฯ เกษตรกรมีความพึงพอใจที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่าอยู่ในระดับมากทุกรายการ ซึ่งเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) เกษตรกรพึงพอใจที่สามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้อย่างสะดวก โดยไม่จำกัดเวลา และสามารถเรียนรู้ได้จากของจริง 2) เกษตรกรพึงพอใจที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ และได้รับการปฏิบัติที่ดีทั้งจากเกษตรกรต้นแบบ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง 3) โดยรวมแล้วเกษตรกรเข้ามาศึกษาเรียนรู้ มีความพึงพอใจต่อหลักสูตรเรียนรู้ ฐานเรียนรู้ และแปลงเรียนรู้

ความคิดเห็นของเกษตรกรที่เข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ ฯ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของเกษตรกรในการกลับไปพัฒนางานด้านการประมงของเกษตรกรเอง ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง และมาก ซึ่งเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) เกษตรกรสามารถนำความรู้ไปต่อยอดพัฒนาพื้นที่ด้านการประมงของเกษตรกรเองได้ 2) เกษตรกรสามารถนำความรู้ที่ได้รับกลับไปประยุกต์หรือต่อยอดในพื้นที่ของเกษตรกรได้ 3) ความเป็นอยู่ของเกษตรกรดีขึ้นทำให้สามารถพึ่งพาตนเอง เช่น สามารถวางแผนการผลิต ลดต้นทุนการผลิต และลดความเสี่ยงในการทำการเกษตรด้านการประมง และด้านอื่น ๆ ลงได้

5.2.5 สรุปผลการประเมินเพื่อหาแนวทางการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพโครงการศูนย์เรียนรู้ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส

ผลการวิเคราะห์การประเมินเพื่อหาแนวทางการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพโครงการศูนย์เรียนรู้ ฯ พบว่า 1) ด้านสถานะแวดล้อมที่เกี่ยวกับเป้าหมายของโครงการและการเตรียมการภายในโครงการ ถึงแม้ว่าภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่ผลปรากฏในด้านการทำงานของเจ้าหน้าที่ในการประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรเข้ามาศึกษาเรียนรู้ นั้น เจ้าหน้าที่ควรปรับปรุงเพิ่มประสิทธิภาพในการแนะนำประชาสัมพันธ์ จูงใจเกษตรกร และลงพื้นที่อย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกษตรกรเข้ามาศึกษาเรียนรู้ให้มากขึ้น 2) ด้านกระบวนการ เจ้าหน้าที่ควรเพิ่มประสิทธิภาพในการติดตาม ลงพื้นที่แนะนำแก่เกษตรกร หรือผู้บริหารควรพิจารณาเพิ่มงบประมาณ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการติดตาม ส่วนในด้านการพัฒนาเกษตรกรต้นแบบ เจ้าหน้าที่ควรแนะนำเกษตรกรต้นแบบ หรือผู้บริหารควรจัดหาวัสดุอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ สัญญาณอินเทอร์เน็ต เป็นต้น เพื่อให้เกษตรกรต้นแบบนำมาใช้ในการถ่ายทอดองค์ความรู้ต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส

เกษตรกร

- 1) เกษตรกรควรนำองค์ความรู้ที่ได้รับจากศูนย์เรียนรู้ ฯ ไปประยุกต์ใช้เพื่อลดต้นทุนการผลิต เพิ่มปริมาณการผลิต และพัฒนาคุณภาพของผลผลิต
- 2) เกษตรกรควรมีระบบการผลิตที่สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน
- 3) เกษตรกรควรให้ความสำคัญของการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างศูนย์เรียนรู้ ฯ กับชุมชน

สำนักงานประมงจังหวัด

- 1) เจ้าหน้าที่ควรลงพื้นที่ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรทราบเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้ ฯ ให้มากขึ้น
- 2) เจ้าหน้าที่ควรจัดทำข้อมูลศูนย์เรียนรู้ ฯ เครือข่ายด้านการประมง ไว้ในพื้นที่ของศพก. หลัก
- 3) เจ้าหน้าที่ควรจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับการสนับสนุนด้านการประมงอื่น ๆ เพื่อให้เกษตรกรได้ใช้ประกอบในการตัดสินใจ เช่น ข้อมูลร้านจำหน่ายลูกพันธุ์สัตว์น้ำ ร้านค้าปัจจัยการผลิต เช่น วัตถุดิบในการทำอาหารปลาแบบลดต้นทุน เครื่องบดอาหารปลา พันธุ์หญ้าเนเปียร์ กระชังบ่อ โครงกระชัง เป็นต้น และข้อมูลเกี่ยวกับการติดต่อเจ้าหน้าที่เพื่อติดต่อสอบถามโดยตรง
- 4) เจ้าหน้าที่ควรพัฒนาเกษตรกรต้นแบบให้มีองค์ความรู้ในการเพาะพันธุ์สัตว์น้ำ และเพิ่มหลักสูตรเรียนรู้เรื่องการเพาะและขยายพันธุ์สัตว์น้ำ
- 5) เจ้าหน้าที่และเกษตรกรต้นแบบ ควรพัฒนาแปลงเรียนรู้ให้มีกิจกรรมการเพาะพันธุ์สัตว์น้ำ เพื่อเกษตรกรจะได้เข้ามาเรียนรู้ ได้อย่างครบถ้วน
- 6) เจ้าหน้าที่ควรติดตามเกษตรกรเพื่อให้คำแนะนำเกษตรกรที่นำองค์ความรู้กลับไปใช้ในประโยชน์ของพื้นที่ตนเอง
- 7) เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องควรตระหนักในการวางแผนการใช้เงินงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรให้มีความคุ้มค่ามากที่สุด

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- 1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรลดพิธีการในการเปิดกิจกรรมในการจัดงานวันถ่ายทอดเทคโนโลยี (Field day) ลงเพื่อเพิ่มเวลาในการเรียนรู้ของเกษตรกร และให้เกษตรกรที่สนใจด้านใดด้านหนึ่ง เรียนรู้เฉพาะเรื่องที่เกษตรกรสนใจ
- 2) หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรมีนโยบายให้เกษตรกรเข้าถึงสินเชื่อได้ง่ายขึ้น

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาวิจัยและพัฒนากลยุทธ์การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และส่งเสริมการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ฯ ในชุมชน

- 2) ควรวิจัยและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องและรองรับการเคลื่อนย้ายของแรงงานคนรุ่นใหม่
ให้หันมาสนใจการเกษตรเชิงบูรณาการมากขึ้น
- 3) ควรพัฒนาเครือข่ายภาครัฐ สถานศึกษา องค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อย่างมี
ส่วนร่วม

เอกสารอ้างอิง

- กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. 2528. จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่2. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร. หน้า 129.
- กมลนันท์ บุญกล้า. 2559. โครงการเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านหนองปลาชีวนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา. 104 หน้า.
- กุลธิดา ท้วมสุข. 2558. การประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้ชุมชนในประเทศไทย. วารสารสารสนเทศศาสตร์ 33 (2): 92-107.
- กองโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและกิจการพิเศษ. 2561. คู่มือการปฏิบัติการโครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก. 882 ศูนย์ ประจำปีงบประมาณ 2561). กรมประมง, กรุงเทพมหานคร. 38 หน้า.
- กฤตชัย นาโสม, รัชบุรุษ คัมทรัพย์, ปัทมนันท์ ฤชชกุล และกิตติวัฒน์ จำเริญสัตย์. 2559. การประเมินโครงการศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนตามนโยบายเศรษฐกิจพอเพียงของรัฐบาลในเขตจังหวัดลพบุรี. วารสารวิชาการสถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก 2 (2): 1-12.
- คมเดช บุญประเสริฐ. 2561. แนวคิดการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเองสู่องค์ความรู้ที่ยั่งยืน. แหล่งที่มา: <https://e-library.siam.edu/self-learning-development-to-sustainable-knowledge-Concept>. 11 ตุลาคม 2561.
- จิตินันท์ เดชะคุปต์. 2543. จิตวิทยาบริการ. พิมพ์ครั้งที่ 4. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี. หน้า 5.
- จิรายุ ทรัพย์สิน. 2540. ปัจจัยความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ศึกษาเฉพาะรายกรณีนิสิตปริญญาตรี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. หน้า 16.
- ชนิดดา บุปผามาศ. 2557. การประเมินโครงการระบบโครงข่ายการเรียนรู้ไร้พรหมแดน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาที่ 8. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปกร. หน้า 174 .
- ณัฐกร อินทุยศ. 2556. จิตวิทยาทั่วไป. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร. หน้า 220.
- ดวงทิพย์ แก้วประเสริฐ. 2543. การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาวิชาชีพในศูนย์เรียนรู้ชุมชนโดยผ่านองค์กรท้องถิ่น ตำบลน้ำโจ้ อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง. ศักาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 102 หน้า.

- ดวงแข อังศุภาณิช. 2556. ระดับความรู้และความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการฝึกอบรมหลักสูตรการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด โครงการศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนด้านการประมง จังหวัดพัทลุง. เอกสารวิชาการฉบับที่ 1/2556. สำนักตรวจราชการกรม, กรมประมง. 53 หน้า.
- ธีรศักดิ์ อุ่นอารมย์เลิศ. 2556. การประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม. 394 หน้า.
- นพพร ไพบูลย์. 2546. ความคิดเห็นของพนักงานบริษัท เอสวีไอ จำกัด (มหาชน) ที่มีต่อการยอมรับมาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO14000. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. หน้า 29.
- นาคม ธีรสุวรรณจักร. 2541. ความคิดเห็นของประชาชนท้องถิ่นต่อการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกรณีศึกษา: อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหิดล. หน้า 19.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2548. จิตวิทยาการศึกษา. ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ, กรุงเทพมหานคร. หน้า 29.
- เปี่ยมพงศ์ นัยบ้านด่าน. 2543. องค์การแห่งการเรียนรู้ Learning Organization. วารสารการศึกษาพยาบาล 10 (3): 13-17.
- พิษณุ พงศ์ศรี. 2549. การประเมินทางการศึกษา: แนวคิดสู่การปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 2. เทียมฟ้าการพิมพ์. กรุงเทพมหานคร. หน้า 8.
- มณฑนา โพธิ์แก้ว. 2550. ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิชัย ผลมูล. 2539. การสรรหาการฝึกอบรมและการพัฒนาคน. โรงพิมพ์เวิลด์แอนด์อาร์ตแอดเวอร์ไทซิง. กรุงเทพมหานคร. 67 หน้า.
- วัลภา สบายยิ่ง. 2559. จิตวิทยาเพื่อการดำรงชีวิต ในเอกสารการสอนชุดวิชาจิตวิทยาเพื่อการดำรงชีวิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, นนทบุรี. 68 หน้า.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. 2537. การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร. หน้า 67.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. 2545. ทฤษฎีการประเมิน (พิมพ์ครั้งที่ 3). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร. หน้า 21-22.
- ศิริวัฒน์ วรรณาม. 2540. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้การประเมินในการตัดสินใจของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร. หน้า 18.
- ศูนย์ประเมินผล. 2560. คู่มืออธิบายนโยบายยกกระดาน A4. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, กรุงเทพมหานคร. หน้า 3-5.

- สมคิด พรหมจ้อย. 2544. เทคนิคการประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 3. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมธิราช, นนทบุรี. หน้า 11.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2544. รวมบทความประเมินโครงการ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
หน้า 21.
- สุกฤตา จันทรวิมล. 2545. แนวทางการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หลังปี พ.ศ. 2545 ตามพระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. มหาวิทยาลัยมหิดล, นครปฐม. 109 หน้า.
- สุชา จันทน์เอม. 2542. จิตวิทยาพัฒนาการ. สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, กรุงเทพมหานคร. หน้า 78.
- สุชาดา แสงดวงดี, เยาวภา บัวเวช และมาริษา สุจิตวนิช. 2553. สภาพปัญหาของศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ
พอเพียงในภาคการเกษตรตำบลลำพญา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม. การประชุมวิชาการ
ระดับชาติ มหาลัษราชภัฏนครปฐม. 15-17 มิถุนายน 2553. นครปฐม. 11 หน้า.
- สุทธนู ศรีไสย์ และสุพจน์ บุญวิเศษ. 2547. ทักษะของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิก
สภาเทศบาลเมืองจันทบุรี. มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี. หน้า 9-10.
- สุวิมล ว่องวานิช. 2538. ความรู้ชายแดนด้านการประเมินผลการศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
กรุงเทพมหานคร. หน้า 58-60.
- Cronbach. 1954. cronbach's alpha coefficient. Available source: <http://www.vcharkarn.com/lesson/1625>. November 4, 2018.
- Daniel L. Stufflebeam. 1971. Educational Evaluation and Decision, Making Itasca, LII.F.E.
Peacock Publishers inc, New York. 368 pp.
- Daniel L. Stufflebeam. 1983. The CIPP Model for Program Evaluation. In: Evaluation Models.
Evaluation in Education and Human Services, vol 6. Springer, Dordrecht.
pp. 117-141.
- Gerring J. Richard and Zimbardo G. Philip. 2004. Psychology and Life. Pearson Edition
Limited, Harlow. pp. 164.
- Yamane, Taro. 1973. Statistics: An Introductory Analysis. Third edition. Harper and
Row Publication, New York. 1130 pp.

ภาคผนวก

ลำดับที่

--	--	--

แบบสอบถามเกษตรกร

การประเมินเกษตรกรที่เข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร
ด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส ประจำปีงบประมาณ 2561

คำชี้แจง

1. ในการตอบแบบสอบถามนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาผลการประเมินเกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง และศูนย์เครือข่ายด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส ประจำปีงบประมาณ 2561

2. โปรดทำเครื่องหมาย✓ ลงในช่องว่าง () ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

3. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษาสูงสุด อาชีพหลัก วัตถุประสงค์ในการเข้าเยี่ยมชม ท่านเข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ประเภทใดและจำนวนครั้งที่ครั้ง รายได้ของครัวเรือนต่อปี กิจกรรมการเลี้ยงสัตว์น้ำ ประสบการณ์ด้านการเลี้ยงสัตว์น้ำ การรับทราบข้อมูล ข่าวสาร องค์ประกอบของศูนย์เรียนรู้ การได้เข้ามาศึกษาเรียนรู้ท่านสามารถนำความรู้จากการถ่ายทอด เทคโนโลยีและวิชาการด้านการประมงไปปฏิบัติและปรับใช้ในพื้นที่ของท่าน สาเหตุที่ทำให้ท่านไม่ได้ดำเนินการ นำองค์ความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในกิจกรรมด้านการประมงของท่าน เป็นแบบสอบถามชนิดปลายปิดประเภทแบบ ตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเพื่อประเมินข้อมูลด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อม (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Product) มีลักษณะเป็นมาตรวัดแบบประเมินค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 3 ปัญหา และข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาโครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง จึงใคร่ขอความร่วมมือจากผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน กรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบถ้วน ตามความเป็นจริง ทั้งนี้ผลการวิจัยที่ได้สามารถเป็นข้อมูลสำหรับเจ้าหน้าที่กรมประมงในการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง ให้สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรให้ได้ผลดียิ่งขึ้น จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านเป็นอย่างดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย✓ ลงในช่อง () และเติมข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

1. เพศ () ชาย () หญิง
2. อายุ () อายุต่ำกว่าหรือเท่ากับ 25 () อายุ 26 – 35 ปี () อายุ 36 – 45 ปี
() อายุ 46 – 55 ปี () อายุ 56 – 65 ปี () มากกว่า 65 ปี
3. การศึกษาสูงสุด () 1. ประถมศึกษา () 2. มัธยมศึกษาตอนต้น
() 3. มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6/ปวช.) () 4. อนุปริญญาตรี (ปวส.)
() 5. ปริญญาตรี () 6. ไม่ได้ศึกษา.....
4. อาชีพหลัก () 1. ทำเกษตรกรรม () 2. รับราชการ/พนักงานของรัฐ
() 3. พนักงานบริษัท/เอกชน/รับจ้าง () 4. ค้าขาย () 5. นักเรียน นักศึกษา
5. วัตถุประสงค์ในการเข้าเยี่ยมชมของเกษตรกร (เลือกได้มากกว่าหนึ่งข้อ)
() 1. ต้องการเข้ามาเยี่ยมชมเพื่อตัดสินใจในการประกอบอาชีพด้านการประมงในอนาคต
() 2. ต้องการนำความรู้ไปปฏิบัติและปรับปรุงการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง
() 3. เข้ามาขอรับเอกสารวิชาการ
() 4. เข้ามาเพื่อขอรับบริการด้านอื่น ๆ
6. เกษตรกรเข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ประเภทใดและจำนวนกี่ครั้ง
() 1. ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง (ศพก.หลัก)
จำนวน.....ครั้ง
() 2. ศูนย์เครือข่ายด้านการประมง จำนวน.....ครั้ง
7. รายได้ของครัวเรือนต่อปีของเกษตรกร
() น้อยกว่า 50,000 บาท () 50,000 – 100,000 บาท
() 100,000 – 200,000 บาท () มากกว่า 200,000 บาท
8. กิจกรรมการเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกร
() 1. บ่อดิน () 2. บ่อซีเมนต์
() 3. บ่อพลาสติก () 4. กระชังบก
() 5. กระชังในบ่อดิน () 6. อื่น ๆ โปรดระบุ.....
() 7. ไม่มีการเลี้ยงสัตว์น้ำ
9. ประสบการณ์ด้านการเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกร
() มี จำนวน.....ปี () ไม่มี

10. เกษตรกรเข้ามาศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง (ศพก.หลัก) หรือศูนย์เครือข่ายด้านการประมง เกษตรกรทราบข้อมูลจากแหล่งใด

- () 1. เพื่อนบ้าน () 2. เจ้าหน้าที่กรมประมง () 3. ผู้นำหมู่บ้าน () 4. ประมงอาสา
() 5. อาสาสมัครเกษตรอื่น ๆ () 6. สื่อสังคมออนไลน์ () 7. ช่องทางอื่น ๆ.....

11. องค์ประกอบของศูนย์เรียนรู้ เช่น หลักสูตรเรียนรู้ ฐานเรียนรู้ และแปลงเรียนรู้ มีความครอบคลุม ถูกต้อง ครบถ้วน และเข้าใจได้ง่าย

- () เห็นด้วย () ไม่เห็นด้วย () อื่น ๆ.....

12. เมื่อเกษตรกรได้เข้ามาศึกษาเรียนรู้เกษตรกรสามารถนำความรู้จากการได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยี และวิชาการด้านการประมงไปปฏิบัติและปรับใช้ในพื้นที่ของเกษตรกร (ถ้าเกษตรกรตอบนำไปปรับใช้ ไม่ต้องตอบข้อ 13)

- () นำไปปรับใช้ () ไม่นำไปปรับใช้ ตอบข้อ 13 ต่อไป

13. สาเหตุที่ทำให้เกษตรกรไม่ได้ดำเนินการนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในกิจกรรมด้านการประมงของเกษตรกรเอง

- () 1. ไม่มีเงินทุน () 2. องค์ความรู้ไม่สามารถนำไปปรับใช้ได้
() 3. องค์ความรู้ไม่ตรงกับความต้องการของเกษตรกร () 4. ยังไม่ตัดสินใจ/ไม่แน่ใจ
() 5. ไม่มีพื้นที่สำหรับการเลี้ยงสัตว์น้ำ () 6. อื่น ๆ.....

ตอนที่ 2. แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง ในจังหวัดนราธิวาส ประจำปีงบประมาณ 2561 เพื่อประเมินข้อมูล สภาพแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต มีลักษณะเป็นมาตรวัดแบบประเมินค่า (Rating Scale) โดยมีระดับความคิดเห็นดังต่อไปนี้

ระดับคะแนน 5 = เห็นด้วยมากที่สุด

ระดับคะแนน 4 = เห็นด้วยมาก

ระดับคะแนน 3 = เห็นด้วยปานกลาง

ระดับคะแนน 2 = เห็นด้วยน้อย

ระดับคะแนน 1 = เห็นด้วยน้อยที่สุด

1. ด้านสภาวะแวดล้อม

รายการประเมิน	ระดับการให้คะแนน				
	5	4	3	2	1
หลักการแนวคิดและเหตุผลของโครงการ					
1. เกษตรกรคิดว่าโครงการนี้มีความชัดเจนเหมาะสม และนำไปสู่การปฏิบัติได้					
2. เกษตรกรคิดว่าองค์ประกอบของศูนย์มีความครบถ้วนสามารถขับเคลื่อนให้เกิดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี					
3. เกษตรกรคิดว่าโครงการนี้เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในชุมชน					
วัตถุประสงค์ของโครงการ					
4. เกษตรกรคิดว่าวัตถุประสงค์ของโครงการมีความชัดเจน					
5. เกษตรกรคิดว่าวัตถุประสงค์ของโครงการมีความเป็นไปได้					
6. เกษตรกรคิดว่าวัตถุประสงค์ของโครงการมีความเหมาะสมกับสภาวะปัจจุบันของเกษตรกรที่มีปัญหาในเรื่องต้นทุนการผลิตที่ค่อนข้างสูง เกษตรกรส่วนใหญ่เกิดปัญหาการขาดทุน เกิดหนี้สินและไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้					
7. เกษตรกรคิดว่าวัตถุประสงค์ของโครงการมีความสอดคล้องในการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้จากจากเกษตรกรต้นแบบในชุมชนสู่เกษตรกรด้วยกันเอง					
8. เกษตรกรคิดว่าวัตถุประสงค์ของโครงการมีความสอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร ที่จะนำองค์ความรู้ที่ได้จากเกษตรกรต้นแบบไปปรับใช้ในการทำกิจกรรมด้านการประมง					
เป้าหมายของโครงการและการเตรียมการภายในโครงการ					
9. เกษตรกรคิดว่าโครงการมีเป้าหมายชัดเจนเพื่อให้เกษตรกรเข้ามาเรียนรู้ได้ตลอดเวลา					
10. เกษตรกรคิดว่าการเตรียมการเพื่อให้เกิดความพร้อมในการเรียนรู้ เช่น การจัดงานวันถ่ายทอดเทคโนโลยีเจ้าหน้าที่ที่สามารถปฏิบัติได้ดี					
11. เจ้าหน้าที่ได้แนะนำประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรเข้ามาศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง					
12. เจ้าหน้าที่สามารถชูงใจเกษตรกร และลงพื้นที่เพื่อประชาสัมพันธ์ถึงโครงการศูนย์ฯ อย่างต่อเนื่อง					

รายการประเมิน	ระดับการให้คะแนน				
	5	4	3	2	1
เป้าหมายของโครงการและการเตรียมการภายในโครงการ (ต่อ)					
13. เจ้าหน้าที่ที่มีการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ เช่น เกษตรปศุสัตว์ ตรวจบัญชีสหกรณ์ ชลประทาน เป็นต้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของเกษตรกร					

2. ด้านปัจจัยนำเข้า

รายการประเมิน	ระดับการให้คะแนน				
	5	4	3	2	1
ความเหมาะสมของงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร					
1. เกษตรกรคิดว่างบประมาณในการสนับสนุนในการจัดงานวันถ่ายทอดเทคโนโลยี ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการจัดงาน วัสดุอุปกรณ์ในการให้บริการวิชาการภายในงาน และค่าใช้จ่ายในการผลิตสื่อการถ่ายทอดเทคโนโลยี มีความเหมาะสม และเพียงพอต่อการจัดงาน					
2. เกษตรกรคิดว่างบประมาณในการสนับสนุนให้เกษตรกรเข้ามาเรียนรู้กิจกรรมในศูนย์ และการทดลองฝึกปฏิบัติ มีความเหมาะสม และเพียงพอต่อกิจกรรมดังกล่าว					
ความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ฐานเรียนรู้และแปลงเรียนรู้					
3. วัสดุอุปกรณ์ อาหารสัตว์น้ำ พันธุ์สัตว์น้ำ และวัสดุการเกษตรด้านการประมงอื่น ๆ ในฐานเรียนรู้และแปลงเรียนรู้มีความเพียงพอและตรงตามความต้องการในการเรียนรู้ของเกษตรกร					
4. เกษตรกรคิดว่าวัสดุอุปกรณ์ อาหารสัตว์น้ำ พันธุ์สัตว์น้ำ และวัสดุการเกษตรด้านการประมงอื่น ๆ อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน					
ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ					
5. เกษตรกรคิดว่าเกษตรกรต้นแบบสามารถบริหารจัดการศูนย์ฯ มีความมุ่งมั่น ทุ่มเท ในการพัฒนาฐานเรียนรู้ และแปลงเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมในการเป็นแหล่งเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าประสงค์ของโครงการฯ ตลอดเวลา					

รายการประเมิน	ระดับการให้คะแนน				
	5	4	3	2	1
ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ (ต่อ)					
6. เกษตรกรคิดว่าเกษตรกรต้นแบบมีความเป็นผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์ และเต็มใจในการทำหน้าที่ได้ดี					
7. เกษตรกรคิดว่าเกษตรกรต้นแบบมีความพร้อมในการอำนวยความสะดวกเมื่อเกิดปัญหาในการเรียนรู้ของเกษตรกร					
ความถูกต้องครบถ้วนและความทันสมัยของฐานเรียนรู้และแปลงเรียนรู้					
8. เกษตรกรคิดว่าฐานเรียนรู้และแปลงเรียนรู้มีความครอบคลุมเนื้อหาสาระครบถ้วน					
9. เกษตรกรคิดว่าฐานเรียนรู้และแปลงเรียนรู้มีความทันสมัย					
10. เกษตรกรคิดว่าฐานเรียนรู้มีความสอดคล้องกับแปลงเรียนรู้					
11. เกษตรกรคิดว่าฐานเรียนรู้และแปลงเรียนรู้มีความถูกต้อง น่าเชื่อถือ และสามารถศึกษาให้เข้าใจได้ง่าย					
12. เกษตรกรคิดว่าฐานเรียนรู้และแปลงเรียนรู้อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งาน					

3. ด้านกระบวนการ

รายการประเมิน	ระดับการคะแนน				
	5	4	3	2	1
การพัฒนาเกษตรกรต้นแบบ					
1. เจ้าหน้าที่มีการพัฒนาเกษตรกรต้นแบบให้ได้รับความรู้ และทักษะในการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการประมง ทำให้เกษตรกรรู้สึกว่าการได้รับองค์ความรู้ที่ถูกต้อง ครบถ้วน แม่นยำ					
2. เกษตรกรต้นแบบถ่ายทอดองค์ความรู้ได้อย่างเชี่ยวชาญ					
3. เกษตรกรต้นแบบนำสื่อมีเดียต่าง ๆ เช่น YouTube Facebook มาส่งเสริมแนะนำเกษตรกรเรียนรู้เพิ่มเติม					

รายการประเมิน	ระดับการคะแนน				
	5	4	3	2	1
การพัฒนาฐานเรียนรู้ และแปลงเรียนรู้					
4. ฐานเรียนรู้และแปลงเรียนรู้มีเนื้อหาวิชาสอดคล้อง และตอบ โจทย์ประเด็นปัญหาทางการเกษตรของเกษตรกรและชุมชน					
5. แปลงเรียนรู้สามารถใช้ประโยชน์ในการสาธิตวิธี และสาธิต ผลให้เกษตรกรเห็นอย่างเข้าใจ					
6. ฐานเรียนรู้เป็นจุดเรียนรู้เฉพาะเรื่องที่สอดคล้องกับหลักสูตร เรียนรู้และแปลงเรียนรู้					
7. เกษตรกรสามารถเข้ามาศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง จากฐาน เรียนรู้และแปลงเรียนรู้ ได้อย่างต่อเนื่อง ตลอดเวลา					
8. การพัฒนาองค์ประกอบอื่น ๆ เช่น ศาลาการเรียนรู้ ศาลา ข้อมูลข่าวสาร โครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวกในการ เรียนรู้ ข้อมูลประจำศูนย์ มุมเรียนรู้ เป็นต้น ทำให้เกษตรกร รู้สึกประทับใจเมื่อเข้ามาเรียนรู้					
การตรวจสอบการปฏิบัติงาน					
9. เกษตรกรคิดว่าเจ้าหน้าที่มีการปฏิบัติงานเป็นไปตามแผน ของโครงการ					
10. เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบเข้าดูแล แนะนำ กำชับ ติดตาม ตรวจสอบความพร้อมของฐานเรียนรู้ และแปลงเรียนรู้ให้อยู่ ในสภาพพร้อมที่จะให้เกษตรกรเข้ามาเรียนรู้ได้ตลอดเวลา					
11. มีการเชื่อมโยงเครือข่ายของเกษตรกรในพื้นที่ของเกษตรกร ให้เข้ามาเรียนรู้					
12. เกษตรกรคิดว่าการบริหารโครงการยึดเกษตรกรต้นแบบ เจ้าของศูนย์เรียนรู้ และเกษตรกรในพื้นที่เป็นสำคัญ					
การกำกับติดตามการดำเนินการ					
13. เจ้าหน้าที่ติดตามผลหลังจากการมาเยี่ยมชมศูนย์เรียนรู้ ของเกษตรกร					
14. มีการวางแผนการติดตามและนิเทศหลังจากการเข้ามา เรียนรู้ของเกษตรกร					

4. ด้านผลผลิต

รายการประเมิน	ระดับการคะแนน				
	5	4	3	2	1
เกษตรกรมีความรู้ด้านการประมงเพิ่มมากขึ้น					
1. เกษตรกรได้รับความรู้ แนวคิด และจากประสบการณ์ใหม่ ๆ เกี่ยวกับการประมงเพิ่มมากขึ้น เช่น การเลี้ยงปลาในพืชม การเลี้ยงปลาในคอก/ปลาหมอ การเลี้ยงปลาแบบลดต้นทุน การทำอาหารปลาอย่างง่าย การแปรรูปสัตว์น้ำ เป็นต้น					
2. การที่เกษตรกรเข้ามาเรียนรู้เกษตรกรได้รับการพัฒนาทักษะ ทางด้านการประมงอย่างครบถ้วน					
ความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้					
3. เกษตรกรพึงพอใจที่สามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้อย่างสะดวก โดยไม่จำกัดเวลา และสามารถเรียนรู้ได้จากของจริง					
4. โดยรวมแล้วเกษตรกรเข้ามาศึกษาเรียนรู้มีความพึงพอใจต่อ หลักสูตรเรียนรู้ ฐานเรียนรู้ และแปลงเรียนรู้					
5. เกษตรกรมีความพึงพอใจที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ และได้รับการ ปฏิบัติที่ดีทั้งจากเกษตรกรต้นแบบ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง					
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของเกษตรกรในการกลับไปพัฒนางานด้านการประมงของตัวเอง					
6. เกษตรกรเข้ามาศึกษาเรียนรู้สามารถนำความรู้ไปต่อยอด พัฒนาพื้นที่ด้านการประมงของเกษตรกรเองได้					
7. หลังจากที่เกษตรกรเข้ามาเรียนรู้แล้วเกษตรกรสามารถ นำความรู้ที่ได้รับกลับไปประยุกต์หรือต่อยอดในพื้นที่ของ เกษตรกรเองได้					
8. ความเป็นอยู่ของเกษตรกรดีขึ้น ทำให้เกษตรกรสามารถพึ่งพา ตนเอง เช่น สามารถวางแผนการผลิต ลดต้นทุนการผลิต และ ลดความเสี่ยงในการทำการเกษตร ด้านการประมง และด้าน อื่น ๆ ลงได้					

ตอนที่ 3

ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาโครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการประมง

1. ปัญหาที่ต้องการเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

.....

2. ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณเกษตรกรทุกท่านในการให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามในครั้งนี้
สำนักงานประมงจังหวัดนราธิวาส